

תקן חשבונאות מספר 46

מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי

יולי 2026

תקן חשבונאות מספר 46

מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי

יולי 2026

תוכן העניינים

החל מסעיף

מבוא

1	מטרת התקן
2	תחולה
4	הגדרות
5	סיווג נכסים פיננסיים
13	הכרה
13	הכרה לראשונה של כל הנכסים הפיננסיים והתחייבויות הפיננסיות
14	מדידה לראשונה
14	נכסים פיננסיים בסיסיים
16	נכסים פיננסיים לא בסיסיים
17	התחייבויות פיננסיות
19	שווי הוגן בהכרה לראשונה
21	מדידה עוקבת
21	נכסים פיננסיים בסיסיים
26	נכסים פיננסיים לא בסיסיים
27	התחייבויות פיננסיות
28	אפשרות לייעוד מכשיר פיננסי למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד
29	רווחים והפסדים
31	עלות מופחתת ושיטת הריבית האפקטיבית
40	ירידת ערך של נכסים פיננסיים שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת
47	שווי הוגן
53	התחייבות פיננסית עם מאפיין דרישה
	יישום כללי המדידה לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד
54	שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים
54	מדידה לראשונה
57	מדידה עוקבת
60	גריעה
60	גריעה של נכס פיננסי
64	גריעה של התחייבות פיננסית
71	חשבונאות גידור

תוכן העניינים (המשך)

החל מסעיף

72	גילויים
72	מטרת הגילויים
73	כללי
75	גילויים בדבר המדיניות החשבונאית של המכשירים הפיננסיים
77	דוח על המצב הכספי – קבוצות של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות
80	סיכון אשראי
81	ערבויות פיננסיות
82	שווי הוגן
85	נכסים פיננסיים ששועבדו כבטוחה
86	הפרה של התחייבויות פיננסיות
87	פריטי הכנסה, הוצאה, רווחים או הפסדים
	מכשירים פיננסיים בני מכר ומכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר
88	לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות בעת פירוק
89	גריעה
90	חשבונאות גידור
91	ישות פיננסית
92	הוראות מעבר
93	מועד תחילה
94	שינויים בתקני חשבונאות אחרים

נספחים המהווים חלק בלתי נפרד של התקן:

נספח א – גריעה של נכס פיננסי
נספח ב – חשבונאות גידור

נספחים שאינם מהווים חלק מהתקן:

נספח ג – דוגמאות להמחשת הסיווג והטיפול החשבונאי
נספח ד – הדגמות לגילוי

תקן חשבונאות מספר 46

מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי

יולי 2026

© כל הזכויות שמורות למוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. אין להעתיק, לשכפל, לתרגם, להציג, לפרסם, להפיץ, להוציא לאור או לעשות שימוש מסחרי כלשהו בפרסום זה או בחלק ממנו, בכל דרך שהיא ובכל אמצעי מכני, אלקטרוני או אחר, ללא הסכמה מפורשת בכתב ומראש מאת המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

תקן זה מובא בסעיפים 1-117 ובנספחים א-ד. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה. הוראות התקן, המובאות באותיות מודגשות, מייצגות את העקרונות העיקריים של התקן. תקן זה יש לקרוא בהקשר למטרת התקן. תקני החשבונאות וההבהרות המפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות אינם חלים על פריטים לא מהותיים.

מבוא

- (א) תקן זה מבוסס על הוראות פרק 11 לתקן הדיווח הכספי הבינלאומי לישויות קטנות ובינוניות (2025), על הוראות בתקינה הבינלאומית ואף על הוראות מסוימות בתקינה האמריקאית לגבי מכשירים פיננסיים. כמו כן, בוצעו התאמות מסוימות כדי להתאים את הוראות התקן למצב בישראל או לתקינה הישראלית.
- (ב) תקן זה עוסק בהכרה, במדידה ובגריעה של מכשירים פיננסיים. התקן קובע את דרישות הגילוי לגבי מכשירים פיננסיים ולפיכך, דרישות הגילוי למכשירים פיננסיים רוכזו בתקן זה ונמחקו מתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) *מכשירים פיננסיים: הצגה* (ולפיכך שמו תוקן ומתייחס רק להצגה של מכשירים פיננסיים) (ראה גם סעיף (ד) להלן).
- (ג) הוועדה המקצועית החליטה להחריג מתחולת התקן השקעות במכשירים הוניים לא נגזרים של חברות בנות, חברות כלולות ועסקאות משותפות שמטופלות בהתאם לגילוי דעת מספר 57 *דינים וחשבונות כספיים מאוחדים* ולגילוי דעת מספר 68 *שיטת השווי המאזני*. יודגש כי ההוצאה מתחולת התקן היא ביחס לחברה המחזיקה בלבד וכי בדוחות הכספיים של החברות הבנות, של החברות הכלולות ושל העסקאות המשותפות נדרש יישום של הוראות התקן לרבות ההנחיות לעניין יישום כללי המדידה לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים.
- (ד) הוועדה המקצועית דנה בטיפול החשבונאי בהחזקה של כתבי אופציה ושל מכשירים פיננסיים מורכבים בין חברה מחזיקה לבין חברות מוחזקות שנקבע בסעיפים 101-106 לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017). לא הושגה הסכמה לגבי הטיפול החשבונאי בהחזקה הדדית לאור הסיווג של זכויות המיעוט בדוח על המצב הכספי המאוחד כסעיף מעין הוני. כדי שלא לעכב את פרסום תקן זה ומאחר שבכוונת הוועדה המקצועית לדון בנושא צירופי עסקים ודוחות כספיים מאוחדים לאחר השלמת פרויקט זה, הוחלט להוציא מתחולת תקן זה החזקות הדדיות בין חברה מחזיקה לבין חברות מוחזקות של כתבי אופציה ושל מכשירים פיננסיים מורכבים ולבטל את סעיפים 102-105 לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017). סעיף 101 שעוסק בטיפול בחברה המחזיקה בעת הנפקה על ידי חברה מוחזקת וסעיף 106 שעוסק בדרישות גילוי נותרו בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017).

תמצית הוראות התקן

תחולה

(ה) תקן זה חל גם על חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי אם מתקיים אחד מהתנאים הבאים:

(1) החוזה חייב להיות מסולק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים; או

(2) החוזה ניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים וקיימת בעת ההתקשרות כוונה לסלק בדרך זו.

במקרה שבו מתקיים אחד מהתנאים לעיל, החוזה מטופל כאילו היה החוזה מכשיר פיננסי (נכס פיננסי לא בסיסי או התחייבות פיננסית). נוסף על כך, ישות יכולה לבחור אם חוזים אחרים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים אשר ניתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים יטופלו כאילו היו החוזים מכשירים פיננסיים (נכס פיננסי לא בסיסי או כהתחייבות פיננסית). מאחר שהתנאים לפיהם חוזה יטופל כאילו היה מכשיר פיננסי שונו בתקן זה לעומת תקן חשבונאות מספר 22, תקן זה מתקן את תקן חשבונאות מספר 22.

(ו) תקן זה מחריג מתחולת דרישות המדידה התחייבות בגין פיקדונות של דיירים במעונות שבתחולת תקן חשבונאות מספר 18 (מעודכן 2026) *דיווח כספי על ידי בתי חולים ציבוריים וקופות חולים*. ישויות שאינן בתחולת תקן חשבונאות מספר 18, אך ישמו את הוראות תקן חשבונאות מספר 18 לגבי פיקדונות של דיירים במעונות בדרך של אנלוגיה, נדרשות ליישם תקן זה החל ממועד התחילה שלו.

סיווג נכסים פיננסיים

(ז) נכסים פיננסיים בסיסיים הם אלה שמקיימים את התנאים בסעיף 5. דוגמאות לנכסים פיננסיים שבאופן רגיל מקיימים את התנאים כוללות:

(1) מזומן.

(2) פיקדונות לפי דרישה ופיקדונות לזמן קצוב שהישות מפקידה, לדוגמה חשבון בנק.

(3) ניירות ושטרות מסחריים מוחזקים.

(4) חובות, שטרות והלוואות שניתנו שמקיימות את התנאים בסעיף 6 או בסעיף 7.

(5) השקעות באגרות חוב ומכשירי חוב דומים שמקיימים את התנאים בסעיף 6 או בסעיף 7.

(6) השקעות במכשירים הונניים של המנפיק (לדוגמה, מניות רגילות ומניות בכורה מסוימות) וחוזים הקשורים למכשירים כאלה אשר, אם ימומשו, יגרמו למסירה של מכשירים כאלה (לדוגמה, כתבי אופציה, חוזי אקדמה, אופציות רכש, אופציות מכר ואג"ח להמרה).

(ח) דוגמאות לנכסים פיננסיים שבאופן רגיל אינם מקיימים את התנאים בסעיף 5, ולפיכך הם נכסים פיננסיים לא בסיסיים, כוללות:

(1) נגזרים שאינם קשורים להשקעות במכשירים הונניים, לדוגמה אופציות, זכויות, חוזים עתידיים, עסקאות אקדמה וחוזי החלפה של שערי ריבית שניתן לסלקם במזומן או על ידי החלפת מכשיר פיננסי אחר.

(2) מכשירים פיננסיים אשר כשירים כמכשירים מגדרים ויועדו לכך בהתאם לדרישות נספח ב.

(3) ניירות ערך מגובי נכסים, כגון מחויבויות משכנתא מובטחות בנכסים, הסדרי רכישה חזרה וחבילות חייבים שאוגחו.

(ט) הסיווג של נכס פיננסי כבסיסי או כלא בסיסי מבוצע בהכרה לראשונה. הסיווג לא נבחן מחדש במועדי דיווח עוקבים, אלא אם כן התנאים החוזיים מתוקנים.

הכרה לראשונה של כל הנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות

(י) תקן זה דורש מישות להכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית רק כאשר הישות הופכת צד להוראות החוזיות של המכשיר.

מדידה לראשונה

נכסים פיננסיים בסיסיים

(יא) כאשר נכס פיננסי בסיסי מוכר לראשונה, ישות מודדת אותו בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה) בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין לרכישה של הנכס הפיננסי, במקרה של נכס פיננסי שאינו נמדד במדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד, למעט:

(1) לקוחות אשר ימדדו בסכום שנקבע ביישום תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) *הכנסות מחוזים עם לקוחות*, אם הלקוחות אינם כוללים רכיב מימון משמעותי בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) (או כאשר מיושמת ההקלה המעשית באותו תקן).

(2) המקרים המתוארים בסעיף 20(ב), אשר בהם הנכס הפיננסי ימדד במחיר העסקה.

נכסים פיננסיים לא בסיסיים

(יב) כאשר נכס פיננסי לא בסיסי מוכר לראשונה, ישות מודדת אותו בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה) (למעט המקרים המתוארים בסעיף 20(ב)).

התחייבויות פיננסיות

(יג) כאשר התחייבות פיננסית מוכרת לראשונה, ישות מודדת אותה בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקה של התחייבות הפיננסית, במקרה של התחייבות פיננסית שאינה נמדדת במדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד, למעט:

(1) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה אשר ימדדו בסכום התמורה שהתקבלה (או בסכום התמורה שהתקבלה בתוספת הערך הנוכחי של תקבולים עתידיים כלשהם שהישות זכאית להם, אם קיימים) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקת מחויבויות אלה.

(2) חווי ערבות פיננסית שהונפקו עבור צדדים שאינם קשורים (כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 41 *גילויים בהקשר לצד קשור*) אשר ימדדו בסכום התמורה שהתקבלה (או בסכום התמורה שהתקבלה בתוספת הערך הנוכחי של תקבולים עתידיים כלשהם שהישות זכאית להם, אם קיימים) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקת חווי ערבות אלה.

(יד) תקן זה דורש מדידה לראשונה של חוזי ערבות פיננסית שהונפקו עבור צדדים קשורים בשווי הוגן וזאת בניגוד להקלה הפרקטית שניתנה לחוזי ערבות פיננסית שהונפקו עבור צדדים שאינם צדדים קשורים. תקן זה מתקן את גילוי דעת 68 כדי לקבוע שככל שהתמורה שהתקבלה בגין הערבות נמוכה משווייה ההוגן, ההכרה לראשונה בהפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שהתקבלה תבוצע כנגד חשבון ההשקעה בחברה המוחזקת.

מדידה עוקבת

נכסים פיננסיים בסיסיים

(טו) בסוף כל תקופת דיווח, ישות מודדת נכסים פיננסיים בסיסיים כלהלן, ללא ניכוי כלשהו בגין עלויות עסקה שעשויות להתהוות לישות בעת מכירה או מימוש בדרך אחרת:

(1) השקעות במכשירי חוב שמקיימים את התנאים בסעיף 5 נמדדות בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית בניכוי ירידת ערך, אלא אם כן הן יועדו למדידה בשווי הוגן. התקן כולל הנחיות ליישום שיטת הריבית האפקטיבית והנחיות לבחינה וקביעה של הפסד מירידת ערך.

(2) השקעות במכשירים הוניים של המנפיק ובחוזים הקשורים אליהם:

(i) אם קיים מחיר מצוטט לנכס זהה או לנכס דומה בשוק פעיל, ההשקעה נמדדת בשווי הוגן כאשר שינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

(ii) אם קיים מחיר מצוטט לנכס הבסיס (זהה או דומה) בשוק פעיל, ההשקעה בחוזה הקשור אליו נמדדת בשווי הוגן כאשר שינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

(iii) בהיעדר מחיר מצוטט לנכס זהה או לנכס דומה בשוק פעיל ומחיר מצוטט לנכס הבסיס (זהה או דומה) בשוק פעיל, לישות קיימת בחירת מדיניות חשבונאית:

א. מדידה בעלות או בעלות מופחתת בכללותם (ללא פיצול לרכיב הוני ולרכיב התחייבות), בניכוי ירידת ערך, במידת הצורך, עד למועד שבו הישות יכולה לקבוע את השווי ההוגן על בסיס מחיר ניתן לצפייה ומדידה בשווי הוגן באותו מועד, אשר יהווה את העלות החדשה.

ב. מדידה בשווי הוגן, כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

נכס פיננסי לא בסיסי

(טז) בסוף כל תקופת דיווח, ישות מודדת את כל הנכסים הפיננסיים הלא בסיסיים בשווי הוגן ומכירה בשינויים בשווי ההוגן ברווח או הפסד, למעט שינויים אחדים בשווי ההוגן של מכשירים מגדרים ביחס גידור המטופל בהתאם להוראות חשבונאות גידור בתקן, אשר מוכרים ברווח כולל אחר.

התחייבויות פיננסיות

(יז) בסוף כל תקופת דיווח, ישות מודדת את כל ההתחייבויות הפיננסיות בעלות מופחתת, פרט ל:

(1) התחייבות פיננסית אשר נרכשה או התהוותה בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בזמן הקצר או שקיימת לישות ראייה לדפוס פעילות עדכני להפקת רווחים בזמן הקצר לגבי התחייבויות דומות, אשר נמדדת בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

- (2) נגזרים אשר נמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד, למעט נגזרים המיועדים כמכשירים מגדרים בחשבונאות גידור.
- (3) נגזרים שיועדו כמכשירים מגדרים בחשבונאות גידור, אשר נמדדים בהתאם להוראות נספח ב וסעיף 71.
- (4) התחייבויות פיננסיות אשר מיועדות למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.
- (5) התחייבויות פיננסיות שנוצרות כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר גישת המעורבות הנמשכת חלה. סעיפים 11 ו-13 חלים על המדידה של התחייבויות פיננסיות כאלה.
- (6) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה אשר נמדדות לפי הגבוה מבין:
- (i) הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים; לבין
- (ii) הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) הכנסות מחוזים עם לקוחות.
- (7) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו אשר נמדדים לפי הגבוה מבין:
- (i) הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10; לבין
- (ii) הסכום שהוכר לראשונה, בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024).
- (8) חוזים שבהתאם לסעיף 3 הם בתחולת התקן אשר נמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

ירידת ערך של נכסים פיננסיים שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת

- (יח) בסוף כל תקופת דיווח, ישות בוחנת אם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של נכסים פיננסיים (כולל חייבים ונכסים בגין חוזה) שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת. תקן זה כולל רשימה של סימנים לירידת ערך והוראות נוספות לגבי אופן הבחינה.
- (יט) תקן זה קובע את אופן המדידה של הפסד מירידת ערך:
- (1) עבור מכשיר שנמדד בעלות מופחתת, ההפסד מירידת ערך הוא ההפרש בין הערך בספרים של הנכס לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים המהוונים לפי שיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס.
- (2) עבור מכשיר שנמדד בעלות, ההפסד מירידת ערך הוא ההפרש בין הערך בספרים של הנכס לבין האומדן הטוב ביותר של הסכום שהישות תקבל עבור הנכס אם הנכס היה נמכר במועד הדיווח.
- (כ) תקן זה קובע כי אם בתקופה עוקבת אירוע שהתרחש לאחר שהוכרה ירידת ערך הביא לקיטון או לביטול של הפסד מירידת ערך, הישות תבטל או תקטין, בהתאמה, את ההפסד מירידת ערך שהוכר קודם לכן ותכיר בסכום הביטול או הקיטון ברווח או הפסד באופן מיידי.
- (כא) התקן מאמץ את מודל הפסדים שהתהוו בתקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה לפני החלפתו במודל הפסדים חזויים. בניגוד למודל הפסדים שהתהוו בתקן חשבונאות בינלאומי 39, התקן מתיר ביטול הפסד מירידת ערך של השקעה במכשיר הוני

במקרים שבהם הסכום של הפסד מירידת הערך צומצם וניתן לייחס את הקיטון באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר שהוכרה ירידת ערך.

(כב) תקן זה חל על חייבים מחוזה עם לקוח. למרות שנכס בגין חוזה אינו בתחולת תקן זה, ירידת ערך של נכס בגין חוזה תימדד ותוצג לפי אותו בסיס כמו נכס חייבים שהוא בתחולת תקן זה. כמו כן, דרישות הגילוי בגין סיכון אשראי חלות גם על נכס בגין חוזה שבתחולת תקן חשבונאות מספר 43.

מידרג שווי הוגן

(כג) התקן קובע את המידרג הבא לאמידת השווי ההוגן של נכס :

- (1) מחיר מצוטט של נכס זהה בשוק פעיל.
- (2) כאשר מחיר מצוטט של נכס זהה בשוק פעיל אינו זמין, המחיר המצוטט של נכס דומה בשוק פעיל.
- (3) כאשר מחירים מצוטטים אינם זמינים, המחיר הנקוב בהסכם מכירה מחייב או המחיר של עסקה עדכנית בנכס זהה (או בנכס דומה) בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים הפועלים בצורה מושכלת.
- (4) אם השוק של הנכס אינו פעיל והסכמי מכירה מחייבים או עסקאות עדכניות כלשהם שבוצעו בנכס זהה (או בנכס דומה) אינן כשלעצמן אומדן טוב לשווי הוגן, שימוש בטכניקת הערכה אחרת.

יישום כללי המדידה לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים

(כד) התקן מבהיר את אופן יישום כללי המדידה לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים (ראה סעיפים 54-59). התקן מבטל את הסעיפים המתייחסים להלוואות עם בעל שליטה, לנטילת התחייבות וליתור שנכללו בתקן חשבונאות מספר 23 הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה.

גריעה

גריעה של נכסים פיננסיים

(כה) התקן מאמץ במסגרת הוראותיו את הוראות הגריעה של נכסים פיננסיים מתקן דיווח כספי בינלאומי 9. בהתאם לתקן, ישות גורעת נכס פיננסי כאשר ורק כאשר פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או שהישות ביצעה העברה כשירה לגריעה. מרבית הוראות הגריעה המתייחסות להעברה של נכסים פיננסיים, אשר רלוונטיות למספר מצומצם של חברות נכללו בנספח א - גריעה של נכס פיננסי. בעת גריעה של נכס פיננסי, ההפרש בין הערך בספרים של הנכס שנמדד במועד הגריעה לבין התמורה שהתקבלה יוכר ברווח או הפסד.

גריעה של התחייבויות פיננסיות

(כו) התקן מאמץ במסגרת הוראותיו את הוראות הגריעה של התחייבויות פיננסיות מתקן דיווח כספי בינלאומי 9. בהתאם לתקן, ישות מסירה התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית) מהדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, היא מסולקת - כלומר, כאשר המחויבות המוגדרת בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת. כמו כן, החלפה של מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי, וכן תיקון משמעותי של התנאים של התחייבות פיננסית יטופלו כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה. הישות מכירה ברווח או הפסד בהפרש בין הערך בספרים של התחייבות פיננסית (או של חלק

מהתחייבות פיננסית), שסולקה או שהועברה לצד אחר, לבין התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו.

חשבונאות גידור

(כז) התקן קובע כי ישות שבוחרת ליישם חשבונאות גידור (כולל גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ שהיה בתחולת תקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן)), נדרשת ליישם את הוראות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 *מכשירים פיננסיים*, כפי שהן כלולות בנספח ב בשינויים המתחייבים מהתקינה הישראלית, אשר כוללים בין היתר את השינויים המפורטים בסעיף ב1.

(כח) תקן זה מבטל את ההוראות לגבי גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ שנכללו בתקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן).

(כט) הוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שהן כלולות בנספח ב מאפשרות יישום חשבונאות גידור רק כאשר הפריט המגודר והפריט המגדר הם מול צד חיצוני. התקן קובע כי בניגוד לתקינה הבינלאומית שבה צד שהוא חיצוני בדוחות הכספיים הנפרדים אינו בהכרח צד חיצוני בדוחות הכספיים המאוחדים (לדוגמה, חברה בת), בתקינה הישראלית אין הבדל בין הדוחות הכספיים המאוחדים לבין הדוחות הכספיים הנפרדים, לצורך קביעת צד חיצוני. לפיכך, רק צד שהוא חיצוני בדוחות הכספיים המאוחדים ייחשב צד חיצוני לישות בדוחות הכספיים הנפרדים.

(ל) התקן כולל מספר הקלות לעומת דרישות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שהן כלולות בנספח ב:

(1) אפקטיביות הגידור – התקן קובע כי חוסר אפקטיביות של גידור עסקאות חזויות, הנובע מפערי זמן בין מועד הפירעון של הפריט המגודר לבין מועד הסילוק של המכשיר המגדר של עד 31 ימים או חודש קלנדרי לא יפגע בכשירות הגידור.

(2) תיעוד ובחינת אפקטיביות הגידור – בדומה להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בנספח ב נדרש תיעוד ובחינת אפקטיביות הגידור במועד יצירת יחסי הגידור. עם זאת, לגבי התיעוד ובחינת אפקטיביות הגידור בכל מועד דיווח לאחר מכן, התקן מאפשר להשלים את התיעוד והבחינה האמורה עד למועד פרסום הדוחות הכספיים.

(3) הפסקת חשבונאות גידור – בניגוד להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בנספח ב, תקן זה מתיר לישות לבחור להפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא בתנאי שהישות תיעדה את הבחירה שלה באותו מועד.

הבדלים לעומת התקינה הקיימת

(לא) תקן זה מבטל את ההבחנה בין השקעה שוטפת לבין השקעת קבע. השקעות במכשירי חוב בסיסיים (שמקיימים תנאים מוגדרים) ימדדו בעלות מופחתת והשקעות במכשירים הוניים וחוזים הקשורים אליהם ימדדו בשווי הוגן אם קיים מחיר מצוטט לנכס זהה או לנכס דומה או אם קיים מחיר מצוטט לנכס הבסיס (זהה או דומה). בהיעדר מחיר מצוטט לנכס זהה או לנכס דומה ומחיר מצוטט לנכס הבסיס (זהה או דומה), לישות תהיה בחירת מדיניות חשבונאית – מדידה בעלות או בעלות מופחתת עד למועד שבו ישות יכולה לקבוע שווי הוגן על בסיס מחיר ניתן לצפייה או מדידה בשווי הוגן. הבחינה אם מכשיר חוב מקיים את התנאים של מכשיר חוב בסיסי תבוצע בהכרה לראשונה ולא תיבחן לאחר מכן, אלא אם כן התנאים החוזיים מתוקנים.

(לב) תקן זה מתיר לישות לייעד מכשירים פיננסיים בסיסיים מסוימים (השקעות במכשירי חוב והתחייבויות פיננסיות) למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

(לג) תקן זה קובע הוראות לגבי גריעה של נכס פיננסי, המבוססות על הוראות הגריעה של נכסים פיננסיים בתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

(לד) תקן זה קובע כי ישות שבוחרת ליישם חשבונאות גידור, תוכל לבצע זאת בהתאם להוראות לגבי חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שהן כלולות בנספח ב בשינויים המתחייבים מהתקינה הישראלית, אשר כוללים בין היתר את השינויים המפורטים בסעיף 11, ולהקלות הכלולות בתקן זה (ראה סעיפים כו-כט למבוא וסעיף 71 לתקן).

(לה) תקן זה מבהיר את אופן יישום כללי המדידה שבתקן לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים ומבטל את הסעיפים המתחייבים להלוואות עם בעל שליטה, נטילת התחייבות וויתור שנכללו בתקן חשבונאות מספר 23.

(לו) תקן זה קובע הוראות לגבי עיתוי הבחינה ואופן ההכרה בירידת ערך של נכסים פיננסיים.

שינויים בתקני חשבונאות אחרים

(לז) תקן זה אינו חל על מכשירים פיננסיים המוחזקים על ידי ישות השקעה כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 37 *ישויות השקעה*, אך מתקן אותו כדי לקבוע כי ישות השקעה נדרשת למדוד את כל השקעותיה בנכסים פיננסיים, שאינם השקעות בחברות בנות, השקעות בחברות בשליטה משותפת או השקעות בחברות כלולות, לפי שווי הוגן. דרישה זו משלימה את הדרישות הקיימות בתקן חשבונאות מספר 37 לפיהן ישות השקעה נדרשת למדוד את השקעותיה בחברות בנות, בחברות בשליטה משותפת ובחברות כלולות בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד.

(לח) תקן זה מתקן את גילוי דעת 51 *דין וחשבון על תזרימי מזומנים* כדי לקבוע את אופן הסיווג של תזרימי מזומנים הן בגין גידור חשבונאי והן בגין גידור כלכלי, שלא יושמה לגבי חשבונאות גידור.

מועד תחילה והוראות מעבר

(לט) תקן זה חל על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2028 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר.

(מ) התקן ייושם למפרע לכל תקופת דיווח קודמת מוצגת או למפרע כאשר ההשפעה המצטברת של יישום לראשונה מוכרת כתיאום ליתרת הפתיחה של העודפים (או רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח השנתית ליישום לראשונה של התקן. כהקלה פרקטית, לא נדרשת הצגה מחדש של רכיבי ההון בגין מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו הייתה מכוח מעמדם כבעלים אם ההתקשרות הסתיימה והמכשיר הפיננסי נגרע עד תחילת תקופת הדיווח שבה תקן זה מיושם לראשונה.

תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי

מטרת התקן

1. מטרת תקן זה היא לקבוע הוראות הכרה, גריעה ומדידה של מכשירים פיננסיים ולדרוש גילוי לגבי מכשירים פיננסיים. התקן מבחין בין נכסים פיננסיים בסיסיים לבין נכסים פיננסיים לא בסיסיים וקובע הוראות למדידת התחייבויות פיננסיות. כמו כן, התקן כולל הוראות לעסקאות מורכבות יותר בנספח א גריעה של נכס פיננסי. התקן מתיר לישות ליישם חשבונאות גידור (כולל גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ שהיה בתחולת תקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן)), ואם ישות בוחרת ליישם חשבונאות גידור, עליה ליישם את הוראות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים, כפי שהן כלולות בנספח ב בשינויים המתחייבים מהתקינה הישראלית, אשר כוללים, אשר כוללים בין היתר את השינויים בסעיף 11. נספח א ונספח ב עשויים שלא להיות רלוונטיים לישויות שיש להן מכשירים פיננסיים פשוטים בלבד. התקן כולל גם שני נספחים הכוללים הדגמות שונות.

תחולה

2. תקן זה חל על כל המכשירים הפיננסיים, למעט המכשירים הבאים:

(א) השקעות במכשירים הונניים לא נגזרים של חברות בנות, חברות כלולות ועסקאות משותפות שמטופלות בהתאם לגילוי דעת מספר 57 דינים וחשבונות כספיים מאוחדים ולגילוי דעת מספר 68 שיטת השווי המאזני.

(ב) השקעה של חברה מחזיקה או של חברה מוחזקת (כמוגדר בגילוי דעת 68, שיטת השווי המאזני) בכתבי אופציה או במכשירים פיננסיים מורכבים של חברה מוחזקת או של חברה מחזיקה, בהתאמה. תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: הצגה כולל דרישת גילוי להשקעות אלה.

(ג) מכשירים פיננסיים המוחזקים על ידי ישויות השקעה, אשר מטופלים בהתאם לתקן חשבונאות מספר 37, ישויות השקעה. אולם, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על מכשירים פיננסיים אלה.

(ד) מכשירים פיננסיים אשר מקיימים את ההגדרה של מכשיר הוני של הישות, כולל הרכיב ההוני של מכשירים פיננסיים מורכבים שהונפקו על ידי הישות (ראה תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים: הצגה) ומכשירים פיננסיים המסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או 16ג ו-16ד לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017). סעיף 88 לתקן זה כולל דרישות גילוי למכשירים המסווגים כמכשירים הונניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או 16ג ו-16ד לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017). אולם, המחזיק של מכשירים הונניים אלה יישם את תקן זה למכשירים אלה, אלא אם כן הם מקיימים את החריג ב-(א) לעיל.

(ה) זכויות ומחויבויות הנובעות מחכירות. אולם, דרישות הגריעה בסעיפים 60-63, ובנספח א חלות על גריעה של חייבים בגין חכירה שהוכרו על ידי המחכיר, דרישות הגריעה בסעיפים 64-70 חלות על התחייבויות בגין חכירה שהוכרו על ידי החוכר, ודרישות ירידת הערך בסעיפים 40-46 חלות על חייבים בגין חכירה שהוכרו על ידי המחכיר. כמו כן, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על זכויות ומחויבויות הנובעות מחכירות.

(ו) זכויות ומחויבויות של מעסיקים הנובעות מתוכניות הטבות עובד, שתקן חשבונאות מספר 39 הטבות עובד חל עליהן.

(ז) מכשירים פיננסיים, חוזים ומחויבויות בהתאם לעסקאות תשלום מבוסס מניית שתקן חשבונאות מספר 24 תשלום מבוסס מניית (מעודכן 2018) חל עליהם, למעט חוזים שבתחולת סעיף 3 לתקן זה, שתקן זה חל עליהם.

- (ח) זכויות ומחויבויות הנובעות מחוזי ביטוח.
- (ט) זכויות לתשלומים שנועדו לשפות את הישות בגין יציאה שהיא נדרשת לעמוד בה כדי לסלק התחייבות שהיא מכירה כהפרשה, או שהוכרה בתקופה מוקדמת יותר כהפרשה, המטופלות בהתאם לתקן חשבונאות מספר 10 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים.
- (י) חוזים בעלי תמורה מותנית שבתחולת תקנים אחרים כגון תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) הכנסות מחוזים עם לקוחות.
- (יא) התחייבות הנובעת ממענק ממשלתי להשתתפות ביציאות כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 45, הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי. אולם, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על התחייבות הנובעת ממענק ממשלתי להשתתפות ביציאות.
- (יב) זכויות ומחויבויות שבתחולת תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) שהן מכשירים פיננסיים, למעט אלה שתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) קובע כי הם יטופלו בהתאם לתקן זה.
- (יג) חוזה אקדמה להשגת שליטה, שליטה משותפת או השפעה מהותית במועד עתידי אם התקופה של חוזה האקדמה אינה עולה על תקופת זמן סבירה הדרושה באופן רגיל להשיג את האישורים הדרושים ולהשלים את העסקה. אולם, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על מכשירים אלה.
- (יד) אופציה להשגת שליטה, שליטה משותפת או השפעה מהותית אם תקופת המימוש אינה עולה על תקופת זמן סבירה הדרושה באופן רגיל להשיג את האישורים הדרושים ולהשלים את העסקה. אולם, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על מכשירים אלה.
- (טו) התחייבות בגין פיקדונות של דיירים במעונות שבתחולת תקן חשבונאות מספר 18 (מעודכן 2026) דיווח כספי על ידי בתי חולים ציבוריים וקופות חולים. אולם, דרישות הגילוי בתקן זה חלות על התחייבות בגין פיקדונות של דיירים במעונות.
3. מרבית החוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כגון סחורה, מלאי או רכוש קבוע אינם בתחולת תקן זה, מאחר שהם אינם מכשירים פיננסיים. אולם, חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי מטופל כאילו היה החוזה מכשיר פיננסי (נכס פיננסי לא בסיסי או התחייבות פיננסית) אם מתקיים אחד מהתנאים הבאים:
- (א) החוזה חייב להיות מסולק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים; או
- (ב) החוזה ניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים וקיימת בעת ההתקשרות כוונה לסלקו בדרך זו.
- ישות יכולה לבחור אם חוזים אחרים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים אשר ניתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים יטופלו כאילו היו החוזים מכשירים פיננסיים (נכס פיננסי לא בסיסי או כהתחייבות פיננסית). במקרים שבהם תקן זה אינו מיושם, על הישות לבחון את קיומו של חוזה מכביד בהתאם לתקן חשבונאות מספר 10.

4. להלן מונחים המשמשים בתקן זה ומשמעותם:

<p>העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית</p> <p>amortized cost of a financial asset or financial liability</p>	<p>הסכום שבו נמדדים הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית בעת הכרה לראשונה בניכוי תשלומי קרן, בתוספת או בניכוי ההפחתה המצטברת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית של הפרש כלשהו בין הסכום הראשוני לבין סכום הפירעון, וכן, עבור נכסים פיננסיים בניכוי הפחתה כלשהי (במישרין או באמצעות השימוש בחשבון הפרשה) בגין ירידת ערך או בגין העדר יכולת גבייה.</p>
<p>שיטת הריבית האפקטיבית</p> <p>effective interest method</p>	<p>שיטה המשמשת לחישוב העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (או של קבוצת נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות) ולהקצאה ולהכרה בהכנסת הריבית או בהוצאת הריבית ברווח או הפסד על פני התקופה הרלוונטית.</p>
<p>שיעור ריבית אפקטיבי</p> <p>effective interest rate</p>	<p>השיעור שמהווה במדויק את תשלומי המזומנים העתידיים שנאמדו או תקבולי המזומנים העתידיים שנאמדו במהלך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי, או כאשר מתאים, במשך תקופה קצרה יותר, לעלות המופחתת (לערך בספרים נטו) של ההתחייבות הפיננסית או של הנכס הפיננסי. ראה גם סעיפים 31-38.</p>
<p>שווי הוגן</p> <p>fair value</p>	<p>הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.</p>
<p>נכס פיננסי</p> <p>financial asset</p>	<p>כל נכס שהוא:</p> <p>(א) מזומן;</p> <p>(ב) מכשיר הוני של ישות אחרת;</p> <p>(ג) זכות חוזית:</p> <p>(i) לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר; או</p> <p>(ii) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים עדיפים לישות.</p>
<p>מכשיר פיננסי</p> <p>financial instrument</p>	<p>כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.</p>
<p>התחייבות פיננסית</p> <p>financial liability</p>	<p>כל התחייבות שהיא מחויבות חוזית:</p> <p>(א) למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר, או</p> <p>(ב) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים לישות.</p>
<p>כחריג להגדרה זו, מכשיר אשר מקיים את ההגדרה של התחייבות פיננסית מסווג כמכשיר הוני אם יש לו את כל המאפיינים והוא מקיים את התנאים בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד לתקן חשבוונאות מספר 22 (מעודכן 2017).</p>	

<p>כל חוזה המעיד על זכות שייר בנכסים של ישות לאחר ניכוי כל התחייבויותיה.</p>	<p>מכשיר הוני equity instrument</p>
<p>(א) השקעות במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים שהם מכשירים הוניים של המנפיק (בהתאם לסיווג שנקבע בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017)), וכן</p>	<p>השקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם</p>
<p>(ב) השקעות בחוזים הקשורים למכשירים כאלה (כולל כתבי אופציה, חוזי אקדמה, אופציות רכש ואופציות מכר ומכשירים פיננסיים מורכבים (כגון אג"ח להמרה), אשר, אם ימומשו או יומרו, יגרמו למסירה או לקבלה של המכשירים ב-(א)).</p>	<p>investment in equity instruments and contracts linked to such instruments</p>
<p>יותר סביר מאשר לא.</p>	<p>צפוי probable</p>
<p>שוק שבו עסקאות של הנכס או של ההתחייבות מתרחשות בתדירות מספיקה ונבנח מספיק כדי לספק מידע לגבי המחרה על בסיס מתמשך.</p>	<p>שוק פעיל active market</p>
<p>חוזה הדורש מהמנפיק לבצע תשלומים מוגדרים כדי לשפות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו משום שלווה מוגדר נכשל לשלם במועד בהתאם לתנאים המקוריים או לתנאים המתוקנים (modified) של מכשיר חוב.</p>	<p>חוזה ערבות פיננסית financial guarantee contract</p>
<p>עלויות תוספתיות הניתנות לייחוס במישרין לרכישה, להנפקה או למימוש של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית. עלות תוספתית היא עלות שלא הייתה מתהווה אם הישות לא הייתה רוכשת, מנפיקה או מממשת את המכשיר הפיננסי.</p>	<p>עלויות עסקה transaction costs</p>
<p>עלויות עסקה כוללות שכר ועמלות המשולמים לסוכנים (כולל עובדים הפועלים כסוכני מכירות), ליועצים, לברוקרים ולסוחרים, היטלים על ידי גופי פיקוח ועל ידי בורסות לניירות ערך, ומסי העברה ומכסים. עלויות עסקה אינן כוללות פרמיות או ניכיונות על חוב, עלויות מימון או עלויות מנהליות פנימיות או עלויות החזקה פנימיות.</p>	
<p>מכשיר פיננסי או חוזה אחר, שבתחולת תקן זה, בעל כל שלושת המאפיינים הבאים:</p>	<p>נגזר derivative</p>
<p>(א) שוויו משתנה בתגובה לשינוי בשיעור ריבית מוגדר, במחיר מכשיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורת יסוד מוגדר, בשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, במדד מחירים או שיעורים מוגדר, בדירוג אשראי או במדד אשראי מוגדר, או במשתנה מוגדר אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא-פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה (לעיתים מכונה ה"בסיס" [underlying]).</p>	
<p>(ב) אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק.</p>	
<p>(ג) הוא מסולק במועד עתידי.</p>	

ההסרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שהוכרו קודם לכן, מהדוח על המצב הכספי של ישות.	גריעה derecognition
חלוקת של רווחים למחזיקים במכשירים הוניים באופן יחסי להחזקותיהם בסוג מסוים של מכשירים הוניים.	דיבידנדים dividends
אלה המחזיקים, במישרין או בעקיפין, במכשירים שמסווגים כמכשירים הוניים של הישות. לצורך יישום סעיפים 54-59, לרבות ישויות שבשליטת הבעלים.	בעלים owners
שיעור הריבית בו הייתה מתחייבת הישות (או היו מתחייבים הבעלים) לו נטלה (נטלו) הלוואה בתנאי שוק מצדדים שלישיים שתנאיה - לרבות תקופות פירעון, רמת הסיכון ורמת ביטחונות - זהים לתנאי הלוואה שניתנה על ידי בעלים (על ידי הישות).	שיעור הריבית של הישות (או של הבעלים)

סיווג נכסים פיננסיים

5. ישות תטפל בנכסים הפיננסיים הבאים כנכסים פיננסיים בסיסיים:
- (א) מזומן.
- (ב) השקעה במכשיר חוב (לדוגמה, חוב, שטר או הלוואה שניתנה) שמקיים את התנאים של סעיף 6 ו/או סעיף 7 ואינו מכשיר פיננסי נגזר.
- (ג) השקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם כמוגדר בסעיף 4 (לדוגמה, השקעה במניות רגילות, במניות בכורה מסוימות, בכתבי אופציה או באגרות חוב להמרה).
6. השקעה במכשיר חוב שמקיים את כל התנאים ב- (א)-(ו) להלן תטופל כנכס פיננסי בסיסי:
- (א) התשואה החוזית למחזיק (המלווה), אשר נבחנת במטבע שבו נקוב מכשיר החוב היא:
- (i) סכום קבוע;
- (ii) שיעור קבוע חיובי או שיעור משתנה¹ חיובי; או
- (iii) שילוב כלשהו של שיעור קבוע חיובי או שלילי ושיעור משתנה חיובי (לדוגמה, פריים ועוד 200 נקודות בסיס או פריים פחות 50 נקודות בסיס, אך לא 500 נקודות בסיס פחות פריים).
- (ב) החוזה עשוי לקבוע שתשלומי הקרן והתשואה של המחזיק יהיו צמודים למדד של אינפלציה מחירים כאשר מטרתה העיקרית של ההצמדה היא שמירה על הערך הריאלי של מכשיר החוב במטבע שבו נקוב מכשיר החוב (לדוגמה, הצמדה למדד המחירים לצרכן או הצמדה למדד תשומות הבנייה), בתנאי שהצמדה כזו אינה ממונפת.
- (ג) החוזה עשוי לכלול שינוי ניתן לקביעה בתשואה למחזיק במהלך חיי המכשיר בתנאי ש:

¹ שיעור משתנה לצורך זה הוא שיעור אשר משתנה לאורך זמן וצמוד לשיעור ריבית מצוטט או ניתן לצפייה יחיד (כגון פריים) או למדד של אינפלציה מחירים כאשר מטרתה העיקרית של ההצמדה היא לשמור על הערך הריאלי של מכשיר החוב במטבע שבו נקוב המכשיר, בתנאי שהצמדות אלה אינן ממונפות.

(i) השיעור החדש מקיים את תנאי (א) והשינוי אינו תלוי באירועים עתידיים מלבד:

(1) שינוי בשיעור הריבית החוזית המשתנה,

(2) להגן על המחזיק מפני הדרדרות בסיכון האשראי של המנפיק, או

(3) שינויים במיסוי או בחוק הרלוונטיים, או

(ii) השיעור החדש הוא שיעור ריבית שוק והוא מקיים את התנאי ב-(א).

תנאים חוזיים אשר מספקים למלווה את הזכות החד צדדית לשנות את התנאים של החוזה אינם תנאים הניתנים לקביעה לצורך סעיף זה.

(ד) אין הוראה חוזית שכתוצאה מתנאיה, עשוי המחזיק (המלווה) להפסיד את סכום הקרן או ריבית כלשהי שניתנת לייחוס לתקופה השוטפת או לתקופות קודמות. העובדה שמכשיר חוב נחות ממכשירי חוב אחרים אינה דוגמה להוראה חוזית כזו. צד יכול לשלם או לקבל פיצוי סביר עבור סיום מוקדם של החוזה ועדיין לקיים תנאי זה.

(ה) הוראות חוזיות שמתירות למנפיק (הלווה) או שמחייבות אותו לפרוע מוקדם מכשיר חוב או שמתירות למחזיק (המלווה) או שמחייבות אותו למכור את המכשיר חזרה למנפיק (put it back) (כלומר, לדרוש פירעון) לפני מועד הפירעון החוזי אינן מותנות באירועים עתידיים מלבד כדי להגן:

(i) על המחזיק כנגד שינוי בסיכון האשראי של המנפיק או של המכשיר (לדוגמה, כשלים, הורדת דירוג אשראי או הפרות של אמות מידה פיננסיות של הלווה) או כנגד שינוי בשליטה על המנפיק; או

(ii) על המחזיק או המנפיק כנגד שינויים רלוונטיים במיסוי או בחוק.

(ו) אין הוראות לגבי תשואה מותנית או פירעון מותנה, למעט התשואה המשתנה שתוארה ב-(א) או ב-(ג) והוראות לפירעון מוקדם שתוארו ב-(ה).

הוראות חוזיות עשויות להתיר הארכה של תקופת מכשיר החוב, בתנאי שהתשואה למחזיק והוראות חוזיות אחרות כלשהן החלות בתקופת ההארכה מקיימות את התנאים בסעיפים (א)-(ו) לעיל.

7. השקעה במכשיר חוב שאינו מקיים את כל התנאים בסעיף 6(א)-(ו), תטופל למרות זאת כנכס פיננסי בסיסי אם התנאים החוזיים של המכשיר מקנים זכות לתזרימי מזומנים במועדים מוגדרים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. אין זה סביר שמכשיר חוב עם תנאים חוזיים שיוצרים חשיפה לסיכונים או לתנודתיות שאינם קשורים – לדוגמה, שינויים במחירי הון או במחירי סחורות יסוד – יקיים תנאי זה. לצורך בחינה זו, "ריבית" כוללת פיצוי סביר עבור ערך הזמן של הכסף, סיכון אשראי וסיכונים ועלויות בסיסיים אחרים של הלוואה – לדוגמה, סיכון נזילות, עלויות מנהליות הקשורות להחזקת הנכס הפיננסי ומרווח רווח של מלווה – שהם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי.

8. דוגמאות להשקעות במכשירי חוב אשר באופן רגיל יקיימו את התנאים בסעיף 6 כוללות:

(א) השקעה באגרות חוב הנושאות שיעור ריבית קבוע לתקופה ראשונית אשר לאחריה הופך לשיעור ריבית משתנה מצוטט או ניתן לצפייה; וכן

(ב) השקעה באגרות חוב שהריבית עליה משולמת לפי שיעור ריבית מצוטט או ניתן לצפייה בתוספת שיעור קבוע לאורך כל חיי אגרות החוב, לדוגמה פריים בתוספת 200 נקודות בסיס.

9. דוגמה לתנאי של מכשיר חוב שאינו מפר את התנאים המפורטים בסעיף 6(ד) ו-6(ה) היא תנאי אשר מתיר ללווה לסיים את ההסדר מוקדם, למרות שהלווה עשוי להידרש לשלם קנס לפצות את המלווה עבור עלויותיו בגין הסיום המוקדם של ההסדר על ידי הלווה. דוגמה לתנאי של מכשיר חוב שאינו מפר את התנאים המפורטים בסעיף 6(ה) היא שפירעון המכשיר נדרש באופן מיידי אם המנפיק כשל בתשלום ריבית או קרן.

10. דוגמאות אחרות לנכסים פיננסיים שבאופן רגיל מקיימים את התנאים בסעיף 6 הם:

(א) לקוחות,

(ב) שטרות לגביה,

(ג) הלוואות לצדדים שלישיים הנושאות ריבית קבועה.

11. דוגמאות לנכסים פיננסיים שאינם מקיימים את התנאים בסעיף 6 ו/או בסעיף 7 (ולפיכך הם נכסים פיננסיים לא בסיסיים) כוללות:

(א) חוזה החלפה של ריבית שיוצר תזרים מזומנים שהוא חיובי, או חוזה אקדמה לרכישת סחורות או מכשיר פיננסי שניתן לסלקו במזומן ובעת הסילוק, עשוי להיווצר תזרים מזומנים חיובי, מאחר שחוזי החלפה או חוזי אקדמה אינם מקיימים את התנאים בסעיף 6(א). כמו כן, התנאים בסעיף 7 אינם מתקיימים.

(ב) הלוואה בדולר הצמודה למדד המחירים לצרכן בישראל מאחר שההצמדה כזו אינה מקיימת את התנאי בסעיף 6(ב). כמו כן, התנאים בסעיף 7 אינם מתקיימים.

(ג) השקעות באופציות וחוזי אקדמה על מניות אשר יסולקו נטו במזומן, מאחר שהתשואה למחזיק אינה קבועה והתנאי בסעיף 6(א) אינו מתקיים. כמו כן, התנאים בסעיף 7 אינם מתקיימים וההשקעות אינן בתחולת סעיף 5(ג).

(ד) השקעות בנגזרים אחרים שאינן מקיימות את ההגדרה של השקעות במכשירים הוניים וחוזים הקשורים למכשירים כאלה.

12. מרגע שנקבע הסיווג של נכס פיננסי בהכרה לראשונה, לא תבוצע בחינה מחדש של הנכס הפיננסי במועדי דיווח עוקבים, אלא אם כן בוצע תיקון של התנאים החוזיים.

הכרה

הכרה לראשונה של כל הנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות

13. ישות תכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית כאשר ורק כאשר הישות הופכת צד להוראות החוזיות של המכשיר.

מדידה לראשונה

נכסים פיננסיים בסיסיים

14. כאשר נכס פיננסי בסיסי מוכר לראשונה, ישות תמדוד אותו בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה – ראה סעיפים 19 ו-20) בתוספת עלויות עסקה הניתנות ליחוס במישרין

לרכישה של הנכס הפיננסי, במקרה של נכס פיננסי שאינו נמדד במדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד², למעט:

(א) לקוחות (ראה סעיף 15),

(ב) המקרים המתוארים בסעיף 20(ב).

לעניין נכסים פיננסיים שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים ראה סעיפים 54-59.

15. במועד ההכרה לראשונה, ישות תמדוד לקוחות בסכום שנקבע ביישום תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) אם הלקוחות אינם כוללים רכיב מימון משמעותי בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) (או כאשר הישות מיישמת את ההקלה המעשית בהתאם לסעיף 50 לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024)).

נכסים פיננסיים לא בסיסיים

16. כאשר נכס פיננסי לא בסיסי (כלומר, נכס שאינו מקיים את התנאים בסעיף 5) מוכר לראשונה, הישות תמדוד אותו בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה – ראה סעיפים 19 ו-20), למעט המקרים המתוארים בסעיף 20(ב).

התחייבויות פיננסיות

17. כאשר התחייבות פיננסית מוכרת לראשונה, ישות תמדוד אותה בשווי הוגן (שהוא בדרך כלל מחיר העסקה – ראה סעיפים 19 ו-20) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקה של ההתחייבות הפיננסית, במקרה של התחייבות פיננסית שאינה נמדדת במדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד, למעט:

(א) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה (ראה סעיף 18(א)),

(ב) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו עבור צדדים שאינם צדדים קשורים כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 41 גילויים בהקשר לצד קשור (ראה סעיף 18(ב)),

(ג) המקרים המתוארים בסעיף 20(ב).

לעניין התחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים ראה סעיפים 54-59.

18. במועד ההכרה לראשונה, ישות תמדוד:

(א) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה בסכום התמורה שהתקבלה (או בסכום התמורה שהתקבלה בתוספת הערך הנוכחי של תקבולים עתידיים כלשהם שהישות זכאית להם, אם קיימים) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקת מחויבויות אלה.

(ב) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו עבור צדדים שאינם צדדים קשורים בסכום התמורה שהתקבלה (או בסכום התמורה שהתקבלה בתוספת הערך הנוכחי של תקבולים עתידיים כלשהם שהישות זכאית להם, אם קיימים) בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין להנפקת חוזי ערבות אלה.

² לצורך הטיפול בעלויות עסקה, יש לראות בהשקעות במכשירים הוניים של המנפיק ובחוזים הקשורים אליהם כנמדדות במדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד, גם כאשר המדיניות החשבונאית שנבחרה היא בהתאם לסעיף 21(ב)(iii)(1).

שווי הוגן בהכרה לראשונה

19. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי במועד ההכרה לראשונה הוא באופן רגיל מחיר העסקה (כלומר השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה). אולם, אם חלק מהתמורה שניתנה או שהתקבלה היא עבור משהו פרט למכשיר הפיננסי, ישות תמדוד את השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי בלבד. לדוגמה, ניתן למדוד את השווי ההוגן של הלוואה לזמן ארוך או חייב לזמן ארוך שאינם נושאים ריבית כערך נוכחי של כל תקבולי המזומנים העתידיים המהוונים לפי שיעור(ני) ריבית שוק של מכשיר דומה (דומה מבחינת מטבע, תקופה, סוג שיעור ריבית וגורמים אחרים) בעל דירוג אשראי דומה.

20. אם ישות קובעת שהשווי ההוגן בעת ההכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה, למעט כאמור בסעיף 19 ובסעיף 55 הישות תטפל באותו מועד במכשיר זה כלהלן:

(א) במדידה שנדרשת על ידי סעיפים 14, 16 או 17, אם שווי הוגן זה נתמך על ידי מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור נכס זהה או התחייבות זהה. ישות תכיר בהפרש שבין השווי ההוגן במועד ההכרה לראשונה לבין מחיר העסקה כרווח או הפסד.

(ב) בכל המקרים האחרים, במחיר העסקה. לאחר הכרה לראשונה, הישות תכיר בהפרש בין השווי ההוגן במועד ההכרה לראשונה לבין מחיר העסקה שנדחה כרווח או הפסד רק במידה שבה הוא נובע משינוי בגורם (כולל זמן) שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בעת המחרת הנכס או ההתחייבות.

דוגמאות - נכסים פיננסיים בסיסיים

1. עבור הלוואה לזמן ארוך לישות אחרת המקיימת את התנאים בסעיף 6 ואשר נושאת שיעור ריבית שוק, מוכר נכס פיננסי בסכום המזומן שהועבר (המשקף את השווי ההוגן של הלוואה) בתוספת עלויות עסקה שהתהוו לישות.
2. עבור סחורות שנמכרו ללקוח באשראי לזמן קצר, מוכר נכס פיננסי בסכום לא מהוון של המזומן שהישות זכאית לקבל מאותה ישות, שהוא באופן רגיל סכום החשבונית.
3. עבור פריט שנמכר ללקוח באשראי לשנתיים ללא ריבית, מוכר חוב בגובה סכום התמורה שהובטחה כשהוא מותאם בגין ההשפעות של ערך הזמן של הכסף אם עיתוי התשלומים שהוסכם בין הצדדים לחוזה (בין אם במפורש או באופן משתמע) מספק ללקוח או לישות הטבה משמעותית של מימון של העברת הסחורות או השירותים ללקוח. התאמת סכום התמורה שהובטחה בגין רכיב מימון משמעותי תביא להכרה בחוב לקוח בסכום שמשקף את המחיר שהיה על לקוח לשלם עבור סחורות או שירותים שהובטחו אם הלקוח היה משלם במזומן עבור סחורות או שירותים אלה כאשר (או ככל ש) הם מועברים ללקוח (כלומר מחיר המכירה במזומן).
4. עבור רכישה במזומן של מניות רגילות של ישות אחרת שאינן נסחרות בשוק פעיל, ההשקעה מוכרת בסכום המזומן ששולם כדי לרכוש את המניות, אשר מהווה אומדן לשווי ההוגן.

דוגמאות - נכסים פיננסיים לא בסיסיים

1. עבור הלוואה לזמן ארוך לישות אחרת שאינה מקיימת את התנאים בסעיף 6 (לדוגמה, הלוואה בדולר שצמודה למדד המחירים לצרכן בישראל או הלוואה ששיעור הריבית עליה משתנה בהתאם לביצועים של הישות האחרת), מוכר נכס בסכום המזומן שהועבר (המשקף את השווי ההוגן של הלוואה).
2. עבור חוזה לרכישת זהב (המשמש כמלאי) אשר מסולק נטו במזומן, מוכר נכס בסכום המזומן ששולם (המשקף את השווי ההוגן של החוזה).

דוגמאות - התחייבויות פיננסיות

1. עבור הלוואה שהתקבלה מבנק המקיימת את התנאים בסעיף 6 ואשר נושאת שיעור ריבית שוק, ההלוואה מוכרת לראשונה בסכום המזומן שהתקבל מהבנק (המשקף את השווי ההוגן של ההלוואה) בניכוי עלויות עסקה שהתהוו.
2. עבור סחורות שנרכשו מספק באשראי לזמן קצר, סכום לשלם מוכר בסכום הלא מהוון שהישות חייבת לספק, שהוא באופן רגיל מחיר החשבונית.
3. עבור חוזה ערבות פיננסית שהונפק עבור צד שאינו צד קשור, התחייבות מוכרת לראשונה בסכום הפרמיה שהתקבלה או בסכום הפרמיה שהתקבלה בתוספת הערך הנוכחי של תקבולים עתידיים כלשהם שהישות זכאית להם, אם קיימים.
4. עבור חוזה ערבות פיננסית שהונפק עבור חברה כלולה (המהווה צד קשור כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 41), התחייבות מוכרת לראשונה בשווי הוגן. כמו כן, הוראות סעיפים 55 ו-59 חלות במדידה לראשונה.

מדידה עוקבת

נכסים פיננסיים בסיסיים

21. בסוף כל תקופת דיווח, ישות תמדוד נכסים פיננסיים בסיסיים כלהלן, ללא ניכוי כלשהו בגין עלויות עסקה שעשויות להתהוות לישות בעת מכירה או מימוש בדרך אחרת:

(א) השקעות במכשירי חוב שמקיימים את התנאים בסעיף 5(ב) ושלא יועדו למדידה בשווי הוגן בהתאם לסעיף 28, יימדדו בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית בניכוי ירידת ערך. סעיפים 31-39 מספקים הנחיות לקביעת העלות המופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

(ב) השקעות במכשירים הוניים של המנפיק ובחוזים הקשורים אליהם יימדדו כלהלן:

(i) אם השווי ההוגן של ההשקעה בחוזים הקשורים למכשירים הוניים ניתן לקביעה לפי סעיף 47(א) או (ב), ההשקעה באותם חוזים הקשורים למכשירים הוניים תימדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד.

(ii) אם השווי ההוגן של ההשקעה במכשירים הוניים ניתן לקביעה לפי סעיף 47(א) או (ב), ההשקעה במכשירים הוניים וכן השקעה בחוזים הקשורים אליהם (גם אם (i) אינו מתקיים) ימדדו בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד.

(iii) אם לא מתקיים (i) או (ii) לעיל, ההשקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם ימדדו כבחירת מדיניות חשבונאית בהתאם לאחת החלופות להלן:

(1) עד למועד שבו הישות יכולה לקבוע את השווי ההוגן על בסיס מחיר ניתן לצפייה (ראה סעיפים 22-23), ההשקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם ימדדו בעלות או בעלות מופחתת בכללותם (ללא פיצול לרכיב הוני ולרכיב התחייבות), כפי שמתאים, בניכוי ירידת ערך, או

(2) ימדדו בשווי הוגן, כאשר השינויים בשווי הוגן יוכרו ברווח או הפסד.

יש לבחון ירידת ערך או חוסר יכולת גבייה של המכשירים הפיננסיים ב- (א) ו-(ב)(iii)(1) לעיל. סעיפים 40-46 מספקים הנחיות לעניין ירידת ערך.

22. לעניין סעיף 21(ב)(iii)(1), כאשר הישות מזהה שינויים במחיר הניתן לצפייה של עסקאות רגילות במכשיר זהה או דומה של אותו מנפיק או מזהה שינויים במחיר הניתן לצפייה של נכס הבסיס של חוזים הקשורים למכשירים הוניים (ראה סעיף (ב) בהגדרת השקעה במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם), עליה למדוד את ההשקעה במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם בשווי הוגן במועד שבו העסקה הניתנת לצפייה התרחשה והשווי ההוגן יהווה את העלות החדשה של ההשקעה. ההפרש בין השווי ההוגן לבין העלות יוכר ברווח או הפסד. כדי לזהות שינויים במחיר ניתן לצפייה, ישות תביא בחשבון עסקאות רלוונטיות שהתרחשו במועד הדיווח או לפניו אשר ידועות או שסביר שניתן לדעת עליהן.

23. ככל שהמדיניות החשבונאית של ישות היא ליישם את סעיף 21(ב)(iii)(1), הישות תבחן מחדש בכל תקופת דיווח אם השווי ההוגן של השקעה כלשהי במכשירים הוניים או של חוזים הקשורים אליהם עדיין אינו ניתן לקביעה בהתאם לסעיף 47(א) או (ב). אם השווי ההוגן של השקעה במכשירים הוניים או של חוזים הקשורים אליהם ניתן לקביעה בהתאם לסעיף 47(א) או (ב), על הישות ליישם את סעיפים 21(ב)(i) ו-21(ב)(ii) ולמדוד את ההשקעה במכשירים הוניים ו/או את ההשקעה בחוזים הקשורים אליהם בשוויים ההוגן. התיאום לשווי ההוגן יוכר ברווח או הפסד.

24. אם השווי ההוגן של ההשקעה במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם ניתן היה לקביעה לפי סעיף 47(א) או (ב), אך במועד הדיווח אינו ניתן עוד לקביעה לפי סעיף 47(א) או (ב), ולישות מדיניות חשבונאית של מדידת השקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם לפי סעיף 21(ב)(iii)(1), השווי ההוגן של ההשקעה במועד האחרון בו ניתן היה לקבוע אותו ישמש כעלות ההשקעה. אם לישות לא היו כלל השקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם ששוויים ההוגן לא ניתן היה לקביעה לפי סעיף 47(א) או (ב), הישות תבחר מדיניות חשבונאית לפי סעיף 21(ב)(iii) ותיישמה מאותו מועד.

25. תקן חשבונאות מספר 35 (מעודכן 2018) *מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות קובע ששינוי יזום במדיניות חשבונאית יבוצע רק אם השינוי מתבטא בדוחות כספיים, המספקים מידע מהימן ויותר רלוונטי, לגבי ההשפעות של עסקאות, אירועים או מצבים אחרים על המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של הישות. לפיכך, ישות שבחרה במדיניות חשבונאית כאמור בסעיף 21(ב)(iii)(1) תוכל לבצע שינוי יזום במדיניות החשבונאית אם מתקיימים התנאים בתקן חשבונאות מספר 35 (מעודכן 2018) ולעבור ולמדוד את השקעותיה במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם בשווי הוגן (התיאומים לשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד). אין סבירות גבוהה לכך ששינוי מהמדיניות החשבונאית כאמור בסעיף 21(ב)(iii)(2) למדיניות החשבונאית כאמור בסעיף 21(ב)(iii)(1) יביא להצגה יותר רלוונטית.*

נכסים פיננסיים לא בסיסיים

26. בסוף כל תקופת דיווח, ישות תמדוד את כל הנכסים הפיננסיים הלא בסיסיים בשווי הוגן ותכיר בשינויים בשווי ההוגן ברווח או הפסד, למעט שינויים אחדים בשווי ההוגן של מכשירים מגדרים ביחס גידור המטופל בהתאם להוראות חשבונאות גידור בתקן (א) אשר מוכרים ברווח כולל אחר).

התחייבויות פיננסיות

27. בסוף כל תקופת דיווח, ישות תמדוד את כל התחייבויות הפיננסיות בעלות מופחתת, פרט ל:

(א) התחייבות פיננסית אשר נרכשה או התהוותה בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בזמן הקצר או שקיימת לישות ראייה לדפוס פעילות עדכני להפקת רווחים בזמן הקצר לגבי התחייבויות דומות, אשר תימדד בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד.

(ב) נגזרים אשר ימדדו בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי הוגן יוכרו ברווח או הפסד, למעט נגזרים שיועדו כמכשירים מגדרים בחשבונאות גידור (ראה סעיף (ג) להלן).

(ג) נגזרים שיועדו כמכשירים מגדרים בחשבונאות גידור, אשר ימדדו בהתאם להוראות נספח ב וסעיף 71.

(ד) התחייבויות פיננסיות אשר יועדו למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד בהתאם לסעיף 28.

(ה) התחייבויות פיננסיות שנוצרות כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר גישת המעורבות הנמשכת חלה. סעיפים 11 ו-13 חלים על המדידה של התחייבויות פיננסיות כאלה.

(ו) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה אשר יימדדו לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים; לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 18(א)) בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) הכנסות מחוזים עם לקוחות.

(ז) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו אשר יימדדו לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10; לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 18(ב)) בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024).

(ח) חוזים המתוארים בסעיף 3 שהם בתחולת התקן אשר יימדדו בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יוכרו ברווח או הפסד.

אפשרות ליעוד מכשיר פיננסי למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים מוכרים ברווח או הפסד

28. השקעות במכשירי חוב המקיימים את התנאים בסעיף 5(ב) והתחייבויות פיננסיות עשויות בהכרה לראשונה להיות מיועדות על ידי הישות למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד בתנאי שהתוצאה של מדידה כזו היא מידע רלוונטי יותר מאחר:

(א) שהיא מבטלת או מקטינה משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה "אי-הקבלה חשבונאית") שהיה נובע אילולא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים והפסדים בגינם לפי בסיסים שונים; או

(ב) קבוצה של התחייבויות פיננסיות או נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן, בהתאם לאסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים או השקעה ומידע לגבי הקבוצה מסופק באופן פנימי לפי אותו הבסיס לאנשי מפתח בהנהלה של הישות (כמוגדר בתקן חשבונאות מספר 41), לדוגמה, חברי הדירקטוריון והמנכ"ל.

רווחים והפסדים

29. דיבידנדים לקבל יוכרו רק כאשר:

(א) הזכות של הישות לקבל תשלום של הדיבידנד התגבשה;

(ב) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לדיבידנד יזרמו אל הישות; וכן

(ג) סכום הדיבידנד ניתן למדידה באופן מהימן.

30. דיבידנדים יוכרו ברווח או הפסד, אלא אם הדיבידנדים מייצגים בבירור השבה של חלק מעלות ההשקעה במכשירים הוניים.

עלות מופחתת ושיטת הריבית האפקטיבית

31. העלות המופחתת של נכס פיננסי או ההתחייבות פיננסית בכל מועד דיווח היא הסכום נטו של הסכומים הבאים:

(א) הסכום שבו הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית נמדדים בהכרה לראשונה,

(ב) בניכוי פירעונות כלשהם,

(ג) בתוספת ריבית תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית,

(ד) בניכוי, במקרה של נכס פיננסי, הפחתה כלשהי (במישרין או באמצעות השימוש בחשבון הפרשה) בגין ירידת ערך או בגין העדר יכולת גבייה (ראה סעיף 40).

32. שיעור הריבית האפקטיבי נקבע על בסיס הערך בספרים של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית בהכרה לראשונה. בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית:

(א) העלות המופחתת של נכס פיננסי (התחייבות פיננסית) היא הערך הנוכחי של תקבולי (תשלומי) המזומנים העתידיים מהוונים לפי שיעור הריבית האפקטיבי לאחר התחשבות בירידת ערך, אם מתאים, וכן

(ב) הוצאות (הכנסות) ריבית בתקופה שוות לערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית (הנכס הפיננסי) בתחילת התקופה מוכפל בשיעור הריבית האפקטיבי לתקופה תוך הבאה בחשבון של פירעונות או השקעות במהלך התקופה.

33. בחישוב שיעור הריבית האפקטיבי, הישות תאמוד את תזרימי המזומנים תוך הבאה בחשבון של כל התנאים החוזיים של המכשיר הפיננסי (כגון אופציית פירעון מוקדם, אופציות רכש, אופציות הארכה ואופציות דומות) והפסדי אשראי ידועים שהתהוו, אך לא תתחשב בהפסדי אשראי עתידיים אפשריים שטרם התהוו. לגבי נכסים פיננסיים בריבית משתנה והתחייבויות פיננסיות בריבית משתנה, שיעור ריבית השוק או מדד של אינפלציית מחירים עשויים לשמש בעת אמידת תזרימי מזומנים חוזיים.

34. במקרים מסוימים, נכסים פיננסיים נרכשים בניכיון עמוק שמשקף הפסדי אשראי שהתהוו. ישויות כוללות הפסדי אשראי שהתהוו כאלה באומדן תזרימי המזומנים כאשר הן מחשבות את שיעור הריבית האפקטיבי.

35. בחישוב שיעור הריבית האפקטיבי, הישות תבצע הפחתה של עלויות, חיובי מימון ששולמו או התקבלו (כגון נקודות (points)), עלויות עסקה ופרמיות או ניכיונות אחרים קשורים על פני אורך החיים החזוי של המכשיר, למעט האמור להלן. הישות תשתמש בתקופה קצרה יותר אם זו התקופה שאליה מתייחסים העמלות, חיובי המימון ששולמו או התקבלו, עלויות העסקה, הפרמיות או הניכיונות. זה יהיה המצב כאשר המשתנה אליו שהעמלות, שחיובי המימון ששולמו או התקבלו, שעלויות העסקה, שהפרמיות או שהניכיונות מתייחסות אליו נקבע מחדש לפי שיעורי שוק לפני מועד הפירעון החזוי של המכשיר. במקרה כזה, תקופת ההפחתה המתאימה היא התקופה עד למועד הבא של קביעת המחיר החדש.

36. קיימת חזקה לפיה תזרימי המזומנים ואורך החיים החזוי של קבוצת מכשירים פיננסיים דומים ניתנים לאמידה באופן מהימן. אולם, במקרים נדירים בהם לא ניתן לאמוד באופן

מהימן את תזרימי המזומנים או את אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים), הישות תשתמש בתזרימי המזומנים החזויים במשך התקופה החוזית המלאה של המכשיר הפיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים).

37. לגבי נכסים פיננסיים בריבית משתנה והתחייבויות פיננסיות בריבית משתנה, אמידה מחדש תקופתית של תזרימי המזומנים, כדי לשקף תנודות בשיעורי ריבית שוק משנה את שיעור הריבית האפקטיבי. אם נכס פיננסי בריבית משתנה או התחייבות פיננסית בריבית משתנה מוכרים לראשונה בסכום השווה לקרן שתקבל או שתשולם במועד הפירעון, לאמידה מחדש של תשלומי הריבית העתידיים, בדרך כלל, אין השפעה משמעותית על הערך בספרים של הנכס או ההתחייבות.

38. אם ישות מעדכנת את האומדנים שלה לגבי תשלומים או תקבולים (שלא כתוצאה מקביעה מחדש או מתיקון של תזרימי המזומנים החזויים כאמור בסעיף 39), הישות תתאים את הערך בספרים של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית (או קבוצה של מכשירים פיננסיים) כדי לשקף את תזרימי המזומנים בפועל ואת אומדן תזרימי המזומנים המעודכן. הישות תחשב מחדש את הערך בספרים באמצעות חישוב הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים לפי שיעור הריבית האפקטיבי המקורי של המכשיר הפיננסי. הישות תכיר בתיאום כהכנסה או כהוצאה ברווח או הפסד במועד העדכון.

תיקון של תזרימי מזומנים חוזיים של נכס פיננסי

39. כאשר תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי נקבעים מחדש במשא ומתן או מתוקנים בדרך אחרת, והמשא ומתן מחדש או התיקון לא הביאו לגריעתו של הנכס הפיננסי בהתאם לתקן זה, ישות תחשב מחדש את העלות המופחתת של הנכס הפיננסי באמצעות חישוב הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החוזיים שנקבעו מחדש במשא ומתן או שתוקנו שמהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס הפיננסי. הישות תכיר בתיאום כרווח או כהפסד ברווח או הפסד במועד התיקון. עלויות תוספתיות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות ברווח או הפסד במועד התיקון. עלויות תוספתיות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות ברווח או הפסד במועד התיקון. עלויות תוספתיות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות של הנכס הפיננסי המתוקן ומופחתות על פני יתרת התקופה של הנכס הפיננסי המתוקן.

דוגמה לקביעת העלות המופחתת של הלוואה לחמש שנים לפי שיטת הריבית האפקטיבית

ב 1 בינואר 20X0, רכשה ישות איגרת חוב בערך נקוב של 1,100 ש"ח תמורת 900 ש"ח, והתהוו לה עלויות עסקה בסך 50 ש"ח. המחזיק זכאי לקבל ריבית בסך 40 ש"ח כל שנה, בחמש השנים הבאות (31 בדצמבר 20X0 - 31 בדצמבר 20X4). איגרת החוב תיפרע ב- 31 לדצמבר 20X4.

שנה	עלות מופחתת בתחילת התקופה	הכנסות ריבית לפי *6.9583%	תזרים מזומנים חיובי	ערך בספרים בסוף תקופה
ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
20X0	950.00	66.10	(40.00)	976.11
20X1	976.11	67.92	(40.00)	1,004.03
20X2	1,004.03	69.86	(40.00)	1,033.89
20X3	1,033.89	71.94	(40.00)	1,065.83
20X4	1,065.83	74.16	(40.00)	1,100.00
			(1,100)	0

* שיעור הריבית האפקטיבי של 6.9583 אחוז הוא שיעור הריבית שמהווה את תזרימי המזומנים החזויים של איגרת החוב לערך בספרים הראשוני:

$$40/(1.069583)^1 + 40/(1.069583)^2 + 40/(1.069583)^3 + 40/(1.069583)^4 + 1,140/(1.069583)^5 = 950$$

ירידת ערך של נכסים פיננסיים שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת

הכרה בהפסד מירידת ערך

40. בסוף כל תקופת דיווח, ישות תבחן אם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של חייבים ושל נכסים בגין חוזה שבתחולת תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) ושל נכסים פיננסיים כלשהם שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת. אם קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך, הישות תכיר בהפסד מירידת ערך ברווח או הפסד באופן מיידי.

41. ערכם של נכס פיננסי או של קבוצה של נכסים פיננסיים נפגם והפסדים מירידת ערך מתהווים אם, ורק אם, קיימת ראיה אובייקטיבית לירידת ערך כתוצאה מאירוע אחד או יותר שהתרחשו לאחר ההכרה לראשונה בנכס ("אירוע הפסד") ולאירוע ההפסד (או לאירועי ההפסד) יש השפעה על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הפיננסי או של קבוצת הנכסים הפיננסיים שניתן לאמוד אותה באופן מהימן. ייתכן שלא ניתן לזהות אירוע יחיד ומבודד שגרם לירידת הערך, אלא השפעה משולבת של מספר אירועים גרמה לירידת הערך. הפסדים חזויים כתוצאה מאירועים עתידיים אינם מוכרים. ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי או של קבוצת נכסים פיננסיים כוללת מידע הניתן לצפייה, שבא לתשומת ליבו של המחזיק בנכס, לגבי אירועי ההפסד הבאים:

- (א) קשיים פיננסיים משמעותיים של המנפיק או של החייב.
- (ב) הפרת חוזה - אי עמידה בתנאים או פיגור בתשלומי ריבית או קרן.
- (ג) הנושה, מטעמים כלכליים או משפטיים הקשורים בקשיים פיננסיים של בעל החוב, מעניק לבעל החוב הקלה, שלא היתה נשקלת על ידי הנושה בנסיבות אחרות.
- (ד) נעשה צפוי כי הלווה יכנס להליך פשיטת רגל או לארגון מחדש פיננסי אחר.
- (ה) היעלמות שוק פעיל לאותו נכס פיננסי כתוצאה מקשיים פיננסיים.
- (ו) מידע ניתן לצפייה המעיד כי ישנה ירידה, הניתנת למדידה, באומדן תזרימי המזומנים העתידיים מקבוצת נכסים פיננסיים, מאז ההכרה לראשונה בנכסים אלה, למרות שלא ניתן עדיין לשייך את הירידה לנכסים פיננסיים בודדים בתוך הקבוצה, כגון תנאים לאומיים או תנאים כלכליים מקומיים בעלי השפעה שלילית או שינויים בעלי השפעה שלילית בתנאי התעשייה.
- (ז) הדרדרות משמעותית בביצועים, בדירוג האשראי, באיכות הנכסים או בתחזיות עסקיות של המנפיק.
- (ח) שינוי משמעותי בעל השפעה שלילית בסביבה החוקית, הפיקוחית, הכלכלית או הטכנולוגית של המנפיק.
- (ט) שינוי משמעותי בעל השפעה שלילית במצב השוק הכללי באזור הגיאוגרפי או בענף שבהם פועל המנפיק.
- (י) הצעה לרכישה בתום לב, הצעה של המנפיק למכור, או הליך מכירה פומבית שהושלם עבור אותה השקעה או השקעה דומה בסכום שהוא נמוך מהערך בספרים של אותה השקעה.
- (יא) גורמים שמעלים חששות משמעותיים לגבי היכולת של המנפיק להמשיך כעסק חי, כמו תזרימי מזומנים מפעילויות, הון חוזר שלילי או אי ציות לדרישות להון מינימלי או לאמות מידה של חוב.
- (יב) ירידה משמעותית בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני.

42. ההיעלמות של שוק פעיל, משום שמכשירים פיננסיים של ישות אינם נסחרים עוד, אינה מהווה ראיה לירידת ערך. ירידת דירוג אשראי של ישות, כשלעצמה, אינה מהווה ראיה לירידת ערך, למרות שהיא יכולה להוות ראיה לירידת ערך בעת בחינתה עם מידע אחר הניתן להשגה. ירידת השווי ההוגן של נכס פיננסי מתחת לעלותו או לעלותו המופחתת אינה מהווה בהכרח ראיה לירידת ערך (לדוגמה, ירידת השווי ההוגן של השקעה במכשיר חוב כתוצאה מעלייה בשיעור ריבית חסרת הסיכון).

43. תזרימי מזומנים עתידיים בקבוצה של נכסים פיננסיים, שנבחנו יחד לקיום ירידת ערך, נאמדים על הבסיס של ניסיון עבר באשר להפסדים בגין נכסים עם מאפייני סיכון אשראי הדומים לאלה שבקבוצה. ישויות, שאין להן ניסיון ספציפי באשר להפסדים או שהן בעלות ניסיון שאינו מספיק, משתמשות בניסיון של ישויות בנות השוואה לגבי קבוצות נכסים פיננסיים בנות השוואה. ניסיון עבר באשר להפסדים מותאם על בסיס נתונים שוטפים הניתנים לצפייה כדי לשקף את ההשפעות של תנאים שוטפים שלא השפיעו בתקופה עליה מבוסס ניסיון העבר באשר להפסדים וכדי לנטרל את ההשפעות של תנאים בתקופה ההיסטורית שאינם קיימים בתקופה השוטפת.

44. **הישות תבחן בנפרד את הנכסים הפיננסיים הבאים לצורך ירידת ערך:**

(א) כל אחד מהמכשירים ההוניים מבלי להתייחס למידת המשמעותיות שלו, וכן

(ב) נכסים פיננסיים אחרים שהם משמעותיים בפני עצמם.

הישות תבחן ירידת ערך לנכסים פיננסיים אחרים בנפרד או כקבוצה על פי בסיס של מאפייני סיכונים אשראי דומים.

מדידת הפסד מירידת ערך

45. **ישות תמדוד הפסד מירידת ערך בגין המכשירים הבאים שנמדדים בעלות או בעלות מופחתת כלהלן:**

(א) עבור מכשיר שנמדד בעלות מופחתת בהתאם לסעיף 21(א) או 21(ב)(iii)(1), ההפסד מירידת ערך הוא הפרש בין הערך בספרים של הנכס לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים המהוונים לפי שיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס. אם מכשיר פיננסי כזה נושא ריבית משתנה, שיעור ההיוון למדידת הפסד מירידת ערך כלשהו הוא שיעור הריבית האפקטיבי השוטף שנקבע בהתאם לחוזה. ראה דוגמה מספר 14.

(ב) עבור מכשיר שנמדד בעלות בהתאם לסעיף 21(ב)(iii)(1), ההפסד מירידת ערך הוא הפרש בין הערך בספרים של הנכס לבין האומדן הטוב ביותר (שיהיה בהכרח קירוב) של הסכום (שעשוי להיות אפס) שהישות תקבל עבור הנכס אם הנכס היה נמכר במועד הדיווח.

ביטול הפסד מירידת ערך

46. אם, בתקופה עוקבת, הסכום של הפסד מירידת הערך אינו קיים עוד או הוקטן וניתן לייחס את הביטול או הקיטון באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר שהוכרה ירידת ערך (כגון שיפור בדירוג האשראי של הלווה), הישות תבטל או תקטין, בהתאמה את ההפסד מירידת ערך שהוכר קודם לכן, במישרין או על ידי תיאום חשבון הפרשה. הביטול או הקיטון לא יגרום לכך שהערך בספרים של הנכס הפיננסי (בניכוי חשבון הפרשה כלשהו) יעלה על הערך בספרים שהיה מתקבל אם לא היתה מוכרת ירידת ערך. הישות תכיר בסכום הביטול או הקיטון ברווח או הפסד באופן מיידי.

שווי הוגן

47. ישות תשתמש במידרג הבא לאמוד את השווי ההוגן של נכס :

- (א) הראיה הטובה ביותר לשווי הוגן היא מחיר מצוטט של נכס זהה בשוק פעיל.
- (ב) כאשר מחיר מצוטט של נכס זהה בשוק פעיל אינו זמין, המחיר המצוטט של נכס דומה³ בשוק פעיל יהווה את הבסיס לקביעת שווי הוגן.
- (ג) כאשר מחירים מצוטטים אינם זמינים, המחיר הנקוב בהסכם מכירה מחייב או המחיר של עסקה עדכנית בנכס זהה (או בנכס דומה³) בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת, מספק ראיה לשווי ההוגן. אולם מחיר זה עשוי שלא להוות אומדן טוב אם חל שינוי משמעותי בנסיבות הכלכליות או שחלף פרק זמן משמעותי מהמועד של הסכם המכירה המחייב, או ממועד העסקה ועד למועד המדידה. אם הישות יכולה להוכיח שהמחיר של העסקה האחרונה אינו מהווה אומדן טוב לשווי הוגן (לדוגמה מאחר שהוא משקף סכום שהישות היתה מקבלת או משלמת בעסקה כפויה, בפירוק שלא מרצון או במכירה תחת לחץ), יתבצע תיאום למחיר זה.
- (ד) אם השוק של הנכס אינו פעיל והסכמי מכירה מחייבים או עסקאות עדכניות כלשהם שבוצעו בנכס זהה (או בנכס דומה³) אינן כשלעצמן אומדן טוב לשווי הוגן, ישות אומדת שווי הוגן על ידי שימוש בטכניקת הערכה אחרת. מטרת השימוש בטכניקת הערכה היא לאמוד מה היה יכול להיות מחיר העסקה במועד המדידה בהחלפה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת והמונעת על ידי שיקולים עסקיים רגילים.

טכניקת הערכה

48. טכניקות הערכה כוללות שימוש בעסקאות שוק עדכניות בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת אם עסקאות כאלה זמינות, התייחסות לשווי ההוגן השוטף של מכשיר אחר שהוא באופן מהותי זהה, ניתוח תזרים מזומנים מהוון ומודלים להמחרת אופציות. אם קיימת טכניקת הערכה שמקובלת בקרב המשתתפים בשוק כדי לתמחר את המכשיר והוכח כי טכניקה זו מספקת אומדנים מהימנים של מחירים שהתקבלו בעסקאות שוק שבפועל בוצעו, הישות משתמשת בטכניקה זו.
49. מטרת השימוש בטכניקת הערכה היא לקבוע מה היה יכול להיות מחיר העסקה במועד המדידה בהחלפה בין צדדים שאינם קשורים והמונעת על ידי שיקולים עסקיים רגילים. שווי הוגן נאמד על בסיס התוצאות של טכניקת הערכה שעושה את השימוש המרבי בנתוני שוק, ומבוססת מעט ככל שניתן על נתונים ספציפיים לישות. מצפים מטכניקת הערכה להגיע לתחזית ריאלית של השווי ההוגן אם :

- (א) היא משקפת באופן סביר את האופן בו חזוי כי השוק יתמחר את הנכס, וכן
- (ב) הנתונים לטכניקת הערכה מייצגים באופן סביר תחזיות ומדידות שוק של גורמי תשואה-סיכון הטבועים בנכס.

³ נכס חוב נחשב נכס חוב דומה אם הוא דומה מבחינת מטבע, תקופה, סוג שיעור ריבית וגורמים אחרים ובעל דירוג אשראי דומה. מכשיר הוני נחשב מכשיר הוני דומה אם מדובר באותו מנפיק והוא דומה מבחינת זכויות לדיבידנד, זכויות בפירוק וזכויות מימוש או המרה. אם, לצורך אמידת השווי ההוגן של נכס, נעשה שימוש במחיר מצוטט של נכס דומה או מחיר של עסקה עדכנית בנכס דומה, יש להתאים את המחיר של הנכס הדומה בגין ההבדלים בין הנכס הנמדד לבין הנכס הדומה.

היעדר שוק פעיל

50. השווי ההוגן של נכסים שאין להם מחיר שוק מצוטט בשוק פעיל ניתן למדידה מהימנה אם
- (א) ההשתנות בטווח של אומדני שווי הוגן סבירים אינה משמעותית לגבי אותו נכס, או
- (ב) ניתן להעריך באופן סביר את ההסתברויות של האומדנים השונים בתוך הטווח וניתן להשתמש בהם באמידת שווי הוגן.
51. ישנם מצבים רבים בהם סביר שההשתנות בטווח של אומדני שווי הוגן סבירים של נכסים שאין להם מחיר שוק מצוטט לא תהיה משמעותית. בדרך כלל, ניתן לאמוד את השווי ההוגן של נכס שישות רכשה מצד שלישי. אולם, אם הטווח של אומדני שווי הוגן סבירים הוא משמעותי ולא ניתן להעריך באופן סביר את ההסתברויות של האומדנים השונים, הישות מנועה מלמדוד את הנכס בשווי הוגן.
52. אם מדידה מהימנה של השווי ההוגן אינה זמינה עוד לנכס שנמדד בשווי הוגן (פרט להשקעות במכשירים הוניים ובחוזים הקשורים אליהם אשר מטופלים בהתאם לסעיפים 21(ב)-25), ערכו בספרים במועד האחרון שבו ניתן היה למדוד באופן מהימן הופך להיות עלותו החדשה. הישות תמדוד את הנכס בעלות זו בניכוי הפסד מירידת ערך עד אשר מדידה מהימנה של השווי ההוגן הופכת לזמינה.

התחייבות פיננסית עם מאפיין דרישה

53. השווי ההוגן של התחייבות פיננסית שעומדת לפירעון לפי דרישה אינו נמוך מהסכום שיש לשלם בעת דרישה, מהוון מהמועד הראשון בו ניתן לדרוש את תשלום הסכום.

יישום כללי המדידה לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים

מדידה לראשונה

54. בהתאם לסעיפים 14 ו-17, נכס פיננסי בסיסי או התחייבות פיננסית שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים, ימדדו בהכרה לראשונה לפי שווי הוגן בתוספת או בניכוי, במקרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שאינם נמדדים במדידה העוקבת בשווי הוגן, עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית. בהתאם לסעיף 16, נכס פיננסי לא בסיסי שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בו היא מכוח מעמדם כבעלים, ימדד בהכרה לראשונה בשווי הוגן.
55. במקרים רבים, בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית שהצד שכנגד הוא הבעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים, מחיר העסקה אינו משקף את השווי ההוגן. ההפרש בין השווי ההוגן של נכס פיננסי כזה או התחייבות פיננסית כזו לבין מחיר העסקה ייזקף להון העצמי. הסכום שנוקף להון העצמי לא ייזקף לרווח או הפסד, גם אם בתקופות מאוחרות יותר, הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית נפרעו במלואם או סולקו.
56. השווי ההוגן של התחייבות פיננסית או של נכס פיננסי שהצד שכנגד הוא בעלים ייקבע במועד ההכרה לראשונה על פי הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים (קרן וריבית) כשהוא מחושב לפי שיעור הריבית של הישות (או של הבעלים), כמוגדר בסעיף 4, במועד ההכרה לראשונה. לאור היחסים המיוחדים בין הצדדים, הישות תפעיל שיקול דעת בקביעת תשלומי הקרן והריבית החזויים ועיתויים החזוי תוך שימוש בהנחות שמשותפי שוק ישתמשו בהם. בהיעדר ראיות אובייקטיביות סותרות, ישות תעשה שימוש בתנאים החוזיים.

דוגמאות

1. הלוואה שניתנה על ידי הבעלים מכוח מעמדם כבעלים נושאת שיעור ריבית הנמוך מריבית השוק ותנאיה אינם כוללים מועד פירעון חוזי באופן מפורש. החברה, בעזרת יועציה המשפטיים, בוחנת את תנאי הלוואה ומגיעה למסקנה שהבעלים יכול לדרוש מהישות פירעון מיידי בכל עת. מאחר שמדובר בהתקשרות עם הבעלים, בהיעדר ראיות אובייקטיביות סותרות, אין להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי אלא יש להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי המשתמע מתנאי הלוואה. לכן, השווי ההוגן של הלוואה שהבעלים יכול לדרוש את פירעונה המיידי בכל עת אינו נמוך מהסכום שיש לשלם בעת דרישה (ראה סעיף 53).
2. הלוואה שניתנה על ידי הבעלים מכוח מעמדם כבעלים נושאת שיעור ריבית הנמוך מריבית השוק ותנאיה אינם כוללים מועד פירעון חוזי באופן מפורש. החברה, בעזרת יועציה המשפטיים, בוחנת את תנאי הלוואה ומגיעה למסקנה שהבעלים יכול לדרוש מהישות פירעון מיידי לאחר 12 חודש ממועד הדיווח. מאחר שמדובר בהתקשרות עם הבעלים, בהיעדר ראיות אובייקטיביות סותרות, אין להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי אלא יש להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי המשתמע מתנאי הלוואה. לכן, השווי ההוגן של הלוואה שהבעלים יכול לדרוש את פירעונה המיידי לאחר 12 חודש ממועד הדיווח אינו נמוך מהערך הנוכחי של תשלום הקרן מהמועד המוקדם ביותר (12 חודש ממועד הדיווח) שבו הבעלים יכול לדרוש פירעון בתוספת הערך הנוכחי של תשלומי הריבית עד לאותו מועד (ראה סעיף 53).
3. הלוואה שניתנה על ידי הבעלים מכוח מעמדם כבעלים נושאת שיעור ריבית הנמוך מריבית השוק ותנאיה אינם כוללים מועד פירעון חוזי באופן מפורש. החברה, בעזרת יועציה המשפטיים, בוחנת את תנאי הלוואה ומגיעה למסקנה שהבעלים אינו יכול לדרוש פירעון של הלוואה לפני שיחלפו שלוש שנים ממועד קבלתה. מאחר שמדובר בהתקשרות עם הבעלים, בהיעדר ראיות אובייקטיביות סותרות, אין להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי אלא יש להביא בחשבון את מועד הפירעון החוזי המשתמע מתנאי הלוואה. לכן, השווי ההוגן של הלוואה במועד ההכרה לראשונה אינו נמוך מהערך הנוכחי של תשלום הקרן מהמועד המוקדם ביותר (3 שנים) שבו הבעלים יכול לדרוש פירעון בתוספת הערך הנוכחי של תשלומי הריבית עד לאותו מועד (ראה סעיף 53).
4. הלוואה שניתנה על ידי הבעלים מכוח מעמדם כבעלים נושאת שיעור ריבית הנמוך מריבית השוק ותנאיה כוללים מועד פירעון חוזי. בהתאם לתנאי הלוואה, לבעלים יש אופציה לפירעון מוקדם. השווי ההוגן של הלוואה במועד ההכרה לראשונה אינו נמוך מהערך הנוכחי של תשלום הקרן מהמועד המוקדם ביותר (ולא ממועד הפירעון החוזי) שבו הבעלים יכול לדרוש פירעון בתוספת הערך הנוכחי של תשלומי הריבית עד לאותו מועד (ראה סעיף 53).

מדידה עוקבת

57. ישות תטפל בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית שהצד שכנגד הוא בעלים ותמדוד אותם בהתאם להוראות המדידה העוקבת שבתקן.
58. נוסף על האמור בסעיף 57, אם נוצרת הטבה בקשר עם מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו היא מכוח מעמדם כבעלים, הטבה זו תיזקף להון העצמי. הטבה כזו עשויה להיווצר, בין היתר, בעת התרחשות האירועים הבאים:
 - (א) החלפת מכשירים פיננסיים בעלי תנאים שונים באופן מהותי (substantially),
 - (ב) תיקון משמעותי של התנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה (כולל פירעון מוקדם שאינו בהתאם לתנאים המקוריים),

(ג) נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה על ידי הבעלים,

(ד) ויתור על חוב בין הבעלים לישות.

59. בדוחות הכספיים של הבעלים תדווח התנועה האמורה בסעיף 55 או בסעיף 58 כחלוקה לבעלים או כהשקעה של הבעלים.

גריעה

גריעה של נכס פיננסי

60. בדוחות כספיים מאוחדים, סעיפים 61-62 וסעיפים א1-18א מיושמים ברמת המאוחד. כלומר, ישות מאחדת תחילה את כל חברות הבנות שלה בהתאם לגילוי דעת מספר 57 דינג'ס וחשבונות כספיים מאוחדים ולאחר מכן מיישמת סעיפים אלה לקבוצה הנובעת מהאיחוד.

61. ישות תגרע נכס פיננסי כאשר ורק כאשר:

(א) פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) הישות מעבירה את הנכס הפיננסי, כמפורט בסעיפים 62 ו-א2, והעברה כשירה לגריעה בהתאם לסעיף א3.

62. ישות מעבירה נכס פיננסי אם, ורק אם, היא:

(א) מעבירה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר, בהסדר שמקיים את התנאים של סעיף א2.

63. בגריעה של נכס פיננסי במלואו, הפרש שבין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) לבין

(ב) התמורה שהתקבלה (כולל כל נכס חדש שהושג בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוכר ברווח או הפסד. לעניין מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו היא מכוח מעמדם כבעלים ראה גם סעיף 58.

גריעה של התחייבות פיננסית

64. ישות תסיר התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית) מהדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, היא מסולקת - כלומר, כאשר המחויבות המוגדרת בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת.

65. התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) מסולקת (מסולק) כאשר החייב:

(א) פורע את ההתחייבות (או חלק ממנה) על ידי תשלום לנושה, בדרך כלל במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או בשירותים; או

(ב) משוחרר משפטית מאחריות ראשונית להתחייבות (או לחלק ממנה) בין אם בהליך משפטי ובין אם על ידי הנושה. (אם החייב נתן ערבות, תנאי זה עדיין עשוי להתקיים).

66. החלפה של מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי (substantially), בין לווה לבין מלווה קיימים תטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה. בדומה, תיקון משמעותי (substantial) של התנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה (בין אם הוא ניתן לייחוס לקשיים כספיים של הלווה ובין אם לא) יטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.
67. לצורך סעיף 66, התנאים הם שונים באופן מהותי (substantially) אם הערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו כשהוא מהווה בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי, שונה לפחות ב-10 אחוז מהערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים הנותרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית. בקביעת עמלות ששולמו בניכוי עמלות שהתקבלו, לווה כולל רק עמלות ששולמו או התקבלו בין הלווה לבין המלווה, כולל עמלות ששולמו או התקבלו על ידי הלווה או המלווה לטובת האחר. התנאים עשויים להיות שונים באופן מהותי גם אם חל שינוי איכותי בתנאים.
68. אם החלפת מכשירי חוב או תיקון תנאים מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מוכרות כחלק מהרווח או ההפסד בגין הסילוק. אם ההחלפה או התיקון אינם מטופלים כסילוק, עלויות תוספתיות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות את הערך בספרים של ההתחייבות ומופחתות במשך התקופה שנותרה של ההתחייבות המתוקנת.
69. הפרש בין הערך בספרים של התחייבות פיננסית (או של חלק מהתחייבות פיננסית), שסולקה או שהועברה לצד אחר, לבין התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, יוכר ברווח או הפסד. לעניין התחייבות פיננסית עם הבעלים שההתקשרות בה היא מכוח מעמדם כבעלים ראה גם סעיף 58.
70. אם ישות רוכשת בחזרה חלק מהתחייבות פיננסית, הישות תקצה את הערך בספרים הקודם של ההתחייבות הפיננסית בין החלק שממשיכים להכיר בו לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד הרכישה חזרה. ההפרש בין (א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שנגרע לבין (ב) התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, בגין החלק שנגרע, יוכר ברווח או הפסד. לעניין התחייבות פיננסית עם הבעלים שההתקשרות בה היא מכוח מעמדם כבעלים ראה גם סעיף 58.

חשבונאות גידור

71. ישות שבוחרת ליישם חשבונאות גידור, נדרשת ליישם את הוראות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שהן כלולות בנספח ב בשינויים המתחייבים מהתקינה הישראלית, אשר כוללים בין היתר את השינויים בסעיף 6.1. למרות האמור בסעיפים 6.2.3 ו-6.3.5 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, רק צד שהוא חיצוני לישות בדוחות הכספיים המאוחדים ייחשב צד חיצוני לישות בדוחות הכספיים הנפרדים. כמו כן, ישות רשאית ליישם את ההקלות המפורטות להלן:
- (א) למרות האמור בסעיף 6.4.1(ג)(i) לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, חוסר אפקטיביות של גידור עסקאות חזויות, הנובע מפערי זמן בין מועד הפירעון של הפריט המגודר לבין מועד הסילוק של המכשיר המגדר של עד 31 ימים או חודש קלנדרלי לא יפגע בכשירות הגידור.
- (ב) בדומה לאמור בסעיף 6.4.12 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, ישות תבחן במועד יצירת כל יחסי גידור ועל בסיס מתמשך, לכל הפחות, אחת לתקופת דיווח. למרות האמור בסעיף 6.4.12 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, הבחינה על בסיס מתמשך תבוצע במועד המוקדם מבין מועד אישור הדוחות הכספיים לפרסום (הבחינה תבוצע בהתאם למידע נכון למועד הדיווח) לבין מועד שינוי משמעותי בנסיבות המשפיע על דרישות אפקטיביות הגידור.
- (ג) למרות האמור בסעיף 6.5.6 ובסעיפים 6.5.22 ו-6.5.23 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, ישות יכולה לבחור להפסיק מכאן ולהבא חשבונאות גידור בתנאי שהישות תיעדה

את הבחירה שלה באותו מועד. אם ישות מפסיקה חשבונאות גידור, עליה ליישם את סעיף 6.5.7 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9. אם אפקטיביות הגידור נפגעה יש לבצע איזון מחדש, אלא אם כן הישות בחרה להפסיק את חשבונאות הגידור.

גילויים

מטרת הגילויים

72. ישות תיתן גילוי למידע שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים להעריך את חשיבותם של מכשירים פיננסיים למצב הכספי של הישות, לביצועיה ולתזרימי המזומנים שלה ואת מהות והיקף הסיכונים הנובעים ממכשירים פיננסיים שהישות חשופה אליהם.

כללי

73. קביעת רמת הפירוט שיש לתת לגילויים אודות מכשירים פיננסיים מסוימים דורשת הפעלת שיקול דעת, המביא בחשבון את החשיבות היחסית של מכשירים אלה. יש צורך לשאוף לאיזון בין העמסת הדוחות הכספיים בפירוט יתר, שעשוי שלא לסייע למשתמשים בדוחות הכספיים, לבין הסוואת מידע חשוב כתוצאה מקיבוץ יתר של מידע. לדוגמה, כאשר ישות היא צד למספר גדול של מכשירים פיננסיים בעלי מאפיינים דומים ושום חוזה יחיד אינו מהותי כשלעצמו, מידע מרוכז לפי קבוצות של מכשירים יהיה נאות. מצד שני, מידע אודות מכשיר בודד עשוי להיות חשוב כאשר הוא מהווה, לדוגמה, התחייבות מהותית. ישות צריכה לתת מידע מספיק כדי לאפשר התאמה לסעיפים (line items) המוצגים בדוח על המצב הכספי.

74. כאשר ההצגה בדוח על המצב הכספי של מכשיר פיננסי שונה מצורתו המשפטית של המכשיר, הישות תכלול בביאורים לדוחות הכספיים הסבר בדבר מהות המכשיר.

גילויים בדבר המדיניות החשבונאית של המכשירים הפיננסיים

75. בהתאם לסעיף 94 לתקן חשבונאות מספר 34 הצגה של דוחות כספיים, ישות תיתן גילוי, במסגרת התמצית של עיקרי המדיניות החשבונאית המשמעותית, לבסיס המדידה שנעשה בו שימוש (לבסיסי המדידה שנעשה בהם שימוש) למכשירים פיננסיים ולמדיניות חשבונאית אחרת שנעשה בה שימוש בקשר למכשירים פיננסיים שהיא רלוונטית להבנת הדוחות הכספיים.

76. ישות תיתן גילוי לקריטריונים שמשמשים אותה כדי לקבוע שקיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירע הפסד מירידת ערך (ראה סעיף 87(ב)).

דוח על המצב הכספי - קבוצות של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

77. ישות תיתן גילוי לערך בספרים במועד הדיווח של כל אחת מהקבוצות הבאות של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, בסכום כולל, בדוח על המצב הכספי או בביאורים:

(א) נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד, למעט אלה הנכללים ב-(ב);

(ב) נכסים פיננסיים שיועדו למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים לרווח או הפסד;

(ג) נכסים פיננסיים שהם מכשירי חוב הנמדדים בעלות מופחתת;

(ד) נכסים פיננסיים שהם מכשירים הוניים הנמדדים בעלות בניכוי ירידת ערך;

- (ה) חוזים הקשורים למכשירים הוניים הנמדדים בעלות או בעלות מופחתת בניכוי ירידת ערך ;
- (ו) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד, למעט אלה הנכללים ב-(ז);
- (ז) התחייבויות פיננסיות שיועדו למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד ;
- (ח) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת ;
- (ט) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה הנמדדות לפי הגבוה מבין הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10 לבין הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה לפי תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024); וכן
- (י) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו.

78. ישות תיתן גילוי לתנאים של קבוצות משמעותיות של מכשירים פיננסיים דומים, כגון סכום הקרן (או הסכום הנקוב), שיעור ריבית (לרבות מידע לגבי מועדי קביעה מחדש של הריבית), לוח תשלומים והמטבע שבו יש לבצעם, אופציות הגלומות במכשיר (לרבות תנאיהן) וכן כל תנאי של המכשיר או אמת מידה פיננסית שהפרתם תשנה באופן משמעותי תנאי כלשהו מהתנאים האחרים. ניתן גם לקבץ מספר מכשירים פיננסיים משמעותיים אם הם דומים. ישות תרכז את התנאים של מכשירים פיננסיים בטבלאות כגון :

(א) טבלת מועדי פירעון הכוללת את לוחות התשלומים של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לתקופות זמן ותוך הבחנה בין קבוצות של התחייבויות פיננסיות; הגילוי יכלול את מדיניות הישות לגבי הרכב התשלומים בטבלה (רק קרן או קרן וריבית) וכן את אופן חישוב הסכומים (לדוגמה, אופן חישוב סכומים הצמודים למדד מחירים לצרכן, ריבית משתנה וסכומים הנקובים במטבע חוץ).

(ב) טבלה הכוללת את הערכים בספרים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות המהווים מכשירי חוב בהבחנה בין מכשירים נושאי ריבית קבועה לבין מכשירים נושאי ריבית משתנה, תוך פיצול לטווחי ריביות ;

(ג) טבלת מטבעות ובסיסי הצמדה של מכשירים פיננסיים הכוללת פילוח של הערכים בספרים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות לפי המטבע שבו נקובים התקבולים או התשלומים שלהם (לרבות הבחנה בין סכומים צמודים למדד המחירים לצרכן לבין סכומים שאינם צמודים).

ישות אף עשויה לאחד טבלאות המוזכרות לעיל לטבלה אחת. לדוגמה, הישות יכולה לפרט את טבלת מועדי הפירעון בהבחנה בין מכשירים נושאי ריבית קבועה לבין מכשירים נושאי ריבית משתנה, תוך פיצול לטווחי ריביות – ובכך לספק הן מידע לגבי מועדי פירעון והן מידע לגבי שיעורי ריבית וסוג הריבית.

79. ישות תספק מידע לכל שינוי משמעותי שנעשה בתנאים המקוריים של מכשירים פיננסיים (כגון המרת חוב במכשירים הוניים, פריסה מחדש של נכס לזמן ארוך או התחייבות לזמן ארוך וכיוצא באלה).

סיכון אשראי

80. ישות תספק מידע בנוגע לסיכון אשראי כדי לאפשר למשתמשים בדוחותיה הכספיים להעריך את המידה שבה אי-קיום מחויבויותיהם של צדדים שכנגד עלול להקטין את הסכום של תזרימי מזומנים חיוביים בעתיד מנכסים פיננסיים שהוכרו בסוף תקופת הדיווח. בכלל זאת, הישות תיתן גילוי :

(א) לריכוז משמעותי של סיכוני אשראי. למשל, אם חלק ניכר מהנכסים הפיננסיים של ישות מיוחס לחייב עיקרי בודד או לקבוצות של חייבים שיש להם מאפיינים דומים כגון לקוחות בענף מסוים או לקוחות באזורים גיאוגרפיים שונים, יהיה ראוי לתת גילוי לעניין זה.

(ב) להפרשות להפסדים מירידת ערך ולהפסדים מירידת ערך שהוכרו ברווח או הפסד, עבור כל קבוצה משמעותית של נכסים פיננסיים. יצויין גם סכום יתרות חייבים שבפיגור למועד הדיווח, אשר לא נפרעו עד למועד אישור הדוחות הכספיים, ולא הוכרה בגינם הפרשה להפסדים מירידת ערך.

ערבויות פיננסיות

81. ישות תספק מידע לגבי ערבויות פיננסיות שהישות נתנה (קיבלה) לגורמים (מגורמים) חיצוניים.

שווי הוגן

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים בשווי הוגן

82. לגבי נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים בשווי הוגן, ישות תיתן גילוי לבסיס לקביעת השווי ההוגן, לדוגמה מחיר מצוטט בשוק פעיל או טכניקת הערכה. כאשר נעשה שימוש בטכניקות הערכה, הישות תיתן גילוי להנחות שיושמו בקביעת שווי הוגן לגבי כל קבוצה של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות. לדוגמה, אם מתאים, ישות נותנת גילוי למידע לגבי ההנחות המתייחסות לשיעורי פירעונות מוקדמים, אומדן שיעורי הפסדי אשראי, ושיעורי הריבית או שיעורי ההיוון.

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שאינם נמדדים בשווי הוגן

83. אם מדידה מהימנה של שווי הוגן אינה זמינה עוד לגבי מכשירים פיננסיים אשר אחרת היו נמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן היו מוכרים ברווח או הפסד בהתאם לתקן זה, הישות תיתן גילוי לעובדה זו ולערך בספרים של מכשירים פיננסיים אלה.

84. ישות תיתן גילוי לשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת ואשר יש להם מחיר מצוטט.

נכסים פיננסיים ששועבדו כבטוחה

85. כאשר ישות שיעבדה נכסים פיננסיים כבטוחה להתחייבויות או להתחייבויות תלויות, עליה לתת גילוי:

(א) לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים ששועבדו כבטוחה.

(ב) התנאים המתייחסים לשעבודים שלה (לרבות נכסים שהוטלו מגבלות על השימוש בהם בשל תנאי חוב או הסכם).

כשלים והפרות של הלוואות לפירעון

86. לגבי הלוואות לפירעון המוכרות במועד הדיווח ושלגביהם קיימת הפרה של התנאים או כשל בתנאי קרן, ריבית, קרן השקעה או תנאי פידיון שלא תוקנו עד תום תקופת הדיווח ואשר עשויה לאפשר למלווה לדרוש פירעון לפני מועד הפירעון החוזי המקורי, הישות תיתן גילוי:

(א) לפרטים לגבי כשל או הפרה זו.

- (ב) הערך בספרים במועד הדיווח של ההלוואות לפירעון הקשורות.
- (ג) לעובדה אם כשל או הפרה באו על תיקונם, או אם תנאי ההלוואות לפירעון נקבעו מחדש, לפני שהדוחות הכספיים אושרו לפרסום.

פריטי הכנסה, הוצאה, רווחים או הפסדים

87. ישות תיתן גילוי לפריטים הבאים של הכנסה, הוצאה, רווחים או הפסדים:

- (א) הכנסה, הוצאה, רווחים או הפסדים, כולל שינויים בשווי ההוגן, שהוכר בגין:
- (i) נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד, למעט אלה הנכללים ב-(ii);
 - (ii) נכסים פיננסיים שיועדו למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד;
 - (iii) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד למעט אלה הנכללים ב-(iv);
 - (iv) התחייבויות פיננסיות שיועדו למדידה בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד;
 - (v) נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות;
 - (vi) נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת;
 - (vii) התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת;
 - (viii) מחויבויות (commitments) למתן הלוואה הנמדדות לפי הגבוה מבין הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10 לבין הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה לפי תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024);
 - (ix) חוזי ערבות פיננסית שהונפקו.

- (ב) הסכום של הפסד מירידת ערך כלשהו או ביטול או קיטון של הפסד מירידת ערך כלשהו בגין כל קבוצה של נכסים פיננסיים.

מכשירים פיננסיים בני מכר ומכשירים אשר מטילים על הישות מחויבות להעביר לצד אחר חלק יחסי מהנכסים נטו של הישות בעת פירוק

88. לגבי מכשירים פיננסיים בני מכר המסווגים כמכשירים הוניים (ראה סעיפים 16-א-16 לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017)), ישות תיתן גילוי (במידה שלא ניתן גילוי במקום אחר):

- (א) לתמצית נתונים כמותיים לגבי הסכום המסווג כהון עצמי;
- (ב) למטרות, למדיניות ולתהליכים שלה לניהול מחויבויותיה לרכוש חזרה או לפדות את המכשירים כאשר תידרש לעשות כן על ידי המחזיקים במכשירים, כולל שינויים כלשהם מהתקופה הקודמת;

(ג) לתזרים המזומנים השלילי החזוי בעת פדיון או רכישה חזרה של קבוצה זו של מכשירים פיננסיים; וכן

(ד) למידע לגבי האופן שבו נקבע תזרים המזומנים השלילי החזוי בעת פדיון או רכישה חזרה.

ישות אינה נדרשת לתת את הגילויים בסעיפים 73-87 לגבי מכשירים אשר יש דרישה לסווגם כמכשירים הוניים בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או לסעיפים 16ג ו-16ד לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017).

גריעה

89. אם ישות העבירה נכסים פיננסיים לצד אחר בדרך כזו שהנכסים הפיננסיים שהועברו, כולם או חלקם, אינם כשירים לגריעה (ראה סעיפים 11א-16א), הישות תיתן גילוי לפרטים הבאים לגבי כל אחת מהקבוצות של נכסים פיננסיים כאלה:

(א) מהות הנכסים שהועברו.

(ב) מהות הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות שהישות נשארת חשופה אליהם.

(ג) הערכים בספרים של הנכסים ושל התחייבויות קשורות שהישות ממשיכה להכיר.

חשבונאות גידור

90. אם ישות מיישמת חשבונאות גידור היא תיתן גילוי לעניינים הבאים:

(א) תיאור של עסקאות גידור שבוצעו והיקפן;

(ב) תיאור של המכשירים הפיננסיים המשמשים לגידור; וכן

(ג) תיאור הטיפול החשבונאי שננקט ביחס לגידור.

ישות פיננסית

91. ישות שעיקר עיסוקה ומרבית נכסיה קשורים לפעילות פיננסית תספק נוסף על הגילוי הנדרש לעיל גם דיון בעניין היקף השימוש במכשירים פיננסיים, הסיכונים המתייחסים אליהם והמטרות העסקיות שאותן הם משרתים. כמו כן, הישות תספק דיון אודות מדיניות ההנהלה ביחס לבקרת הסיכונים המתייחסים למכשירים פיננסיים, כגון גידור של חשיפות לסיכון, הימנעות מריכוזי סיכון מופרזים ודרישות לקבלת ביטחונות.

הוראות מעבר

92. ישות תיישם תקן זה תוך שימוש באחת משתי הדרכים הבאות, בכפוף לסעיף 93:

(א) למפרע לכל תקופת דיווח קודמת מוצגת בהתאם לתקן חשבונאות מספר 35 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (מעודכן 2018); או

(ב) למפרע כאשר ההשפעה המצטברת של יישום לראשונה של תקן זה תוכר כתיאום ליתרת הפתיחה של העודפים (או רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח השנתית ליישום לראשונה של התקן.

93. כהקלה פרקטית, ישות רשאית לא להציג מחדש את רכיבי ההון בגין מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו הייתה מכוח מעמדם כבעלים אם ההתקשרות הסתיימה והמכשיר הפיננסי נגרע עד תחילת תקופת הדיווח שבה תקן זה מיושם לראשונה.

מועד תחילה

94. תקן זה יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2028 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תקן זה לתקופות המתחילות לפני יום 1 בינואר 2028, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

שינויים בתקני חשבונאות אחרים

95. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 10, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים :

(א) סעיף א למבוא יתוקן כלהלן :

א. תקן חשבונאות זה, המבוסס על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 37 (להלן, התקן הבינלאומי), קובע את הטיפול החשבונאי והגילוי לגבי כלל הפרשות, ההתחייבויות התלויות והנכסים התלויים, פרט ל- :

(1) אלה הנובעים מחוזי ביצוע (executory contracts), למעט חוזים מכבידים (onerous contracts) ;

(2) אלה הנובעים מחוזי ביטוח, מנקודת המבט של מבטח ;

(3) אלה הנובעים מחוזי חכירה, למעט חוזי חכירה שהפכו למכבידים ;

(4) אלה הנובעים ממכשירים פיננסיים, למעט ערבויות פיננסיות; [בוטל]

(5) אלה הנובעים מתמורה מותנית של רוכש בצירוף עסקים ; וכן

(6) אלה הנמצאים בתחולתו של תקן חשבונאות אחר.

(ב) סעיף 1 יתוקן כלהלן :

1. תקן זה ייושם על ידי כלל הישויות לצורכי הטיפול החשבונאי בהפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים, פרט ל- :

(א) אלה הנובעים מחוזי ביצוע (executory contracts), למעט חוזים מכבידים (onerous contracts) ;

(ב) אלה הנובעים מחוזי ביטוח, מנקודת המבט של מבטח ;

(ג) אלה הנובעים מחוזי חכירה, למעט חוזי חכירה שהפכו למכבידים ;

(ד) ~~אלה הנובעים ממכשירים פיננסיים, למעט ערבויות פיננסיות (ראה סעיף 6);~~ [בוטל]

(ה) אלה הנובעים מתמורה מותנית של רוכש בצירוף עסקים ; וכן

(ו) אלה הנמצאים בתחולתו של תקן חשבונאות אחר.

(ג) סעיף 2 יתוקן כלהלן :

2. בבוטל-תקן זה אינו חל על מכשירים פיננסיים, אשר נמצאים בתחולתו של תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי.

(ד) סעיף 6 יבוטל.

(ה) נספח ג, דוגמאות הכרה - דוגמה 8 ערבות יחידה תתוקן כלהלן :

(א) ליום 31 בדצמבר 20X0

...

מסקנה - העמלה שהתקבלה בגין הערבות הפיננסית מוכרת כהתחייבות (הכנסה מראש) (ראה סעיף 618(ב) לתקן חשבונאות מספר 46).

(ב) ליום 31 בדצמבר 20X1

...

מסקנה - בכל מועד דיווח נמדדת ההתחייבות לפי הסכום הגבוה מבין (א) האומדן הטוב ביותר של המחויבות (הסכום שהיה מוכר בהתאם לתקן זה-ראה סעיפים 14, 23, 36-38 ו-40-41) לבין (ב) הסכום שהוכר לראשונה בהתאם לסעיף 18(ב) לתקן חשבונאות מספר 46, בניכוי, הפחתה נצברת המוכרת בהתאם לתקן חשבונאות מספר 25, הכנסות, בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024) לאורך תקופת הערבות (ראה סעיף 627(ז) לתקן חשבונאות מספר 46).

(ו) יוסף סעיף 95 כלהלן :

95. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף א למבוא, את סעיפים 1 ו-2 לתקן ואת דוגמה 8 בנספח ג וביטל את סעיף 6. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

96. **תיקונים לתקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן), השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ :**

(א) סעיף ד למבוא יתוקן כלהלן :

ד. תקן זה אינו עוסק בטיפול החשבונאי בגידור פריטי מטבע חוץ, למעט גידור השקעה נטו בפעילות חוץ. תקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי עוסק מתייחס בלחשבונאות גידור (כולל גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ). התקן הבינלאומי עליו מבוסס תקן זה (IAS 21) אינו דן כלל בחשבונאות גידור, לרבות גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ מאחר ותקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, מכשירים פיננסיים : הכרה ומדידה חל על גידור פריטי מטבע חוץ לרבות גידור של השקעה נטו. בהתחשב שתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 טרם אומץ בישראל ותקן חשבונאות מספר 13, השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ, (אוקטובר 2001) קבע הוראות לגבי גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ, הוחלט לכלול את ההוראות שנכללו בעבר בתקן חשבונאות מספר 13 גם בתקן זה.

(ב) סעיף 3(א) יתוקן כלהלן :

3. יש ליישם תקן חשבונאות זה :

(א) בטיפול החשבונאי בעסקאות וביתרות במטבע חוץ, למעט הטיפול בעסקאות וביתרות בנגזרים שהם בתחולתו של תקן חשבונאות בינלאומי מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, ומדידה וגילוי ;

(ג) סעיף 5 יתוקן כלהלן :

5. תקן חשבונאות זה אינו חל על חשבונאות גידור (Hedge Accounting) של פריטים במטבע חוץ, כולל גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ. תקן חשבונאות מספר 46 מתייחס לחשבונאות גידור. למעט הסיווג של הפרשי שער, הנובעים מהתחייבות במטבע חוץ, המהווה גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ.

(ד) סעיף 6 יתוקן כלהלן :

6. תקן חשבונאות זה חל על הצגת דוחות כספיים של ישות במטבע חוץ וקובע דרישות שיש לעמוד בהן על מנת שהדוחות הכספיים יתוארו כמצייתים לתקני דיווח כספי בינלאומיים לכללי חשבונאות מקובלים. בנוסף על כן, תקן חשבונאות זה מגדיר את המידע שיש לתת לו גילוי כאשר תרגומים למטבע חוץ של מידע פיננסי, אינם מקיימים את הדרישות הנ"ל.

(ה) סעיף 34 א יבוטל.

(ו) סעיף 52(א) יתוקן כלהלן :

52. על ישות לתת גילוי לגבי :

(א) סכום הפרשי השער שהוכרו ברווח או בהפסד, למעט הפרשי שער בגין מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים דרך ברווח או הפסד בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 בינלאומי מספר 39; וכן

(ז) סעיף 55 יתוקן כלהלן :

55. כאשר ישות מציגה את דוחותיה הכספיים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלה, הישות תתאר את הדוחות הכספיים כמצייתים לתקני דיווח כספי בינלאומיים לכללי חשבונאות מקובלים רק אם הם מצייתים לכל הדרישות של כל תקן רלוונטי וכל הבהרה רלוונטית של תקנים אלה, כולל שיטת התרגום שנקבעה בסעיפים 39 ו-42.

(ח) סעיף 56 יתוקן כלהלן :

56. לעיתים, ישות מציגה את דוחותיה הכספיים או מידע פיננסי אחר במטבע, השונה ממטבע הפעילות שלה, מבלי לקיים את דרישות סעיף 55. לדוגמה, הישות יכולה להמיר רק פריטים מסוימים מהדוחות הכספיים שלה למטבע האחר. ייתכן גם מצב כאשר ישות, שמטבע הפעילות שלה אינו מטבע של סביבה כלכלית היפר-אינפלציונית, ממירה את הדוחות הכספיים שלה למטבע אחר בדרך של תרגום של כל הפריטים לפי שער הסגירה העדכני ביותר. ההמרות הנ"ל אינן בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים לכללי חשבונאות מקובלים, ולכן נדרש לתת גילוי בהתאם לסעיף 57.

(ט) סעיף 57 יתוקן כלהלן :

57. כאשר ישות מציגה את דוחותיה הכספיים או מידע פיננסי אחר במטבע, השונה גם ממטבע הפעילות שלה וגם ממטבע ההצגה שלה, מבלי לקיים את דרישות סעיף 55, עליה :

(א) להגדיר באופן ברור את המידע הפיננסי כמידע נילוה, בכדי להבדיל אותו מהמידע אשר מציית לדרישות של תקני דיווח כספי בינלאומיים כללי חשבונאות מקובלים ;

(ב) לתת גילוי למטבע בו מוצג המידע הנלוה ; וכן

(ג) לתת גילוי למטבע הפעילות של הישות, ושיטת התרגום ששימשה על מנת לקבוע את המידע הנלוה.

(י) יוסף סעיף 60א כלהלן :

60א. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף ד למבוא ואת סעיפים 3, 5, 6, 52, 55, 56 ו-57 לתקן וביטל את סעיף 34א. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

97. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009), ירידת ערך נכסים :

(א) סעיף 2 יתוקן כלהלן :

2. תקן זה ייושם לטיפול החשבונאי בירידת ערך של כל הנכסים, למעט :

(א) ...

(ה) נכסים פיננסיים שהם בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 39 תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים: הכרה, ומדידה וגילוי ;

(ב) סעיף 4 יתוקן כלהלן :

4. תקן זה חל על נכסים פיננסיים המסווגים כ :

(א) חברות מוחזקות, שאינן חברות בנות בהתאם להגדרות בגילוי דעת מספר 68 שיטת השווי המאזני ; וכן

(ב) עסקאות משותפות, כהגדרתן בגילוי דעת מספר 57 דינים וחשבונות כספיים מאוחדים.

לגבי ירידת ערך של נכסים פיננסיים אחרים, ראה תקן חשבונאות בינלאומי מספר 46.

(ג) סעיף 5 יתוקן כלהלן :

5. תקן זה אינו מיושם על נכסים פיננסיים, בתחולת תקן חשבונאות מספר 2246, נדליין להשקעה שנמדד בשווי הוגן בהתאם לתקן חשבונאות מספר 16 או נכסים ביולוגיים, הקשורים לפעילות חקלאית, אשר נמדדים בשווי הוגן בניכוי עלויות למכירה, בהתאם לתקן חשבונאות מספר 42...

(ד) יוסף סעיף 138ה כלהלן :

138ה. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיפים 2, 4 ו-5 לתקן. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

98. **תיקונים לתקן חשבונאות מספר 18 (מעודכן), בתי חולים ציבוריים וקופות חולים :**

(א) סעיף 46 יתוקן כלהלן :

46. בביאורים לדוחות הכספיים יינתן גם גילוי לפרטים הבאים וזאת מבלי לגרוע מדרישות הגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה בתקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי :

(א) ...

(ב) סעיף 23 לנספח א יתוקן כלהלן :

23. בביאורים לדוחות הכספיים יינתן גילוי לפרטים הבאים וזאת מבלי לגרוע מדרישות הגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה בתקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי :

(א) ...

99. **תיקונים לתקן חשבונאות מספר 21, רווח למניה :**

(א) סעיף 8 יתוקן כלהלן :

8. מונחים, שהוגדרו בתקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה, משמשים בתקן זה באותה משמעות שנקבעה בסעיף 4 לתקן חשבונאות מספר 46 בסעיף 11 לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), אלא אם כן צוין אחרת. תקן חשבונאות מספר 4622 (מעודכן 2017) – מגדיר מכשיר פיננסי, נכס פיננסי, התחייבות פיננסית, מכשיר הוני ושווי הוגן, ומספק הנחיות ליישום הגדרות אלו.

(ב) סעיף 72 יתוקן כלהלן :

72. מכשירים פיננסיים וחוזים אחרים, המקנים זכות למניות רגילות פוטנציאליות, יכולים לכלול תנאים המשפיעים על מדידת הרווח הבסיסי למניה והרווח המדולל למניה. תנאים אלו יכולים לקבוע אם מניות רגילות פוטנציאליות כלשהן הן מדללות, ואם כן, את השפעה על הממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור ואת ההתאמות הנובעות מכך לרווח או ההפסד המיוחס לבעלי מניות רגילות. מתן גילוי לתנאים של מכשירים פיננסיים וחוזים אחרים אלו, מומלץ, אלא אם כן גילוי כזה נדרש על פי הוראה אחרת (ראה תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) תקן חשבונאות מספר 46).

100. **תיקונים לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה :**

(א) שם התקן ישונה מ"מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה" ל"מכשירים פיננסיים: הצגה".

(ב) סעיף ג(2)(i) למבוא יתוקן כלהלן :

(2) ההגדרות של נכס פיננסי והתחייבות פיננסית בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 32, בדבר מכשירים פיננסיים : הצגה, כוללות גם :

חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא :

(i) מכשיר לא נגזר (a non-derivative), אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת לקבל (או למסור) מספר משתנה של מכשיריה ההוניים ; או

(ii) מכשיר נגזר, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או של נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשיריה ההוניים של הישות...

(ג) יוספו סעיפים ג1 ו-ג2 למבוא כלהלן :

1.1. תקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי עוסק בהכרה ובמדידה של מכשירים פיננסיים. בעת פרסומו, הועברו דרישות הגילוי שנכללו בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) לתקן חשבונאות מספר 46 ושם התקן עודכן ל"מכשירים פיננסיים: הצגה". כמו כן, הושמטו הגדרות של מונחים מסוימים וקיימת הפניה להגדרותיהם בתקן חשבונאות מספר 46.

2.1. הוראות הטיפול החשבונאי שנקבעו בסעיפים 102-105 לעניין החזקה הדדית של כתבי אופציה ומכשירים פיננסיים מורכבים הושמטו ממועד התחילה של תקן חשבונאות מספר 46. בתקן חשבונאות מספר 22 נותר בסעיף 101 הטיפול החשבונאי של חברה מחזיקה, כאשר החברה המוחזקת מנפיקה כתבי אופציה או מכשירים פיננסיים מורכבים לצד שלישי וכן דרישות הגילוי בסעיף 106.

(ד) סעיף 4 יתוקן כלהלן :

4. תקן זה ייושם על ידי כל הישויות לכל הסוגים של מכשירים פיננסיים, למעט:

(א) השקעות במכשירים הוניים לא נגזרים של חברות בנות, חברות כלולות ועסקאות משותפות שמטופלות בהתאם ~~זכויות בחברות בנות ובחברות בשליטה משותפת של גילוי דעת 57, דוחות כספיים מאוחדים, חל עליהן וזכויות בחברות כלולות של גילוי דעת 68, שיטת השווי המאזני-חל עליהן. ישויות יישמו תקן זה לגבי כל הנגזרים על זכויותיהם בחברות בנות, בחברות כלולות ובחברות בשליטה משותפת.~~

(1א) השקעה של חברה מחזיקה או של חברה מוחזקת (כמוגדר בגילוי דעת 68, שיטת השווי המאזני) בכתבי אופציה או במכשירים פיננסיים מורכבים של חברה מוחזקת או של חברה מחזיקה, בהתאמה. אולם, סעיפים 101 ו-106 יחולו עד לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 3, צידופי עסקים, תקן חשבונאות בינלאומי מספר 27, דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים ותקן חשבונאות בינלאומי מספר 28, השקעות בחברות כלולות.

(ב) זכויות ומחויבויות של מעסיקים הנובעות מתוכניות הטבת עובד שעליהן חל תקן חשבונאות מספר 39 הטבות עובד.

(ג) חוזים בעלי תמורה תלויה מותנית בעסקה של צידוף עסקים שבתחולת תקנים אחרים כגון תקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2025) הכנסות מחוזים עם לקוחות.

(ד) ...

(ה) סעיף 8 יתוקן כלהלן :

8. מרבית החוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כגון סחורה, מלאי או רכוש קבוע אינם בתחולת תקן זה, מאחר שהם אינם מכשירים פיננסיים. אולם, תקן זה ותקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי חלים עליהם לגבי חוזים חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כאילו היה החוזה מכשיר פיננסי (נכס פיננסי לא בסיסי או התחייבות פיננסית), אם מתקיים אחד מהתנאים הבאים:

(א) החוזה חייב להיות מסולקשנייתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים; או, כאילו היו חוזים אלה מכשירים פיננסיים, למעט חוזים אשר ההתקשרות בהם (were entered into) הייתה לשם קבלה או מסירה של הפריט הלא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש הצפויים של הישות ואשר ממשיכים להיות מוחזקים למטרות אלה.

(ב) החוזה ניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים וקיימת בעת ההתקשרות כוונה לסלקו בדרך זו.

ישות יכולה לבחור אם ליישם את תקן זה ואת תקן חשבונאות מספר 46 לחוזים אחרים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים אשר ניתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים כאילו היו החוזים מכשירים פיננסיים. במקרים שבהם תקן זה ותקן חשבונאות מספר 46 אינם מיושמים, על הישות לבחון את קיומו של חוזה מכביד בהתאם לתקן חשבונאות מספר 10, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים.

(ו) מסעיף 11 יושטו ההגדרות של עלות מופחתת של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, שיטת הריבית האפקטיבית, שיעור הריבית האפקטיבי, שווי הוגן, נכס פיננסי, מכשיר פיננסי, התחייבות פיננסית, מכשיר הוני, עלויות עסקה ונגזר.

(ז) יוסף סעיף 11א כלהלן :

11א. המונחים הבאים מוגדרים בסעיף 4 לתקן חשבונאות מספר 46 ומשמשים בתקן זה באותה משמעות:

- העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית
- שיטת הריבית האפקטיבית
- שיעור ריבית אפקטיבי
- שווי הוגן
- נכס פיננסי
- מכשיר פיננסי
- התחייבות פיננסית
- מכשיר הוני
- עלויות עסקה
- נגזר.

(ח) סעיף 23 יתוקן כלהלן :

23. למעט הנסיבות המתוארות בסעיפים 16א ו-16ב או בסעיפים 16ג ו-16ד, חוזה הכולל מחויבות של ישות לרכוש את מכשיריה ההוניים תמורת מזומן או נכס פיננסי אחר יוצר התחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון (redemption amount) (לדוגמה, בגובה הערך הנוכחי של מחיר הרכישה העתידית חזרה, של מחיר המימוש של אופציה או של סכום פדיון אחר). האמור לעיל תקף גם אם החוזה עצמו הוא מכשיר הוני. דוגמה אחת לכך היא מחויבות של ישות הנובעת מחוזה אקדמה לרכישת מכשיריה ההוניים תמורת מזומן. ההתחייבות הפיננסית מוכרת לראשונה בערך הנוכחי של סכום הפדיון ומסווגת מחדש מההון העצמי. לאחר מכן, ההתחייבות הפיננסית נמדדת בהתאם לפלג חשבוונאות מקובלים לתקן חשבוונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי. אם החוזה פוקע ללא מסירה, הערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית מסווג מחדש להון העצמי. המחויבות החוזית של ישות לרכוש את מכשיריה ההוניים יוצרת התחייבות פיננסית בגובה הערך הנוכחי של סכום הפדיון, גם אם המחויבות לרכישה מותנית בכך שהצד שכנגד יממש את זכות הפדיון שלו (לדוגמה, אופציית מכר שנכתבה, אשר מעניקה לצד שכנגד את הזכות למכור לישות את מכשיריה ההוניים של הישות).

(ט) סעיף 100 יתוקן כלהלן :

100. עד לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 3, צירופי עסקים, תקן חשבוונאות בינלאומי מספר 27, דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים ותקן חשבוונאות בינלאומי מספר 28, השקעות בחברות כלולות יחולו ההוראות בסעיפים 106-101 ו-101 לגבי כתבי אופציה ומכשירים פיננסיים מורכבים, שהונפקו על ידי חברה בקבוצה (קבוצה כהגדרתה בגילוי דעת 57).

(י) סעיפים 4א, 51-56, 95א, 95ג, 102-105 ונספח ג יושמטו.

(יא) יוסף סעיף 96 כלהלן :

96ג. תקן חשבוונאות מספר 46 שינה את שם התקן ל"מכשירים פיננסיים: הצגה", הוסיף את סעיפים 11 ו-12 למבוא ואת סעיף 11א, תיקן את סעיפים 4, 8, 11 ו-23 לתקן, ביטל את סעיפים 4א, 51-56, 95א, 95ג, 100, ו-102-105 ואת נספח ג. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבוונאות מספר 46.

101. תיקונים לתקן חשבוונאות מספר 23, הטיפול החשבוני בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה :

(א) יוסף סעיף יב למבוא כלהלן :

יב. תקן חשבוונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי חל גם על נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שהצד שכנגד הוא בעלים ושההתקשרות בהם היא מכוח מעמדם כבעלים. לפיכך, בעת פרסומו תוקן תקן זה והושמטו ממנו הדרישות המתייחסות למכשירים פיננסיים.

(ב) מסעיף 4 יושמטו ההגדרות של הלוואה, שיעור הריבית של הישות, שיטת הריבית האפקטיבית ושיעור הריבית האפקטיבי.

(ג) הכותרת לפני סעיף 15 תתוקן כלהלן: "נטילת התחייבות, שיפוי ויתור"

(ד) סעיפים 15, 17-27 ו-32 (ג) ודוגמאות 4-6 יושמטו.

(ה) סעיף 28 יתוקן כלהלן :

28. בוצעה עסקה של העברת נכסים, או נטילת התחייבות, שיפוי, ויתור או מתן הלוואה כאמור בתקן זה בין שתי ישויות, אשר נמצאות בשליטת אותו בעל שליטה יחול האמור בתקן זה בשינויים המתחייבים. לדוגמה, הועבר נכס מישות אחת לישות אחרת, הנמצאות תחת אותה שליטה, בתמורה השונה משווי ההוגן של הנכס, ייזקף ההפרש בין סכום התמורה לשווי ההוגן של הנכס במועד העברה להון העצמי בספרי שתי הישויות בכיוונים הפוכים.

(ו) מדוגמה 3 יושמטו כל ההתייחסויות לנטילת התחייבות על ידי בעל השליטה וליתור של בעל השליטה.

(ז) יוסף סעיף 33א כלהלן :

33א. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף 4, הכותרת לפני סעיף 15 וסעיף 28 ואת דוגמה 3 וביטל את סעיפים 15, 17-27 ו-32(ג) ואת דוגמאות 4-6. ישות תישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

102. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 30, נכסים בלתי מוחשיים :

(א) סעיף 2 יתוקן כלהלן :

2. תקן זה ייושם בטיפול החשבונאי לגבי נכסים בלתי מוחשיים, למעט:

(א) ...

(ב) נכסים פיננסיים, כהגדרתם בתקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מזידה וגילוי בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצהרה;

(ב) סעיף 3 יתוקן כלהלן :

3. אם תקן אחר קובע את הטיפול החשבונאי לגבי סוג מסוים של נכס בלתי מוחשי, ישות תיישם את התקן האמור במקום תקן זה. לדוגמה, תקן זה אינו חל על:

(א) ...

(ה) נכסים פיננסיים כהגדרתם בתקן חשבונאות מספר 46 בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017).

(ג) הגדרת שוק פעיל בסעיף 5 תתוקן כלהלן :

שוק פעיל - שוק שבו מתבצעות עסקאות בנכס או בהתחייבות בתדירות ובהיקף מספיקים כדי לספק מידע לגבי מחיר על בסיס מתמשך. כל התנאים הבאים קיימים:

(א) ~~הפריטים שנסחרים בשוק הם הומוגניים;~~

(ב) ~~בכל עת ניתן למצוא, בדרך השגרה, מוכרים מרצון וקונים מרצון; וכן~~

(ג) ~~מחירים זמינים לציבור.~~

(ד) יוסף סעיף 134 ט כלהלן :

134. ט. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף 2, 3 ואת הגדרת שוק פעיל בסעיף 5. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

103. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 33, הסדרי זיכיון למתן שירות :

(א) סעיף 19 יתוקן כלהלן :

19. אם המפעיל הכיר בנכס פיננסי בהתאם לסעיפים 12 ו/או 14, הנכס הפיננסי ימדד בתקופות הדיווח העוקבות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית כהגדרת מונחים אלה בתקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי בתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה.

(ב) דוגמה 1 – המפעיל מכיר בנכס פיננסי תתוקן כלהלן :

במסגרת "טיפול חשבונאי – הנחה א"

...

טיפול חשבונאי עוקב

הנכס הפיננסי יימדד בתקופות הדיווח העוקבות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית לפי תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה.

(ג) דוגמה 3 – המפעיל מכיר בנכס פיננסי ובנכס בלתי מוחשי תתוקן כלהלן :

במסגרת "טיפול חשבונאי – הנחה א"

טיפול חשבונאי עוקב

הנכס הפיננסי יימדד בתקופות הדיווח העוקבות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית לפי תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה.

104. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 34, הצגה של דוחות כספיים :

(א) סעיף 4 יתוקן כלהלן :

4. ייתכן שישויות שאין להן הון עצמי כהגדרתו בתקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה (לדוגמה קרנות נאמנות מסוימות) וישויות שהון המניית שלהן אינו הון עצמי (לדוגמה אגודות שיתופיות מסוימות) יהיו צריכות להתאים את ההצגה בדוחות הכספיים של זכויות החברים או זכויות מחזיקי יחידות ההשתתפות (unitholders).

(ב) סעיף 5 – הגדרת רווח כולל אחר תתוקן כלהלן :

רווח כולל אחר (Other comprehensive income) מורכב מפריטי הכנסות והוצאות (כולל תיאומים בגין סיווג מחדש) שאינם מוכרים ברווח או הפסד, בהתאם לטיפול שנדרש או מותר בתקני חשבונאות אחרים.

דוגמאות לפריטים שנזקפים לרווח כולל אחר, כוללות, בין היתר :

(א) ...

(ג) הפרשי שער הנובעים מהתחייבות במטבע חוץ, המהווה גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ (ראה תקן חשבונאות מספר 13_ (מתוקף) השפעות מסוימות הנובעות מיישום חשבונאות גידור בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46;

(ד) מדידות מחדש של ההתחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת, אם רלוונטי.

(ג) סעיף 48 יתוקן כלהלן :

48. המחזור התפעולי של ישות הוא הזמן שחולף בין הרכישה של נכסים לצורך עיבוד לבין המימוש שלהם למזומנים או לשווי מזומנים. כאשר לא ניתן לזהות בבירור את המחזור התפעולי הרגיל של הישות, קיימת הנחה שהוא 12 חודש. נכסים שוטפים כוללים נכסים (כגון מלאי ולקוחות) שנמכרים, נצרכים או ממומשים כחלק מהמחזור התפעולי הרגיל גם כאשר לא צפוי (expected) שהם ימומשו בתוך 12 חודש לאחר תקופת הדיווח. נכסים שוטפים כוללים גם נכסים שמוחזקים בעיקר לצורך מסחר (לדוגמה, השקעה שוטפת) וגם את החלק השוטף (current portion) של נכסים פיננסיים לא שוטפים.

(ד) יוסף סעיף 107 הלהלן :

107ה. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את הגדרת רווח כולל אחר בסעיף 5 ותיקן את סעיפים 4 ו- 48. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

105. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 37, ישויות השקעה :

(א) סעיף ב(3) למבוא יתוקן כלהלן :

ב. תקן זה נועד לשפר את הרלוונטיות של הדוחות הכספיים של ישות השקעה. לפיכך, התקן :

(1) מגדיר ישות השקעה,

(2) קובע את הטיפול החשבונאי בהשקעות בחברות בנות ובחברות בשליטה משותפת של ישות השקעה בדוחותיה הכספיים,

(3) קובע את הטיפול החשבונאי בהשקעות בחברות כלולות של ישות השקעה ובהשקעות בניירות ערך אחרים של ישות השקעה.

(4) קובע את הטיפול החשבונאי בהשקעות בנכסים פיננסיים אחרים של ישות השקעה.

(ב) כותרת לפני סעיף 13 תשונה כלהלן : "השקעות בניירות ערך בנכסים פיננסיים אחרים"

(ג) סעיף 13 יתוקן כלהלן :

13. ישות השקעה תמזוד את השקעותיה בניירות ערך סחירים בנכסים פיננסיים אחרים, (שאינם השקעות בחברות בנות, השקעות בחברות כלולות או השקעות בחברות בשליטה משותפת) בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

(ד) סעיף 14 יושמט.

(ה) סעיף 15 יתוקן כלהלן :

15. כאשר ישות מפסיקה להיות ישות השקעה, עליה :

(א) ...

(ב) ליישם את גילוי דעת 33 תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי לכל השקעה ~~בניירות ערך~~ בנכסים פיננסיים אחרים אשר נמדדה קודם לכן בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן נזקפו לרווח או הפסד בהתאם לתקן זה. מועד שינוי המעמד יהיה מועד הרכישה הנחשב. השווי ההוגן של ההשקעה ~~בניירות ערך~~ בנכסים פיננסיים אחרים במועד הרכישה הנחשב יהווה את העלות הנחשבת לצורך יישום תקן חשבונאות מספר 46 גילוי דעת 33 בהתאם לסעיף 3.6.2 לאותו גילוי דעת. ממועד שינוי המעמד, גילוי דעת 33 יחול על כל ההשקעות ~~בניירות ערך~~ אחרים כאשר ההתייחסות לניירות ערך לא סחירים תהיה כהשקעת קבע בהתאם לאותו גילוי דעת.

(ו) סעיף 16 יתוקן כלהלן :

16. כאשר ישות הופכת לישות השקעה, עליה :

(א) ...

(ד) להפסיק לטפל בהשקעה בנכסים פיננסיים אחרים בניירות ערך בהשקעת קבע בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 גילוי דעת 33, וליישם את סעיפים 13 ו-14 לתקן זה ;

(ז) סעיף 18 יתוקן כלהלן :

18. כאשר ישות הופכת לישות השקעה, או מפסיקה להיות ישות השקעה, עליה לתת גילוי לשינוי מעמד ישות ההשקעה ולסיבות לשינוי. בנוסף, ישות שהופכת לישות השקעה תיתן גילוי להשפעת שינוי המעמד על הדוחות הכספיים לתקופה שמוצגת, כולל :

(א) סך השווי ההוגן, נכון למועד שינוי המעמד, של החברות הבנות אשר מפסיקות להיות מאוחדות, של החברות בשליטה משותפת שמפסיקות להיות מאוחדות באיחוד יחסי, של החברות הכלולות שמפסיקות להיות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני ושל השקעות ~~בניירות ערך~~ בנכסים פיננסיים אחרים שמפסיקות להיות מטופלות בהשקעת קבע בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 ;

(ב) סך רווח או הפסד, אם בכלל, המחושב בהתאם לסעיף 16.

(ח) סעיף 19 יתוקן כלהלן :

19. ישות השקעה אשר נדרשת בהתאם לתקן זה לטפל בהשקעה שלה בחברה בת, בהשקעה שלה בחברה בשליטה משותפת, בהשקעה שלה בחברה כלולה ובהשקעה שלה ~~בניירות ערך~~ בנכסים פיננסיים אחרים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יזקפו לרווח או הפסד תיתן גילוי לעובדה זו.

(ט) סעיף 24 יתוקן כלהלן :

24. למעט חברה בת כלשהי שמאוחדת בהתאם לסעיפים 9 או 10, ישות השקעה תמדוד את השקעותיה בכל חברה בת, בכל חברה בשליטה משותפת, בכל חברה כלולה וכן את השקעותיה ~~בניירות ערך~~ בנכסים פיננסיים אחרים בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן יזקפו לרווח או הפסד כאילו הדרישות של תקן זה

תמיד היו בתוקף. ישות ההשקעה תתאם למפרע את התקופות להשוואה ואת ההון בתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת בגין הפרש כלשהו בין :

(א) הערך בספרים הקודם של ההשקעה; לבין

(ב) שוויה ההוגן של ההשקעה.

(י) יוסף סעיף 26א כלהלן :

26א. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את הכותרת לפני סעיף 13 ואת סעיפים 13, 15, 16, 18, 19 ו-24 וביטל את סעיף 14. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

106. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 38, נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו :

(א) סעיף 5 יתוקן כלהלן :

5. הוראות המדידה של תקן זה אינן חלות על הנכסים המפורטים להלן, אשר מטופלים לפי תקני החשבונאות המפורטים, בין כנכסים בודדים ובין כחלק מקבוצת מימוש :

(א) ...

(ב) ...

(ג) נכסים פיננסיים שבתחולת תקן חשבונאות מספר 46 מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים - גילוי והצגה.

(ב) יוסף סעיף 43א כלהלן :

43א. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף 5. ישות תיישם תיקון זה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

107. תיקונים לתקן חשבונאות מספר 43 (מעודכן 2024), הכנסות מחוזים עם לקוחות :

(א) סעיף 5 יתוקן כלהלן :

5. ישות תיישם תקן זה לכל החוזים עם לקוחות, למעט כלהלן :

(א) חוזי חכירה ;

(ב) חוזי ביטוח ;

(ג) מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אחרות כולל אלה שבתחולת תקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017) מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה, שבתחולת תקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים : הכרה, מדידה וגילוי, גילוי דעת 33 הטיפול החשבונאי ופילי הדיווח לגבי ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה לניירות ערך ותעודות השתתפות בקרנות השקעה בנאמנות, שבתחולת גילוי דעת 57 דוחות כספיים מאוחדים, שבתחולת גילוי דעת מספר 68 שיטת השווי המאזני ושבתחולת תקן חשבונאות מספר 37 ישויות השקעה ; וכן

(ד) החלפות לא כספיות בין ישויות באותו תחום פעילות עסקית כדי לאפשר מכירות ללקוחות או לקוחות פוטנציאליים. לדוגמה, תקן זה לא יחול על חוזה בין שתי חברות נפט אשר מסכימות ביניהן על החלפת נפט על מנת לענות על ביקוש של לקוחותיהן במקומות שונים מוגדרים ובעיתוי מתאים.

(ב) הכותרת לפני סעיף 71 תתוקן כלהלן: "ירידת ערך נכס בגין חוזה וחייבים"

(ג) סעיף 71 יתוקן כלהלן:

71. ישות תבחן ירידת ערך של נכס בגין חוזה (ראה סעיף 74) בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי לכללי חשבונאות מקובלים. ירידת ערך של נכס בגין חוזה תימדד, ותוצג דינת בגינה גילוי לפי אותו בסיס כמו נכס חייבים (ראה סעיפים 74-75) שהוא בתחלת תקן חשבונאות מספר 46 (ראה גם סעיף 81). כמו כן, דרישות הגילוי לגבי סיכון אשראי בתקן חשבונאות מספר 46 חלות גם על נכס בגין חוזה.

(ד) יוסף סעיף 71א כלהלן:

71א. ישות תטפל בחייבים (ראה סעיף 75) בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46.

(ה) סעיף 30ג לנספח ג יתוקן כלהלן:

30ג. אם לישות יש מחויבות לרכוש חזרה את הנכס לבקשת הלקוח (אופציית מכר) במחיר שהוא נמוך ממחיר המכירה המקורי של הנכס, הישות תביא בחשבון במועד ההתקשרות בחוזה אם ללקוח יש תמריץ כלכלי משמעותי לממש זכות זו. כתוצאה ממימוש זכות זו על ידי הלקוח, הלקוח למעשה משלם לישות תמורה עבור הזכות להשתמש בנכס מוגדר לתקופת זמן. לפיכך, אם ללקוח יש תמריץ כלכלי משמעותי לממש זכות זו, הישות תטפל בהסכם כחכירה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, אלא אם כן החוזה הוא חלק מעסקת מכירה וחכירה בחזרה. אם החוזה הוא חלק מעסקת מכירה וחכירה בחזרה, הישות תמשיך להכיר בנכס ותכיר בהתחייבות פיננסית בגין תמורה כלשהי שהתקבלה מהלקוח. הישות תטפל בהתחייבות הפיננסית בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 לכללי חשבונאות מקובלים.

(ו) סעיפים 2 ו-3 ליישום דרישות התקן בדוגמה מספר 1 יתוקנו כלהלן:

2. במהלך השנה השנייה – סביר להניח שהישות תמשיך להכיר בהכנסות על בסיס השימוש של הלקוח, היות שהישות עדיין בדעה כי צפוי שיעמוד בתשלומים. יחד עם זאת, הישות בוחנת את הצורך בירידת ערך כלשהי בגין יתרת הלקוחות הקיימת בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 לכללי חשבונאות מקובלים.

3. במהלך השנה השלישית - לאור ההרעה המשמעותית במצבו הפיננסי של הלקוח, הישות מעריכה כי סביר להניח שהלקוח לא יוכל לבצע תשלומי תמלוגים נוספים כלשהם עבור שימוש שוטף בפטנט של הישות. כתוצאה משינוי משמעותי זה בעובדות ובנסיבות, הישות קובעת כי קריטריון הצפי אינו מתקיים מפני שאין זה צפוי עוד כי הישות תגבה את התמורה שהיא תהיה זכאית לה. בהתאם לכך, בשנה השלישית, הישות אינה מכירה בהכנסות נוספות כלשהן הקשורות לשימוש העתידי של הלקוח בפטנט שלה. כמו כן, הישות בוחנת את הצורך בעדכון ירידת ערך בגין יתרת הלקוחות הקיימת בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 לכללי חשבונאות מקובלים.

(ז) יוסף סעיף 96א כלהלן :

96א. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיף 5, 71, 30ג, דוגמה 1 והכותרת לפני סעיף 71 והוסיף את סעיף 71א. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46.

108. סעיף 6(א) לתקן חשבונאות מספר 44, **עלויות אשראי יתוקן כלהלן:**

6. עלויות אשראי עשויות לכלול:

(א) הוצאות ריבית שחושבו תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתואר בתקן חשבונאות מספר 46 **מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי** בתקן חשבונאות מספר 22 **מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה**;

(ב) ...

109. סעיף 13 לתקן חשבונאות מספר 45, **מענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי יתוקן כלהלן:**

13. ההטבה מהלוואת ממשלה בשיעור ריבית נמוך מריבית השוק מטופלת כמענק ממשלתי. ישות תמדוד את ההלוואה בעת ההכרה לראשונה בשוויה ההוגן. לאחר ההכרה לראשונה, ישות תמדוד את ההלוואה לפי שיטת הריבית האפקטיבית בהגדרתה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 (מערך 2018), **מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי גילוי והצגה**. ההטבה של שיעור הריבית הנמוך מריבית השוק תימדד כהפרש שבין הערך בספרים הראשוני של ההלוואה לבין התקבולים שהתקבלו. ההטבה מטופלת כמענק ממשלתי בהתאם לתקן זה. הישות נדרשת לשקול את התנאים והמחויבויות שהתקיימו או שעליה לקיימם בעת זיהוי העלויות שההטבה של ההלוואה מיועדת לפצות בהתאם לסעיף 15.

110. סעיף 2 להבהרה מספר 1 **הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת שאינה חברה בת יתוקן כלהלן:**

2. סעיף 2 לתקן קובע כי תקן זה ייושם לטיפול החשבונאי בירידת ערך של כל הנכסים, למעט מלאי..., נכסים הנובעים מחוזה הקמה..., נכסי מסים נדחים..., נכסים הנובעים מהטבות עובד... ונכסים פיננסיים שהם בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 39 תקן חשבונאות מספר 46 **מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי**. "סעיף 4 לתקן קובע כי התקן חל על נכסים פיננסיים המסווגים כחברות מוחזקות, שאינן חברות בנות בהתאם להגדרות בגילוי דעת מספר 68 שיטת השווי המאזני...".

111. גילוי דעת מספר 33, **הטיפול החשבונאי וכללי הדיווח לגבי ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה לניירות ערך ותעודות השתתפות בקרנות השקעה בנאמנות, מבוטל.**

112. גילוי דעת מספר 42, **הטיפול החשבונאי על ידי המשקיע בהשקעה ביחידות השתתפות במחקר מדעי, מבוטל.**

113. גילוי דעת מספר 44, **תיקון גילוי דעת מספר 33 בדבר הטיפול החשבונאי וכללי הדיווח לגבי ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה לניירות ערך ותעודות השתתפות בקרנות השקעה בנאמנות, מבוטל.**

114. תיקונים לגילוי דעת מספר 51, דין וחשבון על תזרימי מזומנים :

(א) יוסף סעיף 3.7 והכותרת שלפניו כלהלן :

3.7 נגזרים וגידור

(א) תזרימי מזומנים לרכישה של נגזרים וממימוש של נגזרים יסווגו לפעילות שוטפת, אם הנגזרים מוחזקים למטרות מסחר.

(ב) כאשר חוזה משמש כגידור של פוזיציה הניתנת לזיהוי, תזרימי המזומנים בגין החוזה מסווגים באופן זהה לזה של תזרימי המזומנים בגין הפוזיציה המגודרת.

(ג) תזרימי מזומנים אחרים לרכישה של נגזרים וממימוש של נגזרים יסווגו בהתאם לעקרונות של ג"ד זה.

(ב) יוסף סעיף 4.4 כלהלן :

4.4 תקן חשבונאות מספר 46 הוסיף את סעיף 3.7 לגילוי הדעת. ישות תיישם סעיף זה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46. בתקופה הראשונה ליישום תיקון זה, ישות תסווג מחדש את מספרי ההשוואה לתקופות הקודמות כדי לשקף בהם את הוראות סעיף 3.7.

115. סעיף 3.11 לגילוי דעת מספר 57, דינים וחשבונות כספיים מאוחדים והכותרת שלפניו יושמטו.

116. תיקונים לגילוי דעת מספר 68, שיטת השווי המאזני :

(א) הגדרת חברה מוחזקת בסעיף 6(ב) תתוקן כלהלן :

"חברה מוחזקת" - חברה שלחברה המחזיקה במניות שלה, יש לפחות השפעה מהותית בה.

(ב) סעיף 14 יתוקן כלהלן :

14. הוצגה ההשקעה לפי שיטת השווי המאזני, וקרה מקרה כמפורט בסעיפים 13(ב), 13(ג) ו-13(ד) לעיל, תמשיך ההשקעה להיות מוצגת באותו ערך, שבו היתה רשומה בעת קרות המקרה, ואולם אם חלה ירידה בשווי ההשקעה, בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15 (מעודכן 2009), ירידת ערך נכסים, תופחת ההשקעה בהתאם. כמו כן, תיעשינה הפרשות לפי הצורך בגין ערבויות שניתנו (ראה גם סעיף 52 להלן).

(ג) סעיף 17 יתוקן כלהלן :

17. אם ההשקעה בחברה מוחזקת שאינה חברה בת הופחתה כליל, אין ליצור הפרשה נוספת להפסדיה, אלא אם כן ערבה החברה המחזיקה להתחייבויותיה של החברה המוחזקת או שיש לה התחייבות אחרת לתמוך בחברה המוחזקת תמיכה כספית; סכום ההפרשה הנוספת שתיכלל בנסיבות כאמור לא יעלה על סכום הערבות או ההתחייבות האחרת. לצורך יישום האמור בסעיף זה בחישוב ההפרשה הנוספת להפסדי החברה המוחזקת, יש להביא בחשבון הפסדים מירידת ערך שהוכרו בהתאם לתקנים אחרים כגון תקן חשבונאות מספר 46, מכשירים פיננסיים: הכרה, מדידה וגילוי, והמתייחסים לחברה המוחזקת כך שאלה יחשבו לחלק מההפרשה שתוכר. אם החברה המוחזקת תפיק רווחים

בעתיד, החברה המחזיקה לא תכלול את חלקה ברווחים אלה, עד כדי סכומי ההפסד שהיא לא כללה בעבר, כאמור לעיל. לעניין חברה מוחזקת שהיא חברה בת יחול האמור בג"ד 57 (סעיף 3.8).

(ד) יוסף סעיף 17א כלהלן :

17א. בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46, חברה מחזיקה שהנפיקה חוזה ערבות פיננסית עבור חברה מוחזקת שלה נדרשת למדוד בהכרה לראשונה את ההתחייבות בגין הערבות שהונפקה בשווייה ההוגן. ככל שהתמורה שהתקבלה בגין הערבות נמוכה משווייה ההוגן, ההכרה לראשונה בהפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שהתקבלה תבוצע כנגד ההשקעה בחברה המוחזקת.

(ה) סעיף 28א יתוקן כלהלן :

28א. הטיפול החשבונאי בחברה המחזיקה בגין הנפקת כתבי אופציה ומכשירים פיננסיים מורכבים על-ידי חברה מוחזקת יהיה בהתאם לסעיף 101 א-104 להוראות המעבר לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה.

(ו) סעיף 32 יתוקן כלהלן :

32. אם כתוצאה ממימוש או מהנפקת מניות לצד שלישי נוצרו נסיבות שאינן מאפשרות המשך דיווח על-פי שיטת השווי המאזני, יש להפסיק את הטיפול החשבונאי על-פי שיטת השווי המאזני ויש להשאיר את ההשקעה בטופל בהתאם לתקן חשבונאות מספר 46 בסכומה הפנקסי כפי שהוא סמוך אחרי המימוש או ההנפקה כאמור. (ראה גם סעיף 52 להלן).

(ז) סעיף 33 יבוטל.

(ח) יוסף סעיף 56 כלהלן :

56ג. תקן חשבונאות מספר 46 תיקן את סעיפים 6(ב), 14, 17, 28א ו-32, הוסיף את סעיף 17א וביטל את סעיף 33. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן חשבונאות מספר 46. תיקונים אלה ייושמו בהתאם להוראות המעבר בתקן חשבונאות מספר 46.

117. הפניות לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה בכל תקני החשבונאות יוחלפו להפניות לתקן חשבונאות מספר 22 (מעודכן 2017), מכשירים פיננסיים: הצגה.

גריעה של נכס פיננסי

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

גריעה של נכס פיננסי

1א. לפני ביצוע הערכה, אם ובאיזו מידה, גריעה היא ראויה, בהתאם לסעיפים 61-62 ולסעיפים 2א-6א, ישות קובעת אם סעיפים אלה צריכים להיות מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) או לנכס פיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה), כלהלן:

(א) סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) אם, ורק אם, החלק שנשקלת גריעה שלו, מקיים את אחד משלושת התנאים הבאים:

(i) החלק מהווה רק מתזרימי מזומנים שזוהו באופן ספציפי הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת ברצועת שיעור ריבית, לפיה הצד שכנגד משיג את הזכות לתזרימי המזומנים בגין הריבית, אך לא לתזרימי המזומנים בגין הקרן ממכשיר חוב, סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים לתזרימי המזומנים בגין הריבית,

(ii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי (fully proportionate [pro rata] share) מכל תזרימי המזומנים הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל- 90 אחוז מכל תזרימי המזומנים ממכשיר חוב, סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים, בתנאי שלישות המעבירה יותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים, או

(iii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית מנכס פיננסי, סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי, בתנאי שלישות המעבירה יותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי.

(ב) בכל המקרים האחרים, סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים לנכס הפיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואם). לדוגמה, כאשר ישות מעבירה (i) את הזכויות ל- 90 אחוז הראשונים או האחרונים מגביית המזומנים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים), או (ii) את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים מקבוצה של חייבים, אך נותנת ערבות לפיצוי הרוכש בגין הפסדי אשראי כלשהם עד 8 אחוזים מסכום הקרן של החייבים, סעיפים 61-62 וסעיפים 2א-6א מיושמים לנכס הפיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה).

המונח "נכס פיננסי" בסעיפים 61-63 וסעיפים 2א-8 מתייחס לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים), כמתואר בסעיף (א) לעיל או, לחלופין, לנכס פיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה).

2א. כאשר ישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מנכס פיננסי ("הנכס המקורי"), אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה לישות אחת או יותר ("המקבלים הסופיים"), הישות מטפלת בעסקה כהעברה של נכס פיננסי, אם ורק אם, כל שלושת התנאים הבאים מתקיימים.

(א) לישות אין מחויבות לשלם סכומים למקבלים הסופיים, אלא אם כן הישות גובה סכומים מקבילים מהנכס המקורי. מתן מקדמות לזמן קצר, על ידי הישות, עם זכות להשבה מלאה של הסכום שניתן כהלואה בתוספת ריבית צבורה על פי שיעורי השוק, אינה פוגעת בתנאי זה,

(ב) נאסר על הישות, בהתאם לתנאי חוזה ההעברה, למכור או לשעבד את הנכס המקורי, מלבד כבטוחה למקבלים הסופיים עבור המחויבות לשלם להם תזרימי מזומנים, וכן

(ג) לישות קיימת מחויבות להעביר תזרימי מזומנים כלשהם שהיא גובה בשם המקבלים הסופיים ללא עיכוב מהותי. נוסף על כך, הישות אינה רשאית להשקיע מחדש תזרימי מזומנים כאלה, פרט להשקעות במזומנים ושווי מזומנים (כמוגדר בגילוי דעת 51 דוח על תזרימי מזומנים) במהלך תקופת הסילוק הקצרה שבין מועד הגבייה לבין מועד ההעברה הנדרש למקבלים הסופיים, והריבית הנצברת על השקעות כאלה מועברת למקבלים הסופיים.

3א. כאשר ישות מעבירה נכס פיננסי (ראה סעיף 62), היא תעריך את המידה שבה נותרו בידיה הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(א) אם הישות מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנותרו בידיה בהעברה.

(ב) אם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תמשיך להכיר בנכס הפיננסי.

(ג) אם הישות לא מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, אך גם לא נותרו בידיה באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות, הישות תקבע אם נותרה בידיה שליטה על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(i) אם השליטה על הנכס הפיננסי לא נותרה בידי הישות, היא תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנותרו בידיה בהעברה.

(ii) אם השליטה על הנכס הפיננסי נותרה בידי הישות, היא תמשיך להכיר בנכס הפיננסי, בהתאם למידת מעורבותה הנמשכת בנכס הפיננסי (ראה סעיף א12).

4א. ההעברה של סיכונים והטבות (ראה סעיף 3א) מוערכת באמצעות השוואת החשיפה של הישות, לפני ואחרי ההעברה, להשתנות של הסכומים והעיתוי של תזרימי המזומנים נטו מהנכס המועבר. בידי ישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי אם החשיפה שלה להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו מהנכס הפיננסי אינה משתנה באופן משמעותי כתוצאה מההעברה (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף להסכם לרכוש את הנכס בחזרה במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה). ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי אם חשיפתה להשתנות זו אינה משמעותית עוד ביחס להשתנות הכוללת בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו המיוחסים לנכס הפיננסי (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף רק לאופציה לרכוש את הנכס בחזרה בשווי הוגן במועד הרכישה בחזרה או העבירה את מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים מנכס פיננסי גדול יותר בהסדר, כגון השתתפות משנה בהלוואה (loan sub-participation), אשר מקיים את התנאים בסעיף א2).

5א. לעיתים קרובות, יהיה זה ברור אם ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי, או שבאופן מהותי הם נותרו בידיה, ולא יהיה צורך לבצע חישובים כלשהם. במקרים אחרים, יהיה צורך לחשב ולהשוות את החשיפה של הישות להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו לפני ואחרי ההעברה. החישוב וההשוואה מבוצעים תוך שימוש בשיעור ריבית שוק נוכחי מתאים כשיעור ההיוון. כל השתנות שהיא אפשרית באופן סביר בתזרימי המזומנים נטו מובאת בחשבון, כאשר ניתן משקל רב יותר לתוצאות שסביר יותר שיתרחשו.

6א. קביעה אם השליטה בנכס המועבר נותרה בידי הישות (ראה סעיף א3 סעיף ג) תלויה ביכולת של המקבל למכור את הנכס. השליטה לא נותרה בידי הישות אם למקבל יכולת מעשית למכור את הנכס במלואו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד צדדי וללא צורך בהטלת הגבלות נוספות על העברה. בכל יתר המקרים, השליטה נותרה בידי הישות.

העברות כשירות לגריעה

7א. אם ישות מעבירה נכס פיננסי בהעברה שכשירה לגריעת הנכס במלואו, אך נותרת בידיה הזכות לשרת את הנכס הפיננסי תמורת עמלה, הישות תכיר בנכס שירות או התחייבות שירות בגין חוזה שירות זה. אם העמלה שתתקבל אינה חזויה לפצות את הישות במידה מספקת על ביצוע השירות, הישות תכיר בהתחייבות שירות בגין מחויבות השירות בשווייה ההוגן. אם העמלה שתתקבל חזויה לפצות את הישות מעבר לפיצוי מספק על השירות, הישות תכיר בנכס שירות בגין זכות השירות בסכום שייקבע על בסיס הקצאה של הערך בספרים של הנכס הפיננסי הגדול יותר, בהתאם לסעיף 9א.

8א. אם, כתוצאה מהעברה, נכס פיננסי נגרע במלואו, אך בעקבות ההעברה הישות משיגה נכס פיננסי חדש או נוטלת התחייבות פיננסית חדשה, או התחייבות שירות, הישות תכיר בנכס הפיננסי החדש, בהתחייבות הפיננסית החדשה או בהתחייבות השירות בשווי הוגן.

9א. אם הנכס המועבר הוא חלק מנכס פיננסי גדול יותר (לדוגמה, כאשר הישות מעבירה תזרימי מזומנים בגין ריבית אשר מהווים חלק ממכשיר חוב (ראה סעיף א1 סעיף א)) והחלק המועבר כשיר לגריעה במלואו, הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי הגדול יותר יוקצה בין החלק, שממשיך להיות מוכר, לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. לצורך זה, נכס שירות שנותר בידי הישות יטופל כחלק שממשיך להיות מוכר. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שנגרע לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שנגרע (כולל כל נכס חדש שהושג בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוכר ברווח או הפסד. לעניין מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו היא מכוח מעמדם כבעלים ראה גם סעיף 58.

10א. כאשר ישות מקצה את הערך בספרים הקודם של נכס פיננסי גדול יותר בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, השווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר צריך להימדד. כאשר לישות יש ניסיון מהעבר של מכירת חלקים דומים לחלק שממשיך להיות מוכר או שקיימות עסקאות שוק אחרות לחלקים אלה, מחירים עדכניים של עסקאות בפועל מספקים את האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן שלו. כאשר אין מחירים מצוטטים או עסקאות שוק עדכניות לתמוך בשווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר, האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן הוא ההפרש בין השווי ההוגן של הנכס הפיננסי הגדול יותר במלואו לבין התמורה שהתקבלה מהמקבל עבור החלק שנגרע.

העברות שאינן כשירות לגריעה

11א. אם העברה לא גרמה לגריעה, מאחר שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות תמשיך להכיר בנכס המועבר במלואו ותכיר בהתחייבות פיננסית בגין התמורה שהתקבלה. בתקופות עוקבות, הישות תכיר בכל הכנסה בגין הנכס המועבר ובכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הפיננסית.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

12א. אם ישות לא העבירה, אך גם לא הותירה בידיה, באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, והשליטה בנכס המועבר נותרה בידיה, הישות ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה. מידת המעורבות הנמשכת של הישות בנכס המועבר היא מידת החשיפה של הישות המעבירה לשינויים בערכו של הנכס המועבר. לדוגמה:

(א) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של ערבות לנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא הנמוך מבין (i) סכום הנכס ו - (ii) הסכום המירבי מתוך התמורה שהתקבלה שהישות עשויה להידרש להחזיר ("סכום הערבות").

(ב) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה שנכתבה או של אופציה שנרכשה (או של שתיהן) על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא סכום הנכס המועבר שיתכן שהישות תרכוש בחזרה. אולם, במקרה של אופציית מכר שנכתבה על נכס, הנמדד בשווי הוגן, מידת המעורבות הנמשכת של הישות מוגבלת לנמוך מבין השווי הוגן של הנכס המועבר לבין מחיר המימוש של האופציה.

(ג) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה המסולקת במזומן או הוראה דומה על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות נמדדת באותו אופן שבו נמדדת מידת המעורבות הנמשכת באופציות שאינן ניתנות לסילוק במזומן, כמפורט בסעיף (ב) לעיל.

13א. כאשר ישות ממשיכה להכיר בנכס בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה בו, הישות גם מכירה בהתחייבות הקשורה אליו. למרות דרישות המדידה האחרות בתקן זה, הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה נמדדים על פי בסיס, המשקף את הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי הישות. ההתחייבות הקשורה נמדדת בדרך כזו שהערך בספרים נטו של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה הוא:

(א) העלות המופחתת של הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי הישות, אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, או

(ב) השווי הוגן של הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי הישות, כאשר הם נמדדים על בסיס נפרד (stand-alone), אם הנכס המועבר נמדד בשווי הוגן.

14א. הישות תמשיך להכיר בהכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה ותכיר בכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה אליו.

15א. לצורכי המדידה העוקבת, שינויים שהוכרו בשווי הוגן של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה אליו מטופלים באופן עקבי אחד לשני ואין לקזז ביניהם.

16א. אם המעורבות הנמשכת של ישות היא רק לגבי חלק מנכס פיננסי (לדוגמה, כאשר בידי הישות נותרת אופציה לרכוש בחזרה חלק מהנכס המועבר או שבידי הישות נותרת זכות שייר (residual interest) וכתוצאה מכך הישות אינה מחזיקה באופן מהותי בכל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והשליטה נותרת בידי הישות), הישות מקצה את הערך

בספרים הקודם של הנכס הפיננסי בין החלק שהישות ממשיכה להכיר עקב מעורבות נמשכת והחלק שהישות אינה מכירה עוד, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. לצורך זה, חלות הדרישות שבסעיף 10. הפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שאינו מוכר עוד, לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שאינו מוכר עוד

יוכר ברווח או הפסד. לעניין מכשיר פיננסי עם הבעלים שההתקשרות בו היא מכוח מעמדם כבעלים ראה גם סעיף 58.

כל ההעברות

17א. אם נכס מועבר ממשיך להיות מוכר, הנכס וההתחייבות הקשורה אליו לא יקוזזו. באופן דומה, ישות לא תקיף הכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר מול הוצאה כלשהי שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה (ראה סעיף 42 לתקן חשבונאות מספר 22).

18א. אם מעביר מספק ביטחונות (collateral) שאינם מזומנים (כמו מכשירי חוב או מכשירים הוניים) למקבל, הטיפול החשבונאי שיישם לגבי הביטחונות על ידי המעביר והמקבל תלוי בשאלה אם למקבל יש זכות למכור או לשעבד מחדש את הביטחונות ובשאלה אם המעביר לא עמד במחויבויותיו. המעביר והמקבל יטפלו בביטחונות כדלקמן:

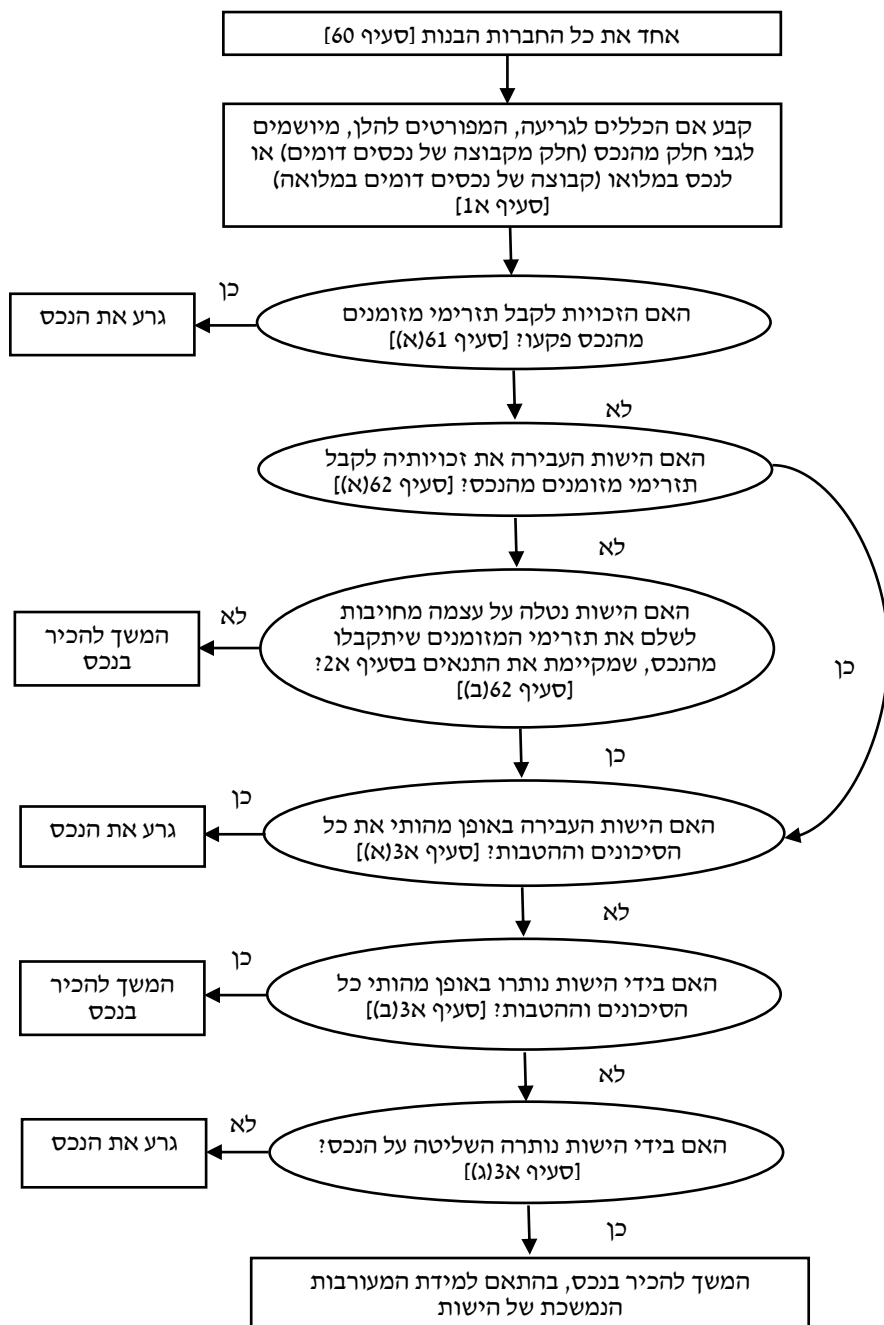
(א) אם למקבל יש זכות, מכוח חוזה או נוהג, למכור או לשעבד מחדש את הביטחונות, אז המעביר יסווג מחדש נכס זה בדוח על המצב הכספי שלו (לדוגמה, כנכס מושאל, כמכשירים הוניים משועבדים או כחייב בגין הסכם לרכישה חזרה) בנפרד מנכסים אחרים.

(ב) אם המקבל מוכר ביטחונות ששועבדו לו, הוא יכיר בתמורה מהמכירה ובהתחייבות, הנמדדת בשווי הוגן, בגין מחויבותו להחזיר את הביטחונות.

(ג) אם המעביר אינו עומד במחויבויותיו בהתאם לתנאי החוזה, ואינו זכאי עוד לשחרור הביטחונות, הוא יגרע את הביטחונות, והמקבל יכיר בביטחונות כנכס שלו הנמדד לראשונה בשווי הוגן או, יגרע את מחויבותו להחזיר את הביטחונות, אם הוא כבר מכר אותם.

(ד) למעט האמור בסעיף (ג), המעביר ימשיך להציג בספרים את הביטחונות כנכס שלו, והמקבל לא יכיר בביטחונות כנכס.

19א. תרשים הזרימה המובא להלן ממחיש את אופן ביצוע ההערכה אם ובאיזו מידה נכס פיננסי נגרע.

נספח ב

חשבונאות גידור

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

1.1. סעיף 71 דורש מישות שבוחרת ליישם חשבונאות גידור ליישם את הוראות חשבונאות גידור בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שהן כלולות בנספח זה בשינויים המתחייבים מהתקינה הישראלית, אשר כוללים בין היתר את השינויים הבאים:

(א) החלופה למדידת מכשיר הוני בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר כאמור בסעיף 5.7.5 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינה קיימת בתקן זה ולפיכך ההתייחסויות לחלופת מדידה זו בסעיפים 6.1.1, 6.2.2, 6.5.8, 6.5.8 סעיף (א), 6.5.8 סעיף (ב), 6.5.15 סעיף (ג) ו- 6.5.22 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינן רלוונטיות.

(ב) סעיף 6.5.3 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינו רלוונטי מאחר שהחלופה למדידת מכשיר הוני בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר כאמור בסעיף 5.7.5 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינה קיימת בתקן זה.

(ג) החלופה לזקיפה לרווח כולל אחר של שינויים בסיכון האשראי של התחייבות שיועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 5.7.7 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינה קיימת בתקן זה ולפיכך ההתייחסות לחלופה זו בסעיף 6.2.2 אינה רלוונטית.

(ד) החלופה למדידת נכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינה קיימת בתקן זה ולפיכך ההתייחסויות לחלופה זו בסעיפים 6.5.8 סעיף (א), 6.5.10 ו-6.7.2 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינן רלוונטיות.

(ה) סעיף 6.2.11 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינו רלוונטי מאחר שתקן זה אינו מאפשר הפרדת נגזר משובץ כמשמעותו בסעיף 4.3.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

(ו) ההתייחסות למודל העסקי בסעיף 6.7.3 סעיף (ב) לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אינה רלוונטית מאחר שתקן זה אינו קובע את המדידה של נכסים פיננסיים בהתבסס על המודל העסקי.

(ז)

(1) ההפניות לתקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגת דוחות כספיים ייקראו כהפניות לתקן חשבונאות מספר 34, הצגה של דוחות כספיים,

(2) ההפניות לתקן חשבונאות בינלאומי 21, השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ ייקראו כהפניות לתקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן), השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ,

(3) ההפניות לתקן חשבונאות בינלאומי 24, גילויים בהקשר לצד קשור ייקראו כהפניות לתקן חשבונאות מספר 41, גילויים בהקשר לצד קשור.

2.2. להלן ההגדרות הנוספות הרלוונטיות לחשבונאות גידור מתקן דיווח כספי בינלאומי 9:

התקשרות איתנה
firm commitment

הסכם מחייב להחלפת כמות מוגדרת של משאבים לפי מחיר מוגדר במועד עתידי מוגדר או במועדים עתידיים מוגדרים.

עסקה חזויה
forecast transaction

עסקה עתידית לא מחייבת, אך חזויה להתרחש.

יחס גידור
hedge ratio

היחסים בין כמות המכשיר המגדר לבין כמות הפריט המגודר במונחים של המשקל היחסי שלהם.

6.1 מטרה ותחולה של חשבונאות גידור

- 6.1.1 המטרה של חשבונאות גידור היא לייצג בדוחות הכספיים את ההשפעה של פעילויות ניהול הסיכונים של ישות אשר משתמשת במכשירים פיננסיים כדי לנהל חשיפות הנובעות מסיכונים מסוימים, אשר יכולים להשפיע על רווח או הפסד (או על רווח כולל אחר, במקרה של השקעות במכשירים הונניים שלגביהם בחרה הישות להציג את השינויים בשוויים ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5). מטרת גישה זו היא להמחיש את ההקשר של מכשירים מגדרים שחשבונאות גידור מיושמת לגביהם כדי לאפשר להבין את מטרתם ואת ההשפעה שלהם.
- 6.1.2 ישות רשאית לבחור לייעד יחסי גידור בין מכשיר מגדר לבין פריט מגודר בהתאם לסעיפים 6.2.1–6.3.7 וסעיפים 6.2.1–6.3.25ב. לגבי יחסי גידור שמקיימים את הקריטריונים לכשירות, ישות תטפל ברווח או הפסד על המכשיר המגדר ועל הפריט המגודר בהתאם לסעיפים 6.5.1–6.5.14 וסעיפים 6.5.1–6.5.28ב. כאשר הפריט המגודר הוא קבוצה של פריטים, ישות תציית לדרישות הנוספות בסעיפים 6.6.1–6.6.6 ובסעיפים 6.6.1–6.6.16ב.
- 6.1.3 עבור גידור שווי הוגן של חשיפה לשיעור ריבית של תיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות (ורק עבור גידור כזה), ישות רשאית ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן חשבונאות בינלאומי 39 במקום הדרישות בתקן זה. במקרה כזה, הישות חייבת ליישם גם את הדרישות הספציפיות לחשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק ולייעד כפריט המגודר חלק שהוא סכום של מטבע (ראה סעיפים 81א, 89א וסעיפים 114א–132א לנספח הנחיות היישום בתקן חשבונאות בינלאומי 39).

6.2 מכשירים מגדרים

מכשירים כשירים

- 6.2.1 ניתן לייעד נגזר שנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כמכשיר מגדר, למעט אופציות אחדות שנכתבו (ראה סעיף 6.2.4ב).
- 6.2.2 ניתן לייעד נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כמכשיר מגדר, אלא אם כן זו התחייבות פיננסית שיועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד שהסכום של השינוי בשווייה ההוגן אשר ניתן לייחס לשינויים בסיכון האשראי של התחייבות זו מוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7. עבור גידור של סיכון מטבע חוץ, ניתן לייעד כמכשיר מגדר את רכיב סיכון מטבע החוץ של נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת בתנאי שהוא אינו השקעה במכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי הוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5.
- 6.2.3 לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כמכשירים מגדרים רק חוזים עם צד שהוא חיצוני לישות המדווחת (כלומר, חיצוני לקבוצה או לישות האינדיווידואלית שמדווחים עליה).

ייעוד מכשירים מגדרים

- 6.2.4 מכשיר כשיר חייב להיות מיועד במלואו כמכשיר מגדר. החריגים היחידים שמותרים הם:

(א) הפרדת הערך הפנימי וערך הזמן של חוזה אופציה וייעוד כמכשיר מגדר רק את השינוי בערך הפנימי של האופציה ולא את השינוי בערך הזמן שלה (ראה סעיפים 6.5.15 וסעיפים 6.5.29–6.5.33ב);

(ב) הפרדת אלמנט המחיר העתידי (forward element) ואלמנט המחיר המיידי (spot element) של חוזה אקדמה וייעוד כמכשיר מגדר רק את השינוי בשווי של אלמנט המחיר המיידי של חוזה האקדמה ולא את אלמנט המחיר העתידי; באופן דומה, ניתן להפריד את מרווח מטבע החוץ הבסיסי (foreign currency basis spread) ולהוציא אותו מהייעוד של המכשיר הפיננסי כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.5.16 וסעיפים ב-6.5.34 עד 6.5.39); וכן

(ג) ניתן לייעד חלק יחסי מהמכשיר המגדר במלואו, כגון 50 אחוז מהסכום הנומינלי, כמכשיר מגדר ביחסי גידור. אולם, לא ניתן לייעד מכשיר מגדר לגבי חלק מהשינוי בשווי ההוגן שנובע רק בגין חלק מתקופת הזמן שבמהלכה המכשיר המגדר עדיין קיים.

6.2.5 ישות רשאית לראות בשילוב, ולייעד במשותף כמכשיר המגדר, כל שילוב של הבאים (כולל אותן נסיבות שבהן הסיכון או הסיכונים הנובעים ממכשירים מגדרים אחדים מקוזים את הסיכון או הסיכונים הנובעים ממכשירים מגדרים אחרים):

(א) נגזרים או חלק יחסי מהם; וכן

(ב) לא נגזרים או חלק יחסי מהם.

6.2.6 אולם, מכשיר נגזר שמשלב אופציה שנכתבה ואופציה שנרכשה (לדוגמה, רצועה על שיעורי ריבית) אינו כשיר כמכשיר מגדר, אם הוא למעשה אופציה שנכתבה נטו במועד הייעוד (אלא אם כן היא כשירה בהתאם לסעיף 6.2.4). בדומה, ניתן לייעד יחד שני מכשירים או יותר (או חלקים יחסיים שלהם) כמכשיר המגדר רק אם במשולב הם לא מהווים למעשה אופציה שנכתבה נטו במועד הייעוד (אלא אם כן היא כשירה בהתאם לסעיף 6.2.4).

6.3 פריטים מגודרים

פריטים כשירים

6.3.1 פריט מגודר יכול להיות נכס או התחייבות שהוכרו, התקשרות איתנה שלא הוכרה, עסקה חזויה או השקעה נטו בפעילות חוץ. הפריט המגודר יכול להיות:

(א) פריט יחיד; או

(ב) קבוצת פריטים (בכפוף לסעיפים 6.6.1–6.6.6 וסעיפים ב-6.6.11 עד 6.6.16).

פריט מגודר יכול גם להיות רכיב של פריט כזה או קבוצה של פריטים כאלה (ראה סעיפים 6.3.7 וסעיפים ב-6.3.7 עד 6.3.25).

6.3.2 הפריט המגודר חייב להיות ניתן למדידה באופן מהימן.

6.3.3 אם פריט מגודר הוא עסקה חזויה (או רכיב שלה), עסקה זו חייבת להיות צפויה ברמה גבוהה.

6.3.4 ניתן לייעד כפריט מגודר חשיפה מצרפית שהיא שילוב של חשיפה שיכולה הייתה להיות כשירה כפריט מגודר בהתאם לסעיף 6.3.1 ונגזר (ראה סעיפים ב-6.3.3 עד 6.3.4). זה כולל עסקה חזויה של חשיפה מצרפית (כלומר, עסקאות עתידיות לא מחייבות אך חזויות להתרחש (anticipated) אשר ייצרו חשיפה ונגזר) אם החשיפה המצרפית הזו צפויה ברמה גבוהה וכן, מרגע שהעסקה התרחשה ולכן אינה בגדר עסקה חזויה עוד, החשיפה כשירה כפריט מגודר.

6.3.5 לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כפריטים מגודרים רק נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות או עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה שמעורב בהם צד חיצוני לישות המדווחת. ניתן ליישם את חשבונאות הגידור לגבי עסקאות בין ישויות באותה קבוצה, רק בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של

אותן ישויות ולא בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה, למעט הדוחות הכספיים המאוחדים של ישות השקעה, כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 10, כאשר עסקאות בין ישות השקעה לבין החברות הבנות שלה הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לא יבוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

6.3.6 אולם, כחריג לסעיף 6.3.5, סיכון מטבע החוץ של פריט כספי תוך-קבוצתי (לדוגמה, יתרת זכות או יתרת חוב בין שתי חברות בנות) עשוי להיות כשיר כפריט מוגדר בדוחות הכספיים המאוחדים אם הוא גורם לחשיפה לרווחים או הפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ, שאינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, רווחים והפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ בהתייחס לפריט כספי תוך-קבוצתי, אינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד כאשר הפריט הכספי נוצר בעסקה בין שתי ישויות בתוך הקבוצה, בעלות מטבעות פעילות שונים. נוסף על כך, סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה בתוך הקבוצה, עשוי להיות כשיר כפריט מוגדר בדוחות הכספיים המאוחדים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

ייעוד פריטים מגודרים

6.3.7 ישות רשאית לייעד פריט במלואו או רכיב (component) ממנו כפריט המגודר ביחסי גידור. פריט שלם מורכב מכל השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של הפריט. רכיב מורכב מפחות מכל השינוי בשווי ההוגן או מכל השתנות תזרימי המזומנים של פריט. במקרה כזה, ישות רשאית לייעד רק את הסוגים הבאים של רכיבים (כולל שילובים שלהם) כפריטים מגודרים:

(א) רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט הניתנים ליחוס לסיכון ספציפי או לסיכונים ספציפיים (רכיב סיכון), בתנאי שבהתבסס על בחינה בהקשר של מבנה השוק המסוים, רכיב הסיכון ניתן לזיהוי בנפרד והוא ניתן למדידה באופן מהימן (ראה סעיפים 6.3.8–6.3.15). רכיבי סיכון כוללים ייעוד רק של השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט מוגדר מעל או מתחת למחיר מוגדר או משתנה אחר (סיכון חד-צידני).

(ב) אחד או יותר, תזרימי מזומנים חוזיים נבחרים.

(ג) רכיבים של סכום נומינלי, כלומר חלק מוגדר מתוך הסכום של פריט (ראה סעיפים 6.3.16–6.3.20).

6.4 קריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור

6.4.1 יחסי גידור כשירים לחשבונאות גידור רק אם כל הקריטריונים הבאים מתקיימים:

(א) יחסי הגידור מורכבים רק ממכשירים מגדרים כשירים ומפריטים מגודרים כשירים.

(ב) במועד יצירת יחסי הגידור קיים ייעוד ותיעוד פורמלי של יחסי הגידור ושל מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הישות לביצוע הגידור. תיעוד זה יכלול זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר והאופן שבו הישות תבחן אם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור (כולל הניתוח שלה של המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור וכיצד היא קובעת את יחס הגידור).

(ג) יחסי הגידור מקיימים את כל דרישות אפקטיביות הגידור הבאות:

(i) קיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 6.4.4ב–6.4.6ב);

(ii) ההשפעה של סיכון אשראי אינה דומיננטית יותר משינויי השווי הנובעים מהקשר הכלכלי הזה (ראה סעיפים ב6.4.7–6.4.8); וכן

(iii) יחס הגידור של יחסי הגידור הוא זהה ליחס הנובע מהכמות של הפריט המגודר שהישות מגדרת בפועל והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בה בפועל כדי לגדר את הכמות האמורה של הפריט המגודר. אולם, ייעוד זה לא ישקף חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור (ראה סעיפים ב6.4.9–6.4.11).

6.5 הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים

6.5.1 ישות תיישם חשבונאות גידור ליחסי גידור שמקיימים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1 (אשר כוללים את ההחלטה של הישות לייעד את יחסי הגידור).

6.5.2 קיימים שלושה סוגים של יחסי גידור:

(א) גידור שווי הוגן: גידור החשיפה לשינויים בשווי הוגן של נכס או של התחייבות שהוכרו או של התקשרות איתנה שלא הוכרה או של רכיב של פריט כלשהו כזה, אשר ניתנים לייחוס לסיכון מסוים ואשר יכולים להשפיע על רווח או הפסד.

(ב) גידור תזרים מזומנים: גידור החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים אשר ניתנת לייחוס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או התחייבות שהוכרו, בכללותם או לרכיב שלהם (כמו חלק או כל תשלומי ריבית עתידיים בגין חוב בריבית משתנה) או לעסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה ושיכולה להשפיע על רווח או הפסד.

(ג) גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ כמגודר בתקן חשבונאות בינלאומי 21.

6.5.3 אם הפריט המגודר הוא מכשיר הונני שישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5, החשיפה המגודרת שסעיף 6.5.2 סעיף קטן (א) מתייחס אליה חייבת להיות כזו שיכולה להשפיע על רווח כולל אחר. במקרה כזה, ורק במקרה כזה, חוסר אפקטיביות הגידור המוכר מוצג ברווח כולל אחר.

6.5.4 גידור של סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה יכול להיות מטופל כגידור שווי הוגן או כגידור תזרים מזומנים.

6.5.5 אם יחסי גידור מפסיקים לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור המתייחסת ליחס הגידור (ראה סעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג)(iii)), אך מטרת ניהול הסיכונים עבור יחסי הגידור שיועדו נותרת ללא שינוי, ישות תתאים את יחס הגידור של יחסי הגידור כך שהם יקיימו שוב את הקריטריונים לכשירות (נקרא בתקן זה "איזון מחדש" – ראה סעיפים ב6.5.7–6.5.21).

6.5.6 ישות תפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא רק כאשר יחסי הגידור (או חלק מיחסי הגידור) מפסיקים (מפסיק) לקיים את הקריטריונים לכשירות (לאחר הבאה בחשבון של איזון מחדש כלשהו של יחסי הגידור, אם מתאים). זה כולל מקרים שבהם המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. לצורך זה, החלפה או גלגול (rollover) של מכשיר מגדר למכשיר מגדר אחר אינם פקיעה או ביטול, אם החלפה או גלגול כאלה מהווים חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות ועקביים עם אסטרטגיה זו. נוסף על כך, לצורך זה אין פקיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(א) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את

הצד שכנגד המקורי שלהם כדי שיהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לצורך זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעיתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד כדי לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים הדרישה בסעיף קטן זה תתקיים רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ב) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הדרושים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים אלה, מוגבלים לאלה אשר עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה נסלק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של ביטחונות, בזכויות לקיזז יתרות חייבים וזכאים ובחיוכים שמוטלים.

הפסקת חשבונאות הגידור יכולה להשפיע על יחסי הגידור במלואם או רק על חלק מהם (במקרה כזה חשבונאות גידור נמשכת על שארית יחסי הגידור).

6.5.7 ישות תיישם את :

(א) סעיף 6.5.10 כאשר היא מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידור שווי הוגן שבו הפריט המגודר הוא מכשיר פיננסי הנמדד בעלות מופחתת (או רכיב שלו); וכן

(ב) סעיף 6.5.12 כאשר היא מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידורי תזרים מזומנים.

גידורי שווי הוגן

6.5.8 כל עוד גידור שווי הוגן מקיים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, יחסי הגידור יטופלו כלהלן:

(א) הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר יוכרו ברווח או הפסד (או ברווח כולל אחר, אם המכשיר המגדר מגדר מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5).

(ב) הרווח או ההפסד מהגידור בגין הפריט המגודר יתאמו את הערך בספרים של הפריט המגודר (אם מתאים) ויוכרו ברווח או הפסד. אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי (או רכיב של נכס פיננסי) שנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.42, הרווח או ההפסד מהגידור בגין הפריט המגודר יוכרו ברווח או הפסד. אולם, אם הפריט המגודר הוא מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5, סכומים אלה יישארו ברווח כולל אחר. כאשר פריט מגודר הוא התקשרות איתנה שלא הוכרה (או רכיב של התקשרות כזו), השינוי המצטבר בשווי ההוגן של הפריט המגודר לאחר ייעודו מוכר כנכס או כהתחייבות ורווח או הפסד מקביל יוכר ברווח או הפסד.

6.5.9 כאשר פריט מגודר בגידור שווי הוגן הוא התקשרות איתנה (או רכיב של התקשרות כזו) לרכוש נכס או ליטול התחייבות, הערך בספרים הראשוני של הנכס או ההתחייבות הנוצרים כתוצאה מכך שהישות מקיימת את ההתקשרות האיתנה מותאם כדי לכלול את השינוי המצטבר בשווי ההוגן של הפריט המגודר שהוכר בדוח על המצב הכספי.

6.5.10 תיאום כלשהו הנובע מסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב) יופחת לרווח או הפסד אם הפריט המגודר הוא מכשיר פיננסי (או רכיב של מכשיר פיננסי) שנמדד בעלות מופחתת. הפחתה עשויה להתחיל מרגע שקיים תיאום והיא תתחיל לא יאוחר מהמועד שבו הפריט המגודר מפסיק להיות מותאם בגין רווחים והפסדים מגידור. ההפחתה מתבססת על שיעור ריבית אפקטיבי שמחושב מחדש במועד שבו ההפחתה מתחילה.

במקרה של נכס פיננסי (או רכיב של נכס פיננסי) שהוא פריט מגודר ושנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2, הפחתה מיושמת באותו אופן אך לסכום שמייצג את הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר קודם לכן בהתאם לסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב) במקום על ידי תיאום הערך בספרים.

גידורי תזרים מזומנים

6.5.11 כל עוד גידור תזרים מזומנים מקיים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, יחסי הגידור יטופלו כלהלן:

(א) הרכיב הנפרד של ההון, המיוחס לפריט המגודר (קרן גידור תזרים המזומנים), יותאם לסכום הנמוך מבין הבאים (בסכומים מוחלטים):

(i) הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגודר ממועד יצירת הגידור; לבין

(ii) השינוי המצטבר בשווי הוגן (ערך נוכחי) של הפריט המגודר (כלומר הערך הנוכחי של השינוי המצטבר בתזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים) ממועד יצירת הגידור.

(ב) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר, שנקבע כגידור אפקטיבי (כלומר, החלק שמקוּזז על ידי השינוי בקרן גידור תזרים המזומנים המחושב בהתאם ל-(א)), יוכר ברווח כולל אחר;

(ג) החלק הנותר של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר (או רווח או הפסד כלשהו הדרוש כדי לאזן את השינוי בקרן גידור תזרים המזומנים המחושבת בהתאם ל-(א)) הוא חוסר אפקטיביות הגידור אשר יוכר ברווח או הפסד.

(ד) הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם ל-(א) יטופל כלהלן:

(i) אם התוצאה של עסקה חזויה מגודרת היא הכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או שעסקה חזויה מגודרת לנכס לא פיננסי או להתחייבות לא פיננסית הופכת להתקשרות איתנה שבגינה מיושמת חשבונאות גידור שווי הוגן, הישות תסיר סכום זה מקרן גידור תזרים המזומנים ותכלול אותו ישירות בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות. העברה זו אינה תיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18) ולפיכך אין לה השפעה על רווח כולל אחר.

(ii) עבור גידורי תזרים מזומנים מלבד אלה המכוסים על ידי (i), סכום זה יסווג מחדש מקרן גידור תזרים המזומנים לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18) באותה תקופה או באותן תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים משפיעים על רווח או הפסד (לדוגמה, בתקופות שהכנסת ריבית או הוצאת ריבית מוכרות או כאשר מכירה חזויה מתרחשת).

(iii) אולם, אם סכום זה הוא הפסד והישות צופה שכל ההפסד או חלקו לא יושב בתקופה עתידית, אחת או יותר, היא תסווג מחדש באופן מיידי את הסכום שהיא אינה צופה להשיב לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18).

6.5.12 כאשר ישות מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידור תזרים מזומנים (ראה סעיפים 6.5.6 ו-6.5.7 סעיף קטן (ב)), היא תטפל בסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם לסעיף 6.5.11 סעיף קטן (א) כלהלן:

(א) אם תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים עדיין חזויים להתרחש, סכום זה יישאר בקרן גידור תזרים המזומנים עד שתזרימי המזומנים העתידיים

יתרחשו או עד שסעיף 6.5.11 סעיף קטן (ד)(iii) יחול. כאשר תזרימי המזומנים העתידיים מתרחשים, יחול סעיף 6.5.11 סעיף קטן (ד).

(ב) אם תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים אינם חזויים עוד להתרחש, סכום זה יסווג מחדש באופן מיידי מקרן גידור תזרים המזומנים לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18). תזרים מזומנים עתידי מגודר שהתרחשותו אינה צפויה עוד ברמה גבוהה (highly probable) עשוי עדיין להיות חזוי להתרחש.

גידורים של השקעה נטו בפעילות חוץ

6.5.13 **גידורים של השקעה נטו בפעילות חוץ, כולל גידור של פריט כספי, אשר מטופל כחלק מההשקעה נטו (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 21), יטופלו בדומה לגידורי תזרים מזומנים:**

(א) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר, שנקבע כגידור אפקטיבי יוכר ברווח כולל אחר (ראה סעיף 6.5.11); וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי יוכר ברווח או הפסד.

6.5.14 **הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגודר, המתייחסים לחלק האפקטיבי של הגידור שהצטברו בקרן תרגום מטבע חוץ, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18) בהתאם לסעיפים 48–49 לתקן חשבונאות בינלאומי 21 בעת מימוש או מימוש חלקי של פעילות החוץ.**

טיפול חשבונאי בערך הזמן של אופציות

6.5.15 **כאשר ישות מפרידה את הערך הפנימי ואת ערך הזמן של חוזה אופציה ומייעדת כמכשיר המגודר רק את השינוי בערך הפנימי של האופציה (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (א)), היא תטפל בערך הזמן של האופציה כלהלן (ראה סעיפים 6.5.29–6.5.33):**

(א) ישות תבדיל את ערך הזמן של האופציות לפי סוג הפריט המגודר שהאופציה מגדרת (ראה סעיף 6.5.29):

(i) פריט מגודר המתייחס לעסקה; או

(ii) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן.

(ב) השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן של אופציה שמגדרת פריט מגודר המתייחס לעסקה יוכר ברווח כולל אחר במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר וייצבר ברכיב נפרד של הון. השינוי המצטבר בשווי ההוגן הנובע מערך הזמן של האופציה שהצטבר ברכיב נפרד של הון (ה"סכום") יטופל כלהלן:

(i) אם התוצאה של הפריט המגודר היא הכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או התקשרות איתנה לנכס לא פיננסי או להתחייבות לא פיננסית שבגינה מיושמת חשבונאות גידור, הישות תסיר את הסכום מהרכיב הנפרד של הון ותכלול אותו ישירות בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות. העברה זו אינה תיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18) ולפיכך אין לה השפעה על רווח כולל אחר.

(ii) עבור יחסי גידור מלבד אלה המכוסים על ידי (i), הסכום יסווג מחדש מהרכיב הנפרד של הון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18) באותה תקופה או באותן תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים משפיעים על רווח או הפסד (לדוגמה, כאשר מכירה חזויה מתרחשת).

(iii) אולם, אם אין זה חזוי שסכום זה, כולו או חלקו, יושב בתקופה עתידית, אחת או יותר, הסכום שאינו חזוי שיושב סיווג מחדש באופן מיידי לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18).

(ג) השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן של אופציה שמגדרת פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן יוכר ברווח כולל אחר במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר וייצבר ברכיב נפרד של הון. ערך הזמן במועד הייעוד של האופציה כמכשיר מגדר, במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר, יופחת על בסיס שיטתי והגיוני על פני התקופה שבה תיאום גידור (hedge adjustment) בגין הערך הפנימי של האופציה יכול להשפיע על רווח או הפסד (או על רווח כולל אחר, אם הפריט המגודר הוא מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5). לפיכך, בכל תקופת דיווח, סכום ההפחתה יסווג מחדש מהרכיב הנפרד של הון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18). אולם, אם חשבונאות גידור מופסקת עבור יחסי הגידור אשר כוללים את השינוי בערך הפנימי של האופציה כמכשיר המגדר, הסכום נטו (כלומר, כולל ההפחתה שנצברה) אשר הצטבר ברכיב הנפרד של הון יסווג מחדש באופן מיידי לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18).

טיפול חשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזי אקדמה ובמרווחי מטבע חוץ בסיסיים של מכשירים פיננסיים

6.5.16 כאשר ישות מפרידה את אלמנט המחיר העתידי ואת אלמנט המחיר המיידי של חוזה אקדמה ומייעדת כמכשיר המגדר רק את השינוי בשווי של אלמנט המחיר המיידי של חוזה האקדמה, או כאשר ישות מפרידה את מרווח מטבע החוץ הבסיסי (foreign currency basis spread) ממכשיר פיננסי ומוציאה אותו מהייעוד של מכשיר פיננסי זה כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (ב)), הישות רשאית ליישם את סעיף 6.5.15 לאלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה או למרווח מטבע חוץ הבסיסי באותו אופן שבו הוא מיושם לערך הזמן של אופציה. במקרה כזה, הישות תיישם את הנחיות היישום בסעיפים 6.5.34–6.5.39.

6.6 גידורים של קבוצה של פריטים

כשירות (eligibility) של קבוצה של פריטים כפריט המגודר

6.6.1 קבוצה של פריטים (כולל קבוצה של פריטים המהווה פוזיציה נטו; ראה סעיפים 6.6.11–6.6.82) היא פריט מגודר כשיר רק אם:

(א) היא מורכבת מפריטים (כולל רכיבים של פריטים) שהם בפני עצמם פריטים מגודרים כשירים;

(ב) הפריטים בקבוצה מנוהלים יחד על בסיס קבוצתי לצורכי ניהול סיכונים; וכן

(ג) במקרה של גידור תזרים מזומנים של קבוצה של פריטים שהשתנויות של תזרימי המזומנים שלהם אינן חזויות להיות יחסיות בקירוב להשתנות הכוללת בתזרימי המזומנים של הקבוצה כך שנוצרות פוזיציות סיכון מקוזות:

(i) זהו גידור של סיכון מטבע חוץ; וכן

(ii) הייעוד של הפוזיציה נטו הזו מגדיר את תקופת הדיווח שבה חזויות להשפיע על רווח או הפסד העסקאות החזויות, ומגדיר גם את מהות והיקף העסקאות (ראה סעיפים 6.6.71–6.6.82).

ייעוד רכיב של סכום נומינלי

6.6.2 רכיב שהוא חלק יחסי של קבוצה כשירה של פריטים הוא פריט מגודר כשיר בתנאי שהייעוד הוא עקבי עם מטרת ניהול הסיכונים של הישות.

6.6.3 רכיב שכבה של קבוצה כוללת של פריטים (לדוגמה, שכבה תחתונה) הוא כשיר לחשבונאות גידור רק אם :

- (א) הוא ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן ;
- (ב) מטרת ניהול הסיכונים היא לגדר רכיב שכבה ;
- (ג) הפריטים בקבוצה הכוללת שממנה מזוהה השכבה חשופים לאותו סיכון מגודר (כך שהמדידה של השכבה המגודרת אינה מושפעת באופן משמעותי מהפריטים המסוימים מתוך הקבוצה הכוללת שנבחרו להוות חלק מהשכבה המגודרת) ;
- (ד) עבור גידור של פריטים קיימים (לדוגמה, התקשרות איתנה שלא הוכרה או נכס שהוכר) ישות יכולה לזהות ולעקוב אחר הקבוצה הכוללת של פריטים שממנה השכבה המגודרת הוגדרה (כך שהישות יכולה לציית לדרישות של טיפול חשבונאי ביחסי גידור כשירים) ; וכן
- (ה) פריטים כלשהם בקבוצה אשר כוללים אופציות פירעון מוקדם מקיימים את הדרישות לרכיבים של סכום נומינלי (ראה סעיף 6.3.20).

הצגה

- 6.6.4 עבור גידור של קבוצה של פריטים עם פוזיציות סיכון מקוזזות (כלומר, בגידור של פוזיציה נטו) שהסיכון המגודר שלה משפיע על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר, רווחים או הפסדים מגידור בדוח זה יוצגו בשורה נפרדת מאלה שהושפעו מהפריטים המגודרים. לפיכך, בדוח זה הסכום בסעיף שמתייחס לפריט המגודר עצמו (לדוגמה, הכנסות או עלות המכירות) לא יושפע.
- 6.6.5 עבור נכסים והתחייבויות שמגודרים יחד כקבוצה בגידור שווי הוגן, הרווח או ההפסד בגין הנכסים וההתחייבויות האינדיווידואליים יוכרו בדוח על המצב הכספי כתיאום לערך בספרים של הפריטים האינדיווידואליים המתאימים המרכיבים את הקבוצה בהתאם לסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב).

פוזיציות נטו בסכום אפס

- 6.6.6 כאשר הפריט המגודר הוא קבוצה שהיא פוזיציה נטו בסכום אפס (כלומר, הפריטים המגודרים בעצמם מקוזזים באופן מלא את הסיכון המנוהל על בסיס קבוצתי), לישות מותר לייעד אותה ביחסי גידור שאינם כוללים מכשיר מגדר, בתנאי :
 - (א) שהגידור הוא חלק מאסטרטגיית גידור סיכון נטו מתגלגל, לפיה הישות מגדרת באופן שיגרתי פוזיציות חדשות מאותו סוג ככל שמתקדם הזמן (לדוגמה, כאשר עסקאות נכנסות לאופק הזמן שאותו הישות מגדרת) ;
 - (ב) שהפוזיציה נטו המגודרת משתנה בגודלה לאורך אסטרטגיית גידור הסיכון נטו המתגלגל והישות משתמשת במכשירים מגדרים כשירים כדי להגן על הסיכון נטו (כלומר, כאשר הפוזיציה נטו אינה בסכום אפס) ;
 - (ג) שחשבונאות גידור מיושמת באופן רגיל לפוזיציות נטו כאלה כאשר הפוזיציה נטו אינה בסכום אפס והיא מגודרת עם מכשירים מגדרים כשירים ; וכן
 - (ד) שאי יישום חשבונאות גידור לפוזיציה נטו שהיא בסכום אפס היה גורם לתוצאות חשבונאיות לא עקביות, מאחר שהחשבונאות לא הייתה מכירה בפוזיציות הסיכון המקוזזות, אשר אחרת היו מוכרות בגידור של פוזיציה נטו.

6.7 אפשרות לייעד חשיפת אשראי כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

כשירות של חשיפות אשראי לייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

6.7.1 אם ישות משתמשת בנגזר אשראי אשר נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לנהל את סיכון האשראי של מכשיר פיננסי, כולו או חלקו (חשיפת אשראי), הישות רשאית לייעד מכשיר פיננסי זה במידה שבה הוא מנוהל באופן זה (כלומר כולו או חלק יחסי שלו) כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם:

(א) השם של חשיפת האשראי (לדוגמה, הלווה או המחזיק בהתחייבות למתן הלוואה) תואם את הישות המתייחסת של נגזר האשראי ("תאימות שם"); וכן

(ב) הבכירות של המכשיר הפיננסי תואמת את זו של המכשירים שניתן להעבירם בהתאם לנגזר האשראי.

ישות רשאית לבצע ייעוד כזה ללא קשר אם המכשיר הפיננסי שמנוהל בגין סיכון אשראי הוא בתחולת תקן זה (לדוגמה, ישות רשאית לייעד מחויבויות למתן הלוואות שהן מחוץ לתחולת תקן זה). הישות רשאית לייעד מכשיר פיננסי זה במועד ההכרה לראשונה או לאחריו או כאשר הוא עדיין אינו מוכר. הישות תתעד את הייעוד במקביל.

טיפול חשבונאי בחשיפות אשראי שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

6.7.2 אם מכשיר פיננסי מיועד בהתאם לסעיף 6.7.1 כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לאחר ההכרה לראשונה בו, או כאשר הוא לא הוכר קודם לכן, ההפרש במועד הייעוד בין הערך בספרים, אם קיים, לבין השווי ההוגן יוכר מיידית ברווח או הפסד. לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2, הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר יסווג מחדש מיידית מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 18).

6.7.3 ישות תפסיק למדוד את המכשיר הפיננסי שגרם לסיכון אשראי, או חלק יחסי ממכשיר פיננסי זה, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם:

(א) הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.7.1 אינם מתקיימים עוד, לדוגמה:

(i) נגזר האשראי או המכשיר הפיננסי המתייחס אשר גורם לסיכון האשראי פוקעים או נמכרים, מבוטלים או מסולקים; או

(ii) סיכון האשראי של המכשיר הפיננסי אינו מנוהל עוד תוך שימוש בנגזרי אשראי. לדוגמה, זה יכול להתרחש מאחר שחל שיפור באיכות האשראי של הלווה או המחזיק בהתחייבות למתן הלוואה או בשל שינויים בדרישות ההון המוטלות על ישות; וכן

(ב) המכשיר הפיננסי אשר גורם לסיכון אשראי אינו נדרש מסיבה אחרת להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כלומר, המודל העסקי של הישות לא השתנה בינתיים כך שנדרש סיווג מחדש בהתאם לסעיף 4.4.1).

6.7.4 כאשר ישות מפסיקה למדוד מכשיר פיננסי אשר גורם לסיכון אשראי, או חלק יחסי ממכשיר פיננסי כזה, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי במועד ההפסקה הופך לערך בספרים החדש שלו. לאחר מכן, אותה מדידה אשר שימשה לפני ייעוד המכשיר הפיננסי לשווי הוגן דרך רווח או הפסד תיושם (כולל הפחתה הנובעת מהערך בספרים החדש). לדוגמה, נכס פיננסי אשר סווג במקור

כנמדד בעלות מופחתת יחזור למדידה כזו ושיעור הריבית האפקטיבי שלו יחושב מחדש בהתבסס על הערך בספרים ברוטו החדש שלו במועד שבו הופסקה המדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

6.8 חריגים זמניים מיישום דרישות ספציפיות של חשבונאות גידור

6.8.1 ישות תיישם את סעיפים 6.8.4–6.8.12 ואת סעיפים 7.1.8 ו-7.2.26 סעיף קטן (ד) לכל יחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן. סעיפים אלה חלים רק על יחסי גידור כאלה. יחסי גידור מושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן רק אם הרפורמה יוצרת אי-ודאות לגבי:

(א) שיעור ריבית העוגן (המוגדר חוזית או הלא מוגדר חוזית) שיועד כסיכון מוגדר; וכך/או

(ב) העיתוי או הסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית העוגן, של הפריט המוגדר או של המכשיר המגדר.

6.8.2 לצורך יישום סעיפים 6.8.4–6.8.12, המונח "רפורמת שיעורי ריבית עוגן" מתייחס לרפורמה של שיעורי ריבית עוגן בשוק כולו, כולל החלפה של שיעור ריבית עוגן בשיעור עוגן חלופי כמו זה הנובע מההמלצות המפורטות בדוח של הוועדה ליציבות פיננסית מיולי 2014 "רפורמה של שיעורי ריבית עוגן עיקריים"⁴.

6.8.3 סעיפים 6.8.4–6.8.12 מספקים חריגים רק לדרישות המפורטות בסעיפים אלה. ישות תמשיך ליישם את כל דרישות חשבונאות הגידור האחרות ליחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

דרישת "צפוי ברמה גבוהה" לגידורי תזרים מזומנים

6.8.4 לצורך קביעה אם עסקה חזויה (או רכיב שלה) היא צפויה (הוא צפוי) ברמה גבוהה כנדרש על ידי סעיף 6.3.3, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

סיווג מחדש של הסכום המצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים

6.8.5 לצורך יישום הדרישה בסעיף 6.5.12, כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים העתידיים המוגדרים חזויים להתרחש, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

בחינת הקשר הכלכלי בין הפריט המוגדר לבין המכשיר המגדר

6.8.6 לצורך יישום הדרישות בסעיפים 6.4.1 סעיף קטן (ג) (i) ו-6.4.4ב–6.4.6ב, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים ו/או הסיכון המוגדר (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), או ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים של המכשיר המגדר, לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

ייעוד רכיב של פריט כפריט מוגדר

6.8.7 אלא אם כן סעיף 6.8.8 חל, עבור גידור של רכיב עוגן לא מוגדר חוזית של סיכון שיעור ריבית, ישות תיישם את הדרישה בסעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8 – שרכיב הסיכון יהיה ניתן לזיהוי בנפרד – רק במועד יצירת יחסי הגידור.

⁴ הדוח "Reforming Major Interest Rates Benchmarks" ניתן להשגה ב- http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf

6.8.8 כאשר ישות, באופן עקבי עם תיעוד הגידור שלה, מאתחלת לעיתים תכופות (כלומר מפסיקה ומתחילה מחדש) יחסי גידור מאחר שהן המכשיר המגדר והן הפריט המגודר משתנים לעיתים תכופות (כלומר הישות משתמשת בתהליך דינמי שבו הן הפריטים המגודרים והן המכשירים המגדרים המשמשים לנהל חשיפה זו אינם נותרים ללא שינוי לאורך זמן), הישות תיישם את הדרישה בסעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8 – שרכיב הסיכון ניתן לזיהוי בנפרד – רק כאשר היא מייעדת לראשונה פריט מגודר ביחסי גידור אלה. פריט מגודר שנבחן במועד הייעוד לראשונה שלו ביחסי הגידור, בין אם מועד זה חל במועד יצירת הגידור ובין אם לאחר מכן, אינו נבחן מחדש בעת ייעוד מחדש כלשהו לאחר מכן באותם יחסי גידור.

סיום היישום

6.8.9 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.4 לפריט מגודר במועד המוקדם יותר מבין:

(א) כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר יחסי הגידור, שהפריט המגודר היה חלק מהם, מופסקים.

6.8.10 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.5 במועד המוקדם יותר מבין:

(א) כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים העתידיים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר כל הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהקשר ליחסי הגידור האלה שהופסקו סווג מחדש לרווח או הפסד.

6.8.11 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.6:

(א) לפריט מגודר, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לסיכון המגודר או לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; וכן

(ב) למכשיר מגדר, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של המכשיר המגדר.

אם יחסי הגידור, שהמכשיר המגדר והפריט המגודר הם חלק מהם, מופסקים במועד מוקדם יותר מאשר המועד המפורט בסעיף 6.8.11 סעיף קטן (א) או המועד המפורט בסעיף 6.8.11 סעיף קטן (ב), הישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.6 ליחסי גידור אלה במועד הפסקת הגידור.

6.8.12 בעת ייעוד קבוצה של פריטים כפריט המגודר או שילוב של מכשירים פיננסיים כמכשיר המגדר, ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיפים 6.8.4–6.8.6 לפריט אינדיווידואלי או למכשיר פיננסי אינדיווידואלי בהתאם לסעיפים 6.8.9, 6.8.10 או 6.8.11, כפי שרלוונטי, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לסיכון המגודר ו/או בהקשר לעיתוי או לסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית עוגן, של פריט זה או של מכשיר פיננסי זה.

6.8.13 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיפים 6.8.7 ו-6.8.8 במוקדם יותר מבין:

(א) כאשר שינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן מבוצעים לרכיב הסיכון הלא מוגדר חוזית ביישום סעיף 6.9.1; לבין

(ב) כאשר יחסי הגידור, שבהם רכיב הסיכון הלא מוגדר חוזית מיועד, מופסקים.

6.9 חריגים זמניים נוספים הנובעים מרפורמת שיעורי ריבית עוגן

6.9.1 כאשר וככל שהדרישות בסעיפים 6.8.4–6.8.8 מפסיקות לחול על יחסי גידור (ראה סעיפים 6.8.9–6.8.13), ישות תתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי גידור אלה כפי שתועדו קודם לכן כדי לשקף את השינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, כלומר השינויים עקביים עם הדרישות בסעיפים 5.4.6–5.4.8. בהקשר זה, ייעוד הגידור יתוקן רק כדי לבצע את אחד או יותר מהשינויים הבאים:

(א) ייעוד שיעור עוגן חלופי (מוגדר חוזית או לא מוגדר חוזית) כסיכון המגודר;

(ב) תיקון התיאור של הפריט המגודר, כולל התיאור של החלק המיועד של תזרימי המזומנים המגודרים או של השווי ההוגן המגודר; או

(ג) תיקון התיאור של המכשיר המגדר.

6.9.2 ישות תיישם גם את הדרישה בסעיף 6.9.1 סעיף קטן (ג) אם שלושת התנאים האלה מתקיימים:

(א) הישות מבצעת שינוי הנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן תוך שימוש בגישה אחרת מאשר שינוי הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר המגדר (כמתואר בסעיף 5.4.6);

(ב) המכשיר המגדר המקורי אינו נגרע; וכן

(ג) הגישה שנבחרה היא שוות-ערך מבחינה כלכלית לשינוי הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר המגדר המקורי (כמתואר בסעיפים 5.4.7 ו-5.4.8).

6.9.3 הדרישות בסעיפים 6.8.4–6.8.8 עשויות להפסיק לחול במועדים שונים. לפיכך, ביישום סעיף 6.9.1, ישות עשויה להידרש לתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי הגידור שלה במועדים שונים, או עשויה להידרש לתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי גידור יותר מפעם אחת. כאשר, ורק כאשר, שינוי כזה מבוצע לייעוד הגידור, ישות תיישם את סעיפים 6.9.7–6.9.12, כפי שמתאים. ישות תיישם גם את סעיף 6.5.8 (לגידור שווי הוגן) או את סעיף 6.5.11 (לגידור תזרים מזומנים) כדי לטפל בשינויים כלשהם בשווי ההוגן של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר.

6.9.4 ישות תתקן יחסי גידור כנדרש בסעיף 6.9.1 עד סוף תקופת הדיווח שבמהלכה מבוצע שינוי הנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן לסיכון המגודר, לפריט המגודר או למכשיר המגדר. למען הסר ספק, תיקון כזה לייעוד הפורמלי של יחסי הגידור אינו מהווה הפסקה של יחסי הגידור ואינו מהווה ייעוד של יחסי גידור חדשים.

6.9.5 אם שינויים מבוצעים נוסף על השינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן לנכס הפיננסי או להתחייבות הפיננסית המיועדים ביחסי גידור (כמתואר בסעיפים 5.4.6–5.4.8) או לייעוד של יחסי הגידור (כנדרש על ידי סעיף 6.9.1), ישות תיישם תחילה את הדרישות המתאימות בתקן זה כדי לקבוע אם התוצאה של שינויים נוספים אלה היא הפסקה של חשבונאות גידור. אם התוצאה של שינויים נוספים אלה אינה הפסקה של חשבונאות גידור, ישות תתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי הגידור כמפורט בסעיף 6.9.1.

6.9.6 סעיפים 6.9.7–6.9.13 מספקים חריגים רק לדרישות המפורטות בסעיפים אלה. ישות תיישם את כל דרישות חשבונאות הגידור האחרות בתקן זה, כולל הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, ליחסי גידור שהושפעו במישרין על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן.

הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים

גידורי תזרים מזומנים

- 6.9.7 לצורך יישום סעיף 6.5.11, בנקודה שבה ישות מתקנת את התיאור של פריט מגודר כנדרש בסעיף 6.9.1 סעיף קטן (ב), הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים ייחשב כמבוסס על שיעור העוגן החלופי שלפיו נקבעים תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים.
- 6.9.8 עבור יחסי גידור שהופסקו, כאשר שיעור ריבית העוגן שעליו התבססו תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים משתנה כנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, לצורך יישום סעיף 6.5.12 כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים העתידיים חזויים להתרחש, הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים עבור אותם יחסי גידור ייחשב כמבוסס על שיעור העוגן החלופי שעליו יתבססו תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים.

קבוצות של פריטים

- 6.9.9 כאשר ישות מיישמת את סעיף 6.9.1 לקבוצות של פריטים המיועדים כפריטים מגודרים בגידור שווי הוגן או בגידור תזרים מזומנים, הישות תקצה את הפריטים המגודרים לתתי-קבוצות המבוססות על שיעור העוגן המגודר ותייעד את שיעור העוגן כסיכון המגודר לכל תת-קבוצה. לדוגמה, ביחסי גידור שבהם קבוצה של פריטים מגודרת כנגד שינויים בשיעור ריבית עוגן שכפוף לרפורמת שיעורי ריבית עוגן, תזרימי המזומנים המגודרים או השווי ההוגן המגודר של פריטים אחדים בקבוצה עשויים להשתנות כך שיתייחסו לשיעור עוגן חלופי לפני שמשתנים פריטים אחרים בקבוצה. בדוגמה זו, ביישום סעיף 6.9.1, הישות תייעד את שיעור העוגן החלופי כסיכון המגודר עבור אותה תת-קבוצה רלוונטית של פריטים מגודרים. הישות תמשיך לייעד את שיעור ריבית העוגן הקיים כסיכון המגודר עבור תתי-קבוצות האחרות של פריטים מגודרים עד שתזרימי המזומנים המגודרים או השווי ההוגן המגודר של פריטים אלה ישתנו כך שיתייחסו לשיעור העוגן החלופי או שהפריטים פוקעים ומוחלפים בפריטים מגודרים אשר מתייחסים לשיעור העוגן החלופי.
- 6.9.10 ישות תבחן בנפרד אם כל תת-קבוצה מקיימת את הדרישות בסעיף 6.6.1 להוות פריט מגודר כשיר. אם תת-קבוצה כלשהי אינה מקיימת את הדרישות בסעיף 6.6.1, הישות תפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא ליחסי הגידור במלואם. הישות גם תיישם את הדרישות בסעיפים 6.5.8 ו-6.5.11 כדי לטפל בחוסר אפקטיביות המתייחס ליחסי הגידור במלואם.

ייעוד רכיבי סיכון

- 6.9.11 שיעור עוגן חלופי המיועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית אשר אינו ניתן לזיהוי בנפרד (ראה סעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8) במועד שבו הוא מיועד ייחשב כמקיים את הדרישה באותו מועד, אם ורק אם הישות צופה באופן סביר ששיעור העוגן החלופי יהיה ניתן לזיהוי בנפרד בתוך 24 חודש. תקופת 24 החודשים חלה על כל שיעור עוגן חלופי בנפרד ומתחילה מהמועד שבו הישות יעדה את שיעור העוגן החלופי כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית בפעם הראשונה (כלומר תקופת 24 החודשים חלה על בסיס כל שיעור בנפרד).
- 6.9.12 אם לאחר מכן ישות צופה באופן סביר ששיעור העוגן החלופי לא יהיה ניתן לזיהוי בנפרד בתוך 24 חודש מהמועד שבו הישות יעדה את שיעור העוגן החלופי כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית בפעם הראשונה, הישות תפסיק ליישם את הדרישה בסעיף 6.9.11 לשיעור העוגן החלופי הזה ותפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא מהמועד של בחינה מחדש זו לכל יחסי הגידור שבהם שיעור העוגן החלופי יועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית.
- 6.9.13 נוסף על אותם יחסי הגידור המפורטים בסעיף 6.9.1, ישות תיישם את הדרישות בסעיפים 6.9.11 ו-6.9.12 ליחסי גידור חדשים שבהם שיעור עוגן חלופי מיועד כרכיב

סיכון לא מוגדר חוזית (ראה סעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8) כאשר כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן, רכיב סיכון זה אינו ניתן לזיהוי בנפרד במועד שבו הוא מיועד.

6.10 חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע

6.10.1 חוזים אחדים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע מיועדים כמכשירים מגדרים בגידורים של עסקאות חשמל חזיות. נוסף על הדרישות בסעיף 6.3.7, עבור יחסי גידור כאלה ישות רשאית לייעד כפריט המגודר כמות נומינלית משתנה של עסקאות חשמל חזיות אשר תואמת את הכמות המשתנה של חשמל תלוי-טבע החזויה להימסר על ידי מתקן הייצור, בהתאם להתייחסות במכשיר המגדר. דרישות חשבונאות הגידור האחרות של פרק זה ממשיכות לחול על יחסי גידור כאלה.

6.10.2 אם תזרימי המזומנים של החוזה המתייחס לחשמל תלוי-טבע המיועד כמכשיר המגדר מותנים בהתרחשות של עסקה חזויה המיועדת כפריט המגודר בהתאם לסעיף 6.10.1, עסקה חזויה זו נחשבת צפויה ברמה גבוהה כנדרש על ידי סעיף 6.3.3.

4. להלן הסעיפים המתייחסים לחשבונאות גידור מהנחיות היישום לתקן דיווח כספי בינלאומי 9:

מכשירים מגדרים (תת-פרק 6.2)

מכשירים כשירים

6.2.1 לא ניתן לייעד כמכשירים מגדרים נפרדים נגזרים המשובצים בחוזים מעורבים, אך אינם מטופלים בנפרד.

6.2.2 מכשירים הוניים של הישות עצמה אינם נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות של הישות ולכן לא ניתן לייעד אותם כמכשירים מגדרים.

6.2.3 עבור גידורים של סיכון מטבע חוץ, רכיב הסיכון של מטבע חוץ של מכשיר פיננסי לא נגזר נקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21.

אופציות שנכתבו

6.2.4 תקן זה אינו מגביל את הנסיבות שבהן ניתן לייעד כמכשיר מגדר נגזר שנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, למעט חלק מאופציות שנכתבו. אופציה שנכתבה אינה כשירה כמכשיר מגדר, אלא אם כן היא מיועדת כקיצוץ לאופציה שנרכשה, כולל אופציה שמשווצת במכשיר פיננסי אחר (לדוגמה, אופציית רכש שנכתבה המשמשת לגידור התחייבות הניתנת לפירעון לפי דרישת המנפיק).

ייעוד מכשירים מגדרים

6.2.5 עבור גידורים מלבד גידורים של סיכון מטבע חוץ, כאשר ישות מייעדת נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת, הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, כמכשיר מגדר, היא רשאית לייעד רק מכשיר פיננסי לא נגזר במלואו או חלק יחסי ממנו.

6.2.6 ניתן לייעד מכשיר יחיד כמכשיר מגדר של יותר מסוג אחד של סיכון, בתנאי שיש ייעוד ספציפי של המכשיר המגדר ושל פוזיציות הסיכון השונות כפריטים מגודרים. פריטים מגודרים אלה יכולים להיות ביחסי גידור שונים.

פריטים מגודרים (תת-פרק 6.3)

פריטים כשירים

6.3.1ב התקשרות איתנה לרכוש עסק בצירוף עסקים אינה יכולה להיות פריט מגודר, פרט לסיכון מטבע חוץ, מאחר שלא ניתן לזהות ולמדוד באופן ספציפי את הסיכונים האחרים המגודרים. סיכונים אחרים אלה הם סיכונים עסקיים כלליים.

6.3.2ב השקעה המטופלת לפי שיטת השווי המאזני אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן. זאת מאחר שלפי שיטת השווי המאזני מכירים בחלקו של המשקיע ברווח או הפסד של הישות המושקעת ברווח או הפסד ולא בשינויים בשווי ההוגן של ההשקעה. מסיבה דומה, השקעה בחברה בת מאוחדת אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן. זאת מאחר שבמסגרת האיחוד מכירים ברווח או הפסד של החברה הבת ולא בשינויים בשווי ההוגן של ההשקעה ברווח או הפסד. גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ שונה, מאחר שהוא גידור של חשיפה למטבע חוץ ולא גידור שווי הוגן של שינוי בשווי של ההשקעה.

6.3.3ב סעיף 6.3.4 מתיר לישות לייעד כפריטים מגודרים חשיפות מצרפיות שהן שילוב של חשיפה ונגזר. כאשר מייעדים פריט מגודר כזה, ישות בוחנת אם החשיפה המצרפית משלבת חשיפה עם נגזר כך שהיא יוצרת חשיפה מצרפית שונה שמנוהלת כחשיפה אחת לסיכון מסוים (או לסיכונים מסוימים). במקרה כזה, הישות רשאית לייעד את הפריט המגודר על בסיס החשיפה המצרפית. לדוגמה:

(א) ישות עשויה לגדר כמות נתונה של רכישות קפה שצפויות ברמה גבוהה בעוד 15 חודש כנגד סיכון מחיר (המבוסס על דולר ארה"ב) תוך שימוש בחוזים עתידיים לקפה ל-15 חודש. ניתן לראות את השילוב של רכישות הקפה שצפויות ברמה גבוהה והחוזים העתידיים לקפה כחשיפה לסיכון מטבע חוץ בגין סכום קבוע בדולר ארה"ב בעוד 15 חודש לצורכי ניהול סיכונים (כלומר, בדומה לכל תזרים מזומנים שלילי בסכום קבוע בדולר ארה"ב בעוד 15 חודש).

(ב) ישות עשויה לגדר סיכון מטבע חוץ לכל התקופה של חוב בריבית קבועה הנקוב במטבע חוץ לתקופה של 10 שנים. אולם, לישות דרושה חשיפה לשיעור קבוע במטבע הפעילות שלה רק לתקופה קצרה עד בינונית (נניח שנתיים) וחשיפה לשיעור משתנה במטבע הפעילות שלה ליתרת התקופה עד לפירעון. בסוף כל מרווח זמן של שנתיים (כלומר על בסיס מתגלגל של שנתיים) הישות מקבעת את החשיפה לשיעור הריבית לשנתיים הבאות (אם רמת הריבית היא כזו שהישות רוצה לקבע את שיעורי הריבית). במצב כזה, ישות עשויה להתקשר בחוזה החלפת ריבית קבועה לריבית משתנה בין מטבעות (fixed-to-floating cross-currency interest rate swap) ל-10 שנים אשר מחליף את החוב במטבע חוץ בריבית קבועה לחשיפה במטבע הפעילות בריבית משתנה. לכך יתווסף חוזה החלפת ריבית לשנתיים אשר – על בסיס מטבע הפעילות – מחליף חוב בריבית משתנה לחוב בריבית קבועה. למעשה, ניתן לראות את השילוב של החוב במטבע חוץ בריבית קבועה וחוזה החלפת ריבית קבועה לריבית משתנה בין מטבעות ל-10 שנים כחשיפה של חוב במטבע הפעילות בריבית משתנה ל-10 שנים לצורכי ניהול סיכונים.

6.3.4ב כאשר ישות מייעדת את הפריט המגודר על בסיס חשיפה מצרפית, ישות שוקלת את ההשפעה המשולבת של הפריטים אשר מהווים את החשיפה המצרפית לצורך בחינת אפקטיביות הגידור ומדידת חוסר אפקטיביות הגידור. אולם, הפריטים המהווים את החשיפה המצרפית ממשיכים להיות מטופלים בנפרד. המשמעות היא, לדוגמה:

(א) נגזרים שהם חלק מחשיפה מצרפית מוכרים כנכסים נפרדים או כהתחייבויות נפרדות, הנמדדים בשווי הוגן; וכן

(ב) אם יחסי גידור מיועדים בין הפריטים המהווים את החשיפה המצרפית, הדרך שבה הנגזר נכלל כחלק מהחשיפה המצרפית חייבת להיות עקבית עם הייעוד של נגזר זה כמכשיר מגדר ברמה של החשיפה המצרפית. לדוגמה, אם ישות

מוציאה את אלמנט המחיר העתידי של נגזר מהייעוד שלה כמכשיר מגדר ליחסי הגידור בין פריטים המהווים חשיפה מצרפית, היא חייבת גם להוציא את אלמנט המחיר העתידי כאשר היא כוללת נגזר זה כפריט מגודר כחלק מהחשיפה המצרפית. אחרת, החשיפה המצרפית תכלול נגזר, במלואו או חלק יחסי ממנו.

6.3.5ב סעיף 6.3.6 קובע כי בדוחות כספיים מאוחדים סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך-קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לצורך זה, ישות יכולה להיות חברה אם, חברה בת, חברה כלולה, עסקה משותפת או סניף. אם סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך-קבוצתית חזויה אינו משפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך-קבוצתית אינה יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. זהו בדרך כלל המצב לגבי תשלומי תמלוגים, תשלומי ריבית או דמי ניהול בין חברים באותה קבוצה, אלא אם כן קיימת עסקה חיצונית קשורה. אולם, כאשר סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה תוך-קבוצתית ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך-קבוצתית יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. דוגמה למצב זה הן מכירות או רכישות חזויות של מלאי בין חברים באותה קבוצה, אם קיימת מכירת מלאי לאחר מכן לצד חיצוני לקבוצה. בדומה, מכירה תוך-קבוצתית חזויה של רכוש קבוע מישות בתוך הקבוצה, שיצרה את הרכוש הקבוע, לישות אחרת בתוך הקבוצה, שתשתמש ברכוש הקבוע בפעילויותיה, עשויה להשפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לדוגמה, מצב זה יכול להתרחש כתוצאה מכך שרכוש קבוע יופחת על ידי הישות הרוכשת והסכום שהוכר לראשונה בגין הרכוש הקבוע עשוי להשתנות אם העסקה התוך-קבוצתית החזויה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות הרוכשת.

6.3.6ב אם גידור עסקה חזויה תוך-קבוצתית כשיר לחשבונאות גידור, רווח או הפסד כלשהו מוכר ברווח כולל אחר ומוצא מרווח כולל אחר בהתאם לסעיף 6.5.11. התקופה הרלוונטית או התקופות הרלוונטיות שבמהלכן סיכון מטבע החוץ של העסקה המגודרת משפיע על הרווח או הפסד היא או הן כאשר הוא משפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

ייעוד של פריטים מגודרים

6.3.7ב רכיב הוא פריט מגודר שהוא פחות מהפריט במלואו. כתוצאה מכך, רכיב משקף רק חלק מהסיכונים של הפריט שהוא מהווה חלק ממנו או משקף את הסיכונים במידה מסוימת בלבד (לדוגמה, בעת ייעוד חלק יחסי מפריט).

רכיבי סיכון

6.3.8ב כדי להיות כשיר לייעוד כפריט מגודר, רכיב סיכון חייב להיות רכיב ניתן לזיהוי בנפרד של פריט פיננסי או פריט לא פיננסי, והשינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של הפריט הניתנים לייחוס לשינויים ברכיב סיכון זה חייבים להיות ניתנים למדידה באופן מהימן.

6.3.9ב בעת זיהוי אילו רכיבי סיכון כשירים לייעוד כפריט מגודר, ישות בוחנת רכיבי סיכון כאלה בהקשר של מבנה שוק מסוים שהסיכון או שהסיכונים מתייחסים אליו ושפעילות הגידור מתרחשת בו. קביעה כזו דורשת הערכה של העובדות והנסיבות הרלוונטיות, אשר משתנות בהתאם לסיכון ולשוק.

6.3.10ב בעת ייעוד רכיבי סיכון כפריטים מגודרים, ישות מעריכה אם רכיבי הסיכון מוגדרים במפורש בחוזה (רכיבי סיכון מוגדרים חוזית) או אם הם משתמעים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט שהם חלק ממנו (רכיבי סיכון לא מוגדרים חוזית). רכיבי סיכון לא מוגדרים חוזית עשויים להתייחס לפריטים שהם אינם חוזה (לדוגמה, עסקאות חזויות) או חוזים שאינם מפרטים באופן מפורש את הרכיב (לדוגמה, התקשרות איתנה שכוללת רק מחיר יחיד במקום נוסחת המחרה שמתייחסת לבסיסים שונים). לדוגמה:

(א) לישות א' יש חוזה הספקה ארוך טווח לגז טבעי שמתומחר תוך שימוש בנוסחה מוגדרת חוזית המתייחסת לסחורות יסוד וגורמים אחרים (לדוגמה, gas oil, מזוט, ורכיבים אחרים כמו חיובי הובלה). ישות א' מגדרת את רכיב ה-gas oil בחוזה הספקה זה תוך שימוש בחוזה אקדמה ל-gas oil. מאחר שרכיב ה-gas oil מוגדר בתנאים של חוזה ההספקה, הוא רכיב סיכון מוגדר חוזית. לכן, בגלל נוסחת ההמחרה, ישות א' מגיעה למסקנה שחשיפת המחיר של ה-gas oil ניתנת לזיהוי בנפרד. באותו זמן, יש שוק לחוזי אקדמה ל-gas oil. לכן, ישות א' מגיעה למסקנה שחשיפה למחיר של ה-gas oil ניתנת למדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, החשיפה למחיר של ה-gas oil, בחוזה ההספקה היא רכיב סיכון שכשיר לייעוד כפריט מוגדר.

(ב) ישות ב' מגדרת את רכישות הקפה העתידיות שלה בהתבסס על תחזית הייצור שלה. גידור מתחיל עד 15 חודש לפני מסירה של חלק מהיקף הרכישה החזוי. ישות ב' מגדילה את ההיקף המגודר במשך הזמן (ככל שמועד המסירה מתקרב). ישות ב' משתמשת בשני סוגים שונים של חוזים כדי לנהל את סיכון מחיר הקפה שלה:

(i) חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה; וכן

(ii) חוזי הספקת קפה עבור קפה ארביקה מקולומביה המועברים למתקן ייצור ספציפי. חוזים אלה מתמחרים טון קפה על בסיס מחיר חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה בתוספת הפרש מחיר קבוע ובתוספת חיוב משתנה עבור שירותים לוגיסטיים תוך שימוש בנוסחת המחרה. חוזה הספקת הקפה הוא חוזה ביצוע שלפיו ישות ב' מקבלת משלוח ממשי של קפה.

עבור מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי, התקשרות בחוזי הספקת קפה מאפשרת לישות ב' לקבע את הפרש המחיר בין איכות הקפה שנרכש בפועל (קפה ארביקה מקולומביה) לבין איכות קפה העוגן (benchmark) שהיא הבסיס לחוזה עתידי הנסחר בבורסה. אולם, לגבי מסירות המתייחסות ליבול הבא, חוזי הספקת הקפה עדיין אינם ניתנים להשגה, כך שלא ניתן לקבע את הפרש המחיר. ישות ב' משתמשת בחוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה כדי לגדר את רכיב איכות העוגן של סיכון מחיר הקפה שלה לגבי מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי כמו גם ליבול הבא. ישות ב' קובעת שהיא חשופה לשלושה סיכונים שונים: סיכון מחיר קפה המשקף את איכות העוגן, סיכון מחיר קפה המשקף את ההפרש (טווח) בין המחיר של קפה באיכות העוגן לבין קפה ארביקה המסוים מקולומביה שהישות מקבלת בפועל ועלויות לוגיסטיות משתנות. לגבי מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי, לאחר שישות ב' התקשרה בחוזה הספקת קפה, סיכון מחיר הקפה המשקף את איכות העוגן הוא רכיב סיכון מוגדר חוזית מאחר שנוסחת ההמחרה כוללת הצמדה למחיר חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה. ישות ב' מגיעה למסקנה שרכיב סיכון זה ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן. לגבי מסירות המתייחסות ליבול הבא, ישות ב' טרם התקשרה בחוזים להספקת קפה כלשהם (כלומר, מסירות אלה הם עסקאות חזויות). לכן, סיכון מחיר הקפה המשקף את איכות העוגן הוא רכיב סיכון לא מוגדר חוזית. הניתוח של ישות ב' של מבנה השוק מביא בחשבון את האופן שבו המסירות הסופיות של הקפה המסוים שהיא מקבלת מתומחרים. לכן, על בסיס ניתוח זה של מבנה השוק, ישות ב' מגיעה למסקנה שבעסקאות החזויות מעורב גם סיכון מחיר הקפה אשר משקף את איכות העוגן כרכיב סיכון שניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן אף על פי שהוא אינו מוגדר חוזית. כתוצאה מכך, ישות ב' רשאית לייעד יחסי גידור על בסיס רכיבי סיכון (בגין סיכון מחיר הקפה אשר משקף את איכות העוגן) בגין חוזי הספקת קפה כמו גם עסקאות חזויות.

(ג) ישות ג' מגדרת חלק מרכישות דלק המטוסים העתידיים שלה על בסיס תחזית הצריכה שלה עד 24 חודש לפני מסירה ומגדילה את ההיקף שהיא מגדרת במשך הזמן. ישות ג' מגדרת חשיפה זו תוך שימוש בסוגים שונים של חוזים בהתאם לאופק הזמן של הגידור, אשר משפיע על נזילות השוק של הנגזרים.

לאופקי הזמן הארוכים יותר (12–24 חודש) ישות ג' משתמשת בחוזי נפט גולמי מאחר שרק לחוזים אלה נזילות שוק מספקת. לאופקי הזמן של 6–12 חודש ישות ג' משתמשת בנגזרי gas oil מאחר שהם נזילים מספיק. לאופקי זמן של עד שישה חודשים, ישות ג' משתמשת בחוזי דלק מטוסים. הניתוח של ישות ג' של מבנה השוק עבור נפט ומוצרי נפט והערכתה לגבי העובדות והנסיבות הרלוונטיות היא כלהלן:

(i) ישות ג' פועלת באזור גאוגרפי שבו ברנט (Brent) הוא הנפט הגולמי העוגן. נפט גולמי הוא חומר גלם עוגן אשר משפיע על המחיר של מוצרי נפט מזוקק מגוונים כנתון הבסיסי ביותר שלהם. Gas oil הוא העוגן עבור מוצרי נפט מזוקק, אשר משמש כנקודת התייחסות תמחירית עבור תזקי נפט באופן כללי יותר. זה משתקף גם בסוגים של מכשירים פיננסיים נגזרים בשוקי נפט גולמי ומוצרי נפט מזוקק של הסביבה שבה פועלת ישות ג', כמו:

- חוזים עתידיים לנפט גולמי עוגן, שהם עבור נפט גולמי מסוג ברנט;
- חוזים עתידיים ל-gas oil עוגן, אשר משמש כנקודת התייחסות תמחירית לתזקיקים – לדוגמה, נגזרי מרווח של דלק מטוסים מכסים את הפרש המחיר בין דלק מטוסים לבין gas oil עוגן הזה; וכן
- נגזר מרווח הפירוק (crack spread) של gas oil (כלומר, הנגזר עבור הפרש המחיר בין נפט גולמי לבין gas oil – מרווח זיקוק (refining margin)), אשר ממודד ביחס לנפט גולמי מסוג ברנט.

(ii) ההמחרה של מוצרי נפט מזוקק אינה תלויה בנפט הגולמי המסוים שעובר את התהליך על ידי בית זיקוק מסוים מאחר שמוצרי נפט מזוקק (כמו gas oil או דלק מטוסים) הם מוצרים סטנדרטיים.

לכן, ישות ג' מגיעה למסקנה שסיכון המחיר של רכישות דלק המטוסים שלה כולל את רכיב סיכון מחיר נפט גולמי המבוסס על נפט גולמי מסוג ברנט ורכיב סיכון מחיר gas oil, אף על פי שנפט גולמי ו-gas oil אינם מוגדרים בהסדר חוזי כלשהו. ישות ג' מגיעה למסקנה ששני רכיבי סיכון אלה ניתנים לזיהוי בנפרד וניתנים למדידה באופן מהימן אף על פי שהם אינם מוגדרים חוזית. כתוצאה מכך, ישות ג' רשאית לייעד יחסי גידור עבור רכישות חזויות של דלק מטוסים על בסיס רכיבי סיכון (עבור נפט גולמי ועבור gas oil). ניתוח זה משמעו גם שאם, לדוגמה, ישות ג' משתמשת בנגזרי נפט גולמי המבוססים על נפט גולמי מסוג West Texas Intermediate (WTI), שינויים בהפרש המחיר בין נפט גולמי מסוג ברנט לבין נפט גולמי מסוג WTI יגרמו לחוסר אפקטיביות הגידור.

(ד) ישות ד' מחזיקה מכשיר חוב בריבית קבועה. מכשיר זה מונפק בסביבה עם שוק שבו נערכת השוואה בין מבחר גדול של מכשירי חוב דומים לפי המרווח ביניהם לבין שיעור ריבית עוגן (לדוגמה, ליבור) ומכשירים בריבית משתנה בסביבה זו צמודים בדרך כלל לשיעור ריבית עוגן זה. חוזי החלפת ריבית משמשים לעיתים תכופות לנהל את סיכון שיעור הריבית על בסיס שיעור ריבית עוגן זה, ללא קשר למרווח בין מכשירי חוב לשיעור ריבית עוגן זה. המחיר של מכשירי חוב בריבית קבועה משתנה במישרין בתגובה לשינויים בשיעור ריבית העוגן כשהם מתרחשים. ישות ד' מגיעה למסקנה ששיעור ריבית העוגן הוא רכיב שניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, ישות ד' רשאית לייעד יחסי גידור למכשיר החוב בריבית קבועה על בסיס רכיבי סיכון בגין סיכון שיעור ריבית עוגן.

6.3.11 בעת ייעוד רכיב סיכון כפריט מגודר, דרישות חשבונאות הגידור מיושמות על רכיב סיכון זה באותה דרך שהן מיושמות על פריטים מגודרים אחרים שאינם רכיבי סיכון. לדוגמה, הקריטריונים לכשירות מיושמים, כולל הדרישה שיחסי הגידור חייבים

לקיים את דרישות אפקטיביות הגידור, ויש חובה למדוד חוסר אפקטיביות כלשהו ולהכיר בו.

6.3.12ב ישות יכולה גם לייעד רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט מגודר מעל או מתחת למחיר מוגדר או למשתנה אחר (סיכון חד-צדדי). הערך הפנימי של אופציה שנרכשה שהוא מכשיר מגדר (בהנחה שיש לה אותם תנאים עיקריים כמו לסיכון המיועד), אך לא ערך הזמן שלה, משקף סיכון חד-צדדי בפריט מגודר. לדוגמה, ישות יכולה לייעד את ההשתנות של תוצאות תזרימי מזומנים עתידיים כתוצאה מעליית מחיר של רכישה חזויה של סחורת יסוד. במצב כזה, הישות מייצגת רק הפסדים של תזרימי מזומנים שנובעים מעליית המחיר מעבר לרמה המוגדרת. הסיכון המגודר אינו כולל את ערך הזמן של אופציה שנרכשה מאחר שערך הזמן אינו רכיב של העסקה החזויה שמשפיע על רווח או הפסד.

6.3.13ב קיימת הנחה הניתנת להפרכה שאלא אם כן סיכון אינפלציה מוגדר חוזית, סיכון זה אינו ניתן לזיהוי בנפרד ואינו ניתן למדידה באופן מהימן ולכן לא ניתן לייעד אותו כרכיב סיכון של מכשיר פיננסי. אולם, במקרים מוגבלים, זה אפשרי לזהות רכיב סיכון של סיכון אינפלציה שהוא ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן בגלל נסיבות מסוימות של סביבת האינפלציה ושוק החוב הרלוונטי.

6.3.14ב לדוגמה, ישות מנפיקה חוב בסביבה שבה יש היקף ומבנה תנאים של איגרות חוב צמודות לאינפלציה וכתוצאה מכך שוק נזיל מספיק המאפשר מבנה תנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס. המשמעות היא שעבור המטבע התואם, אינפלציה היא גורם רלוונטי שמובא בחשבון בנפרד על ידי שוקי חוב. בנסיבות אלה רכיב סיכון האינפלציה יכול להיקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים של מכשיר החוב המגודר תוך שימוש במבנה התנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס (כלומר באופן דומה לאופן שבו רכיב שיעור ריבית (נומינלית) חסר סיכון יכול להיקבע). לעומת זאת, במקרים רבים רכיב סיכון אינפלציה אינו ניתן לזיהוי בנפרד ולמדידה באופן מהימן. לדוגמה, ישות מנפיקה רק חוב הנושא שיעור ריבית נומינלית בסביבה שבה יש שוק לאיגרות חוב צמודות לאינפלציה שאינו נזיל מספיק כדי לאפשר לבנות מבנה תנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס. במקרה זה הניתוח של מבנה השוק ושל העובדות והנסיבות אינו תומך בכך שהישות תגיע למסקנה שאינפלציה היא גורם רלוונטי שמובא בחשבון בנפרד על ידי שוקי חוב. לכן, הישות אינה יכולה להתגבר על ההנחה הניתנת להפרכה שסיכון אינפלציה שאינו מוגדר חוזית אינו ניתן לזיהוי בנפרד ולמדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, רכיב סיכון אינפלציה לא יהיה כשיר לייעוד כפריט מגודר. זה חל ללא קשר למכשיר מגדר אינפלציוני כלשהו שהישות בפועל התקשרה בו. בפרט, הישות אינה יכולה פשוט לייחס את התנאים של המכשיר המגדר האינפלציוני הממשי על ידי תחזית התנאים שלו לחוב הנושא שיעור ריבית נומינלית.

6.3.15ב רכיב סיכון אינפלציה מוגדר חוזית של תזרימי המזומנים של איגרת חוב צמודה לאינפלציה שהוכרה (בהנחה שאין דרישה לטפל בנגזר המשובץ בנפרד) ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן, כל עוד תזרימי מזומנים אחרים של המכשיר אינם מושפעים מרכיב סיכון האינפלציה.

רכיבים של סכום נומינלי

6.3.16ב קיימים שני סוגים של רכיבים של סכומים נומינליים שניתן לייעד כפריט המגודר ביחסי גידור: רכיב שהוא חלק יחסי מהפריט בכללותו או רכיב שכבה. סוג הרכיב משנה את תוצאת הטיפול החשבונאי. ישות תייעד את הרכיב לצורכי הטיפול החשבונאי באופן עקבי עם מטרת ניהול הסיכונים שלה.

6.3.17ב דוגמה לרכיב שהוא חלק יחסי היא 50 אחוז מתזרימי המזומנים החוזיים של הלואה.

6.3.18ב ניתן להגדיר רכיב שכבה של אוכלוסייה מוגדרת, אך פתוחה, או של סכום נומינלי מוגדר. דוגמאות כוללות:

- (א) חלק מהיקף כספי של עסקה, לדוגמה, תזרימי המזומנים ממכירות הנקובות במט"ח בסך 10 מט"ח לאחר 20 מט"ח מהמכירות הראשונות במרץ 201X;⁵
- (ב) חלק מהיקף פיזי, לדוגמה, השכבה התחתונה, שהיא 5 מיליון מטר מעוקב של גז טבעי שמאוחסן במיקום XYZ;
- (ג) חלק מהיקף פיזי או היקף עסקה אחר, לדוגמה, 100 החביות הראשונות של נפט מרכישות נפט ביוני 201X או 100 המגה-וואט לשעה הראשונים של מכירות חשמל ביוני 201X; או
- (ד) שכבה מהסכום הנומינלי של פריט מגודר, לדוגמה, 80 מיליון ש"ח האחרונים מ-100 מיליון ש"ח התקשרות איתנה, השכבה התחתונה בסך 20 מיליון ש"ח מתוך 100 מיליון ש"ח איגרת חוב בריבית קבועה או השכבה העליונה בסך 30 מיליון ש"ח מסה"כ 100 מיליון של איגרת חוב בריבית קבועה, אשר ניתן לפרוע אותה מוקדם בשווי הוגן (הסכום הנומינלי המוגדר הוא 100 מיליון ש"ח).

6.3.19ב אם רכיב שכבה מיועד בגידור שווי הוגן, ישות תקבע אותו מסכום נומינלי מוגדר. כדי לציית לדרישות של גידורי שווי הוגן כשירים, ישות תמדוד מחדש את הפריט המגודר בגין שינויי שווי הוגן (כלומר, תמדוד מחדש את הפריט בגין שינויי שווי הוגן הניתנים לייחוס לסיכון המגודר). תיאום בגין גידור שווי הוגן חייב להיות מוכר ברווח או הפסד לא יאוחר מהמועד שבו הפריט נגרע. כתוצאה מכך, יש צורך לעקוב אחר הפריט שהתיאום בגין גידור שווי הוגן מתייחס אליו. עבור רכיב שכבה בגידור שווי הוגן, הדבר דורש מישות לעקוב אחר הסכום הנומינלי שממנה השכבה מוגדרת. לדוגמה, בסעיף 6.3.18 סעיף קטן (ד), יש חובה לעקוב אחר הסכום הנומינלי המוגדר הכולל בסך 100 מיליון ש"ח כדי לעקוב אחר השכבה התחתונה בסך 20 מיליון ש"ח או השכבה העליונה בסך 30 מיליון ש"ח.

6.3.20ב רכיב שכבה אשר כולל אופציה לפירעון מוקדם אינו כשיר ליעוד כפריט מגודר בגידור שווי הוגן אם השווי ההוגן של אופציית הפירעון המוקדם מושפע משינויים בסיכון המגודר, אלא אם כן השכבה שיועדה כוללת את ההשפעה של אופציית הפירעון המוקדם הקשורה בעת קביעת השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר.

הקשר בין רכיבים וסך תזרימי מזומנים של פריט

6.3.21ב אם רכיב של תזרימי המזומנים של פריט פיננסי או פריט לא פיננסי מיועד כפריט מגודר, רכיב זה חייב להיות שווה לסך תזרימי המזומנים של הפריט כולו או פחות ממנו. אולם, ניתן ליעד ולגדר את כל תזרימי המזומנים של הפריט כולו כפריט המגודר עבור סיכון מסוים אחד בלבד (לדוגמה, רק עבור השינויים האלה אשר ניתנים לייחוס לשינויים בליבור או במחיר של סחורת יסוד עוגן).

6.3.22ב לדוגמה, במקרה של התחייבות פיננסית ששיעור הריבית האפקטיבי שלה נמוך מהליבור, ישות אינה יכולה ליעד:

(א) רכיב של ההתחייבות השווה לריבית בגובה ליבור (בתוספת סכום הקרן במקרה של גידור שווי הוגן); וכן

(ב) רכיב שיורי שלילי.

6.3.23ב אולם, במקרה של התחייבות פיננסית בריבית קבועה ששיעור הריבית האפקטיבי שלה הוא (לדוגמה) 100 נקודות בסיס פחות מהליבור, ישות יכולה ליעד כפריט המגודר את השינוי בשווי של ההתחייבות כולה (כלומר קרן וריבית בגובה ליבור פחות 100 נקודות בסיס) אשר ניתן לייחוס לשינויים בליבור. אם מכשיר פיננסי בריבית קבועה מגודר בזמן כלשהו לאחר יצירתו ובינתיים שיעורי הריבית השתנו, הישות יכולה ליעד רכיב סיכון השווה לשיעור ריבית עוגן שהוא גבוה מהשיעור החוזי המשולם בגין הפריט. הישות יכולה לעשות כן בתנאי ששיעור העוגן נמוך

⁵ בתקן זה, סכומים כספיים נקובים בשקלים חדשים (ש"ח) ובמטבע חוץ (מט"ח).

משיעור הריבית האפקטיבי שחושב על בסיס ההנחה שהישות רכשה את המכשיר ביום שבו היא ייעדה לראשונה את הפריט המגודר. לדוגמה, נניח כי ישות יוצרת נכס פיננסי בריבית קבועה בסך 100 ש"ח שיש לו שיעור ריבית אפקטיבי של שישה אחוזים במועד שבו ריבית הליבור היא ארבעה אחוזים. הישות מתחילה לגדר נכס זה לאחר זמן מסוים כאשר ריבית הליבור עלתה לשמונה אחוזים והשווי ההוגן של הנכס ירד ל-90 ש"ח. הישות מחשבת שאם היא הייתה רוכשת את הנכס ביום שבו היא ייעדה לראשונה את סיכון שיעור ריבית ליבור המתייחס כפריט המגודר, התשואה האפקטיבית של הנכס בהתבסס על שווי ההוגן בסך 90 ש"ח באותו מועד הייתה 9.5 אחוזים. מאחר שריבית הליבור נמוכה מהתשואה האפקטיבית הזו, הישות יכולה ליעד רכיב ליבור של שמונה אחוזים אשר מורכב בחלקו מתזרימי המזומנים החוזיים בגין הריבית ובחלקו מההפרש בין השווי ההוגן הנוכחי (כלומר, 90 ש"ח) לבין הסכום שהישות נדרשת לשלם בעת הפדיון (כלומר 100 ש"ח).

6.3.24b אם התחייבות פיננסית נושאת ריבית משתנה של (לדוגמה) ליבור לשלושה חודשים בניכוי 20 נקודות בסיס (עם רצפה באפס נקודות בסיס), ישות יכולה ליעד כפריט המגודר את השינוי בתזרימי המזומנים של התחייבות כוללת זו (כלומר ליבור לשלושה חודשים בניכוי 20 נקודות בסיס – כולל הרצפה) אשר ניתן לייחוס לשינויים בליבור. לכן, כל עוד עקומת התשואה של חוזי האקדמה לשלושה חודשים של הליבור ליתרת אורך החיים של ההתחייבות אינה יורדת מתחת ל-20 נקודות בסיס, לפריט המגודר יש את אותה השתנות של תזרימי המזומנים כמו התחייבות הנושאת ריבית של ליבור לשלושה חודשים עם מרווח אפס או מרווח חיובי. אולם, אם עקומת התשואה של חוזי אקדמה ליתרת אורך החיים של ההתחייבות (או של חלקה) יורדת מתחת ל-20 נקודות בסיס, לפריט המגודר יש השתנות תזרימי מזומנים נמוכה יותר מהתחייבות הנושאת ריבית ליבור לשלושה חודשים עם מרווח אפס או מרווח חיובי.

6.3.25b דוגמה דומה של פריט לא פיננסי היא סוג ספציפי של נפט גולמי משדה נפט מסוים אשר מתומחר בהתאם לנפט גולמי עוגן רלוונטי. אם ישות מוכרת נפט גולמי זה בחוזה תוך שימוש בנוסחת המחרה חוזית אשר קובעת את המחיר לחבית לפי מחיר נפט גולמי עוגן בניכוי 10 ש"ח עם רצפה בסך 15 ש"ח, הישות יכולה ליעד כפריט המגודר את כל השתנות תזרימי המזומנים של חוזה המכירה אשר ניתנת לייחוס לשינוי במחיר נפט גולמי עוגן. אולם, הישות אינה יכולה ליעד רכיב השווה למלוא השינוי במחיר נפט גולמי עוגן. לכן, כל עוד המחיר העתידי (forward) (לכל משלוח) אינו יורד מתחת ל-25 ש"ח, לפריט המגודר יש את אותה השתנות של תזרימי המזומנים כמו מכירת נפט גולמי במחיר נפט גולמי עוגן (או עם מרווח חיובי). אולם, אם המחיר העתידי במשלוח כלשהו יורד מתחת ל-25 ש"ח, לפריט המגודר יש השתנות תזרימי מזומנים נמוכה יותר ממכירת נפט גולמי במחיר נפט גולמי עוגן (או עם מרווח חיובי).

קריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור (תת-פרק 6.4)

אפקטיביות הגידור

6.4.1b אפקטיביות גידור היא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר מקוזזים שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר (לדוגמה, כאשר הפריט המגודר הוא רכיב סיכון, השינוי הרלוונטי בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט הוא השינוי אשר ניתן לייחוס לסיכון המגודר). חוסר אפקטיביות הגידור הוא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר הם גדולים יותר או קטנים יותר משינויים אלה של הפריט המגודר.

6.4.2b בעת ייעוד יחסי גידור ועל בסיס מתמשך, ישות תנתח את המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור אשר חזויים להשפיע על יחסי הגידור במהלך תקופת הגידור. ניתוח זה (כולל עדכונים כלשהם בהתאם לסעיף 6.5.21.6 הנובעים מאיזון מחדש של יחסי גידור) הוא הבסיס לבחינת הישות לקיום דרישות אפקטיביות הגידור.

6.4.3b למען הסר ספק, ההשפעות של החלפת הצד שכנגד המקורי עם צד שכנגד הפועל כמסלקה וביצוע השינויים המתייחסים כמתואר בסעיף 6.5.6 ישתקפו במדידה של המכשיר המגדר ולפיכך בבחינת אפקטיביות הגידור ובמדידת אפקטיביות הגידור.

קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר

6.4.4ב הדרישה שיהיה קיים קשר כלכלי משמעה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר באופן רגיל נעים בכיוון מנוגד בגלל אותו סיכון, שהוא הסיכון המגודר. לכן, חייבת להיות ציפייה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר ישתנו באופן שיטתי בתגובה לתנודות באותו בסיס או באותם בסיסים אשר קשורים כלכלית באופן כזה שהם מגיבים באופן דומה לסיכון אשר מגודר (לדוגמה נפט גולמי מסוג ברנט ונפט גולמי מסוג WTI).

6.4.5ב אם הבסיסים אינם זהים אך הם קשורים כלכלית, יכולים להיות מצבים שבהם השווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר נעים באותו כיוון, לדוגמה מאחר שהפרש המחיר בין שני הבסיסים הקשורים משתנה בעוד שהבסיסים עצמם אינם נעים באופן משמעותי. מצב זה הוא עדיין עקבי עם הקשר הכלכלי בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר אם השווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר עדיין חזויים לנוע באופן רגיל בכיוון מנוגד כאשר הבסיסים נעים.

6.4.6ב הבחינה אם קיים קשר כלכלי כוללת ניתוח של התנהגות אפשרית של יחסי הגידור במהלך תקופת הגידור כדי לוודא אם יחסי הגידור חזויים לקיים את מטרת ניהול סיכונים. קיום רק של קורלציה סטטיסטית בין שני משתנים, כשלעצמו, אינו תומך במסקנה תקפה שקיים קשר כלכלי.

ההשפעה של סיכון אשראי

6.4.7ב מאחר שמודל חשבונאות גידור מבוסס על הרעיון הכללי של קיזוז בין רווחים והפסדים בגין המכשיר המגדר והפריט המגודר, אפקטיביות הגידור נקבעת לא רק על ידי הקשר הכלכלי בין שני פריטים אלה (כלומר השינויים בבסיסים שלהם), אלא גם על ידי ההשפעה של סיכון האשראי על השווי הן של המכשיר המגדר והן של הפריט המגודר. ההשפעה של סיכון אשראי משמעה שגם אם קיים קשר כלכלי בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר, הרמה של קיזוז עשויה להיות לא סדירה. זה יכול לנבוע משינוי בסיכון האשראי של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר שהוא בגודל כזה שסיכון האשראי הוא דומיננטי יותר משינויי השווי אשר נובעים מהקשר הכלכלי (כלומר ההשפעה של השינויים בבסיסים). רמה בסדר גודל כזה שגורמת לדומיננטיות היא רמה שתוצאתה עשויה להיות הפסד (או רווח) מסיכון אשראי שמונע את ההשפעה של שינויים בבסיסים על השווי של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר, גם אם שינויים אלה היו משמעותיים. מנגד, אם במהלך תקופה מסוימת קיים שינוי קטן בבסיסים, העובדה שאפילו שינויים קטנים בסיכון האשראי המתייחס משנים את השווי של המכשיר המגדר או הפריט המגודר יכולים להשפיע על השווי יותר מהבסיסים, אינה יוצרת דומיננטיות.

6.4.8ב דוגמה לסיכון אשראי שהוא דומיננטי ביחסי גידור היא כאשר ישות מגדרת חשיפה לסיכון מחיר סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר שאינו מובטח בביטחונות. אם הצד שכנגד לנגזר זה חווה התדרדרות חמורה באיתנות האשראי שלו, ההשפעה של השינויים באיתנות האשראי של הצד שכנגד יכולה לגבור על ההשפעה של השינויים במחיר סחורת יסוד על השווי ההוגן של המכשיר המגדר, בעוד שינויים בשווי של הפריט המגודר תלויים במידה רבה בשינויי מחיר סחורת היסוד.

יחס הגידור

6.4.9ב בהתאם לדרישות אפקטיביות הגידור, יחס הגידור של יחסי הגידור חייב להיות יחס זהה לזה הנובע מהכמות של הפריט המגודר שהישות מגדרת בפועל והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בה בפועל לגדר כמות זו של הפריט המגודר. לכן, אם ישות מגדרת פחות מ-100 אחוז מהחשיפה בגין פריט, לדוגמה 85 אחוז, היא תייעד את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור שהוא זהה לזה הנובע מ-85 אחוז מהחשיפה והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל לגדר את אותם 85 אחוז. באופן דומה, אם לדוגמה, ישות מגדרת חשיפה תוך שימוש בסכום הנומינלי של 40 יחידות של מכשיר פיננסי, היא תייעד את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור שהוא זהה לזה הנובע מאותה כמות של 40 יחידות (כלומר לישות אסור להשתמש

ביחס גידור המבוסס על כמות גדולה יותר של יחידות שהיא עשויה להחזיק בסך הכול או כמות קטנה יותר של יחידות) והכמות של הפריט המגודר שהיא מגדרת בפועל עם אותן 40 יחידות.

6.4.10ב אולם, הייעוד של יחסי הגידור תוך שימוש באותו יחס גידור כמו היחס הנובע מהכמויות של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל לא ישקף חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר והמכשיר המגדר אשר יגרמו בעקבות כך לחוסר אפקטיביות הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) אשר עשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שלא תהיה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. לכן, לצורך ייעוד יחסי גידור, ישות חייבת להתאים את יחס הגידור הנובע מהכמויות של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל, אם תיאום כזה דרוש כדי למנוע חוסר איזון כזה.

6.4.11ב דוגמאות לשיקולים רלוונטיים בבחינה אם תוצאה חשבונאית אינה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור הן:

(א) אם יחס הגידור שיועד נקבע כדי למנוע הכרה בחוסר אפקטיביות הגידור בגין גידורי תזרים מזומנים, או להשיג תיאומי גידור שווי הוגן עבור יותר פריטים מגודרים במטרה להגדיל את השימוש בחשבונאות שווי הוגן, אך ללא קיזוז שינויי שווי הוגן של המכשיר המגדר; וכן

(ב) אם קיימת סיבה מסחרית למשקלים מסוימים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר, אף על פי שזה יוצר חוסר אפקטיביות של הגידור. לדוגמה, ישות מתקשרת ומייעדת כמות של המכשיר המגדר שהיא אינה הכמות שהיא קבעה כגידור הטוב ביותר של הפריט המגודר, מאחר שההיקף התקני של מכשירים מגדרים אינו מאפשר להתקשר בכמות המדויקת של המכשיר המגדר ("בעיית גודל"). דוגמה לכך היא ישות שמגדרת 100 טון של רכישות קפה עם חוזים עתידיים סטנדרטיים לרכישת קפה בכמות חוזית של 37,500 ליברה. הישות יכולה להשתמש רק בחמישה או בשישה חוזים (שווי ערך ל-85 ו-102.1 טון, בהתאמה) כדי לגדר את היקף הרכישה של 100 טון. במקרה כזה, הישות מייעדת את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור הנובע ממספר החוזים העתידיים לקפה שהיא משתמשת בפועל, מאחר שהתוצאה של חוסר אפקטיביות הנובעת מאי-התאמה במשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר לא תביא לתוצאה חשבונאית שאינה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור.

תדירות הבחינה אם דרישות אפקטיביות הגידור מתקיימות

6.4.12ב ישות תבחן במועד יצירת כל יחסי גידור ועל בסיס מתמשך אם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. לכל הפחות, ישות תבצע בחינה על בסיס מתמשך במועד המוקדם מבין כל מועד דיווח או בעת שינוי משמעותי בנסיבות המשפיע על דרישות אפקטיביות הגידור. הבחינה מתייחסת לציפיות לגבי אפקטיביות הגידור ולפיכך הבחינה צופה פני עתיד בלבד.

שיטות לבחינה אם דרישות אפקטיביות הגידור מתקיימות

6.4.13ב תקן זה אינו קובע שיטה לבחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. אולם, ישות תשתמש בשיטה שכוללת את המאפיינים הרלוונטיים של יחסי הגידור כולל המקורות לחוסר אפקטיביות. בהתאם לגורמים אלה, השיטה יכולה להיות בחינה איכותית או כמותית.

6.4.14ב לדוגמה, כאשר התנאים העיקריים (כמו סכום נומינלי, מועד פירעון והבסיס) של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר תואמים או שהם תואמים בקירוב (closely aligned), יהיה זה אפשרי עבור הישות להגיע למסקנה על בסיס בחינה איכותית של תנאים עיקריים אלה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר באופן רגיל ינועו בכיוונים מנוגדים בגלל אותו סיכון ולכן שקיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 6.4.4ב–6.4.6ב).

6.4.15ב העובדה שנגזר הוא בתוך הכסף או מחוץ לכסף כאשר הוא מיועד כמכשיר המגדר אין משמעה, בפני עצמה, שבחינה איכותית אינה נאותה. הדבר תלוי בנסיבות אם חוסר אפקטיביות הגידור הנובע מעובדה זו הוא בגודל כזה שבחינה איכותית לא תכלול אותו במידה מספקת.

6.4.16ב מנגד, אם התנאים העיקריים של המכשיר המגדר והפריט המגודר אינם תואמים בקירוב, קיימת רמה גדולה יותר של אי-ודאות לגבי היקף הקיזוז. כתוצאה מכך, קשה יותר לחזות את אפקטיביות הגידור במהלך תקופת יחסי הגידור. במצב כזה, יהיה זה אפשרי לישות להגיע למסקנה רק על בסיס בחינה כמותית שקיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 6.4.4ב–6.4.6ב). במצבים אחדים, בחינה כמותית עשויה להידרש כדי לבחון אם יחס הגידור שנעשה בו שימוש ליעוד יחסי הגידור מקיים את דרישות אפקטיביות הגידור (ראה סעיפים 6.4.9ב–6.4.11ב). הישות יכולה להשתמש באותן שיטות או בשיטות שונות עבור שתי מטרות שונות אלה.

6.4.17ב אם מתרחשים שינויים בנסיבות אשר משפיעים על אפקטיביות הגידור, ייתכן שישות תצטרך לשנות את השיטה לבחינה אם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור כדי להבטיח שהמאפיינים הרלוונטיים של יחסי הגידור, כולל המקורות לחוסר אפקטיביות, עדיין נכללים בבחינה.

6.4.18ב ניהול סיכונים של ישות הוא המקור העיקרי למידע כדי לבצע בחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. המשמעות היא שהמידע (או הניתוח) של ההנהלה המשמש לצורכי קבלת החלטות יכול לשמש כבסיס לבחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור.

6.4.19ב התייעוד של יחסי גידור של ישות כולל את האופן שבו הישות תבחן את דרישות אפקטיביות הגידור, כולל השיטה או השיטות המשמשות לבחינה זו. התייעוד של יחסי גידור יעודכן בגין שינויים כלשהם לשיטות (ראה סעיף 6.4.17ב).

הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים (תת-פרק 6.5)

6.5.1ב דוגמה לגידור שווי הוגן הוא גידור של חשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשיר חוב בריבית קבועה כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית. המנפיק או המחזיק יכולים להתקשר בגידור כזה.

6.5.2ב המטרה של גידור תזרים מזומנים היא לדחות את הרווח או ההפסד על המכשיר המגדר לתקופה או לתקופות שבהן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים שמגודרים משפיעים על רווח או הפסד. דוגמה לגידור תזרים מזומנים היא השימוש בחוזה החלפה כדי לשנות חוב בריבית משתנה (בין אם החוב נמדד בעלות מופחתת ובין אם החוב נמדד בשווי הוגן) לחוב בריבית קבועה (כלומר, גידור עסקה עתידית כאשר תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים הם תשלומי הריבית העתידיים). מנגד, רכישה חזויה של מכשיר הוני, אשר לאחר רכישתו יטופל בשווי הוגן דרך רווח או הפסד היא דוגמה לפריט שלא יכול להיות פריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, מאחר שלא ניתן לסווג מחדש באופן נאות רווח או הפסד כלשהו בגין המכשיר המגדר, אשר יידחה, לרווח או הפסד במהלך תקופה שבה יושג קיזוז. מאותה סיבה, רכישה חזויה של מכשיר הוני אשר לאחר רכישתו יטופל בשווי הוגן כשהשינויים בשווי ההוגן יוצגו ברווח כולל אחר גם לא יכולה להיות פריט מגודר בגידור תזרים מזומנים.

6.5.3ב גידור התקשרות איתנה (לדוגמה, גידור השינוי במחיר הדלק המתייחס להתקשרות חוזית, שלא הוכרה, על ידי רשות ציבורית להספקת חשמל לרכוש דלק במחיר קבוע) הוא גידור של חשיפה לשינוי בשווי הוגן. בהתאם לכך, גידור כזה הוא גידור שווי הוגן. אולם, בהתאם לסעיף 6.5.4, ניתן לחלופין לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה כגידור תזרים מזומנים.

מדידת חוסר אפקטיביות

6.5.4ב בעת מדידת חוסר אפקטיביות, ישות תתחשב בערך הזמן של הכסף. כתוצאה מכך, הישות קובעת את השווי של הפריט המגודר על בסיס ערך נוכחי ולכן השינוי בשווי של הפריט המגודר כולל גם את ההשפעה של ערך הזמן של הכסף.

6.5.5ב כדי לחשב את השינוי בשווי של הפריט המגודר לצורך מדידת חוסר אפקטיביות, ישות רשאית להשתמש בנגזר שיש לו תנאים התואמים את התנאים העיקריים של הפריט המגודר (בדרך כלל מכונה "נגזר היפותטי") וכן, לדוגמה, עבור גידור של עסקה חזויה, הנגזר יכול תוך שימוש ברמה של המחיר (או של השיעור) המגודר. לדוגמה, אם הגידור היה לסיכון דו-צדדי ברמת השוק הנוכחית, הנגזר ההיפותטי ייצג חוזה אקדמה היפותטי שמכיל לשווי אפס במועד הייעוד של יחסי הגידור. אם הגידור היה לדוגמה לסיכון חד-צדדי, הנגזר ההיפותטי ייצג את הערך הפנימי של אופציה היפותטית שבמועד הייעוד של יחסי הגידור היא בתוך הכסף אם רמת המחיר המגודרת היא רמת השוק הנוכחית, או מחוץ לכסף אם רמת המחיר המגודרת היא מעל (או, עבור גידור של פוזיציה ארוכה (long position), מתחת) לרמת השוק הנוכחית. שימוש בנגזר היפותטי היא דרך אפשרית אחת לחישוב השינוי בשווי של הפריט המגודר. הנגזר ההיפותטי משכפל את הפריט המגודר ולכן התוצאה שלו היא התוצאה שהייתה מתקבלת אילו השינוי בשווי היה נקבע בגישה אחרת. לכן, שימוש ב"נגזר היפותטי" אינו שיטה בזכות עצמה אלא אמצעי מתמטי אשר יכול רק לשמש כדי לחשב את השווי של הפריט המגודר. כתוצאה מכך, לא ניתן להשתמש ב"נגזר היפותטי" כדי לכלול מאפיינים בשווי של הפריט המגודר שקיימים רק במכשיר המגדר (אך לא בפריט המגודר). דוגמה היא חוב הנקוב במטבע חוץ (ללא קשר אם הוא חוב בריבית קבועה או בריבית משתנה). בעת שימוש בנגזר היפותטי כדי לחשב את השינוי בשווי של חוב כזה או הערך הנוכחי של השינוי המצטבר בתזרימי המזומנים שלו, הנגזר ההיפותטי לא יכול פשוט לגלם חיוב בגין החלפת מטבעות שונים אף על פי שנגזרים בפועל שבהם מוחלפים מטבעות שונים עשויים לכלול חיוב כזה (לדוגמה, חוזי החלפת ריבית בין מטבעות שונים).

6.5.6ב השינוי בשווי של הפריט המגודר שנקבע תוך שימוש בנגזר היפותטי עשוי לשמש גם לצורך בחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור.

איזון מחדש של יחסי הגידור ושינויים ליחס הגידור

6.5.7ב המונח איזון מחדש מתייחס לתיאומים שבוצעו לכמויות שיועדו של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר של יחסי גידור שכבר קיימים לצורך שמירה על יחס גידור שמציית לדרישות אפקטיביות הגידור. שינויים לכמויות שיועדו של פריט מגודר או של מכשיר מגדר למטרה אחרת אינם מהווים איזון מחדש לצורך תקן זה.

6.5.8ב איזון מחדש מטופל כהמשך של יחסי גידור בהתאם לסעיפים 6.5.9ב–6.5.21ב. בעת איזון מחדש, חוסר אפקטיביות הגידור של יחסי הגידור נקבע ומוכר מייד לפני תיאום יחסי הגידור.

6.5.9ב תיאום יחס הגידור מאפשר לישות להגיב לשינויים ביחסים שבין המכשיר המגדר והפריט המגודר אשר נובעים מהבסיסים שלהם או ממשתני סיכון. לדוגמה, יחסי גידור, שבהם למכשיר המגדר ולפריט המגודר יש בסיסים שונים אך קשורים, משתנים בתגובה לשינוי ביחסים בין שני הבסיסים (לדוגמה, מחירים, שיעורים או מדדים שונים אך קשורים). לכן, איזון מחדש מאפשר המשך יחסי גידור במצבים שבהם היחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר משתנים באופן שניתן לפצות עליו על ידי תיאום יחס הגידור.

6.5.10ב לדוגמה, ישות מגדרת חשיפה למטבע חוץ א' תוך שימוש בנגזר מטבע המתייחס למטבע חוץ ב' ומטבעות החוץ א' ו-ב' מקובעים (כלומר שיערי החליפין שלהם נשמרים בתוך רצועה או בשער חליפין שנקבע על ידי בנק מרכזי או רשות אחרת). אילו שיערי החליפין בין מטבע חוץ א' לבין מטבע חוץ ב' היו משתנים (כלומר הייתה נקבעת רצועה חדשה או שער חליפין אחר), איזון מחדש של יחסי הגידור כדי לשקף את שער החליפין החדש יבטיח שיחסי הגידור ימשיכו לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור עבור יחס הגידור בנסיבות החדשות. בניגוד לכך, אם היה כשל אשראי בנגזר

המטבע, שינוי יחס הגידור לא יכול היה להבטיח שיחסי הגידור ימשיכו לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור. לכן, איזון מחדש אינו מסייע להמשך יחסי הגידור במצבים שבהם היחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר משתנים באופן שלא ניתן לפצות עליו על ידי תיאום יחס הגידור.

6.5.11ב לא כל שינוי במידת הקיזוז בין השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר לבין אלה בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר מהווים שינוי ביחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר. ישות מנתחת את המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור שהיא ציפתה שישפיעו על יחסי הגידור במהלך יחסי הגידור ומעריכה אם שינויים במידת הקיזוז הם:

(א) תנודות סביב יחס הגידור, אשר נותר תקף (כלומר ממשיך לשקף באופן נאות את היחסים שבין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר); או

(ב) סימן שיחסי הגידור אינו משקף עוד באופן נאות את היחסים שבין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר.

ישות מבצעת הערכה זו של יחס הגידור עבור דרישת אפקטיביות הגידור, כלומר כדי להבטיח שיחסי הגידור אינם משקפים חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא מוכר) שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. לכן, הערכה זו דורשת שיקול דעת.

6.5.12ב לא ניתן לצמצם תנודה סביב יחס גידור קבוע (ולכן את חוסר אפקטיביות הגידור המתייחס) על ידי תיאום יחס הגידור בתגובה לכל תוצאה אפשרית. לכן, בנסיבות כאלה, השינוי במידת הקיזוז הוא נושא של מדידת חוסר אפקטיביות הגידור והכרה בו, אך אינו דורש איזון מחדש.

6.5.13ב בניגוד לכך, אם שינויים במידת הקיזוז מצביעים על כך שהתנודה היא סביב יחס גידור שונה מיחס הגידור שמשמש כעת עבור יחסי גידור אלה, או שקיימת מגמה המתרחקת מיחס גידור זה, ניתן לצמצם את חוסר אפקטיביות הגידור על ידי תיאום יחס הגידור, בעוד השארת אותו יחס גידור יגביר את חוסר אפקטיביות הגידור. לכן, בנסיבות כאלה ישות חייבת להעריך אם יחסי הגידור משקפים חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. אם יחס הגידור מתואם, הדבר משפיע גם על מדידת חוסר אפקטיביות הגידור ועל ההכרה בו, מאחר שבעת איזון מחדש, קיימת חובה לקבוע את חוסר אפקטיביות הגידור של יחסי הגידור ולהכיר בו מיד לפני תיאום יחסי הגידור בהתאם לסעיף 6.5.8ב.

6.5.14ב איזון מחדש משמעו, שלצורכי חשבונאות גידור, לאחר ההתחלה של יחסי גידור ישות מתאימה את הכמויות של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר בתגובה לשינויים בנסיבות אשר משפיעים על יחס הגידור של יחסי הגידור. באופן רגיל, תיאום זה צריך לשקף תיאומים לכמויות של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר שהיא משתמשת בהם בפועל. אולם, ישות חייבת להתאים את יחס הגידור הנובע מהכמויות של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר שהיא משתמשת בהם בפועל אם:

(א) יחס הגידור הנובע משינויים בכמויות של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר שהישות משתמשת בהם בפועל ישקף חוסר איזון אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור; או

(ב) ישות תשאיר כמויות של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר שהיא משתמשת בהם בפועל וכתוצאה מכך יחס הגידור, בנסיבות החדשות, ישקף חוסר איזון אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית

שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור (כלומר, אסור לישות ליצור חוסר איזון על ידי הימנעות מתיאום של יחס הגידור).

6.5.15b איזון מחדש אינו מיושם אם השתנתה מטרת ניהול הסיכונים ליחסי הגידור. במקום זאת, חשבונאות גידור עבור יחסי גידור אלה תופסק (למרות זאת, ישות יכולה ליעד יחסי גידור חדשים אשר מעורב בהם המכשיר המגדר או הפריט המגודר של יחסי הגידור הקודמים כמתואר בסעיף 6.5.28).

6.5.16b אם מבוצע איזון מחדש של יחסי גידור, התיאום ליחס הגידור יכול להתבצע בדרכים שונות:

(א) ניתן להגדיל את המשקל של הפריט המגודר (וכתוצאה מכך להקטין את המשקל של המכשיר המגדר) על ידי:

(i) הגדלת היקף הפריט המגודר; או

(ii) הקטנת היקף המכשיר המגדר.

(ב) ניתן להגדיל את המשקל של המכשיר המגדר (וכתוצאה מכך להקטין את המשקל של הפריט המגודר) על ידי:

(i) הגדלת היקף המכשיר המגדר; או

(ii) הקטנת היקף הפריט המגודר.

שינויים בהיקף מתייחסים לכמויות שהם חלק מיחסי הגידור. לכן, הקטנת ההיקפים אין משמעה בהכרח שהפריטים או העסקאות אינם קיימים עוד או שהם לא חזויים להתרחש עוד, אלא שהם לא חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, התוצאה של הקטנת ההיקף של המכשיר המגדר יכולה להיות שהישות ממשיכה להחזיק נגזר, אך רק חלקו נותר מכשיר מגדר של יחסי הגידור. מצב כזה יכול להתרחש אם ניתן לבצע את האיזון מחדש רק על ידי הקטנת ההיקף של המכשיר המגדר ביחסי הגידור, אך הישות ממשיכה להחזיק את ההיקף שאינו דרוש עוד. במקרה כזה, החלק שאינו מיועד של הנגזר יטופל בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (אלא אם כן, הוא יועד כמכשיר מגדר ביחסי גידור אחרים).

6.5.17b תיאום יחס הגידור על ידי הגדלת היקף הפריט המגודר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי של הפריט המגודר המתייחסים להיקף שיועד קודם לכן איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, השינויים בשווי של הפריט המגודר כוללים גם את השינוי בשווי של ההיקף הנוסף של הפריט המגודר. שינויים אלה נמדדים החל מהמועד של האיזון מחדש ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור היקף של 100 טון של סחורת יסוד במחיר עתידי בסך 80 ש"ח (המחיר העתידי במועד יצירת יחסי הגידור) והוסיפה היקף של 10 טון בעת איזון מחדש כאשר המחיר העתידי היה 90 ש"ח, הפריט המגודר לאחר האיזון מחדש מורכב משתי שכבות: 100 טון שגודרו בסכום 80 ש"ח ו-10 טון שגודרו בסכום 90 ש"ח.

6.5.18b תיאום יחס הגידור על ידי הקטנת היקף המכשיר המגדר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי של הפריט המגודר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר המתייחסים להיקף שממשיך להיות מיועד איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, ההיקף של המכשיר המגדר שהוקטן אינו עוד חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור את סיכון המחיר של סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר בהיקף של 100 טון כמכשיר המגדר והקטינה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, סכום נומינלי של 90 טון של היקף המכשיר המגדר יישאר (ראה סעיף 6.5.16b לגבי התוצאות של היקף הנגזר (כלומר 10 הטון) שאינו עוד חלק מיחסי הגידור).

6.5.19ב תיאום יחס הגידור על ידי הגדלת היקף המכשיר המגדר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר המתייחסים להיקף שיועד קודם לכן איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר כוללים גם את השינויים בשווי של ההיקף הנוסף של המכשיר המגדר. שינויים אלה נמדדים החל מהמועד של האיזון מחדש ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידור במקור את סיכון המחיר של סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר בהיקף של 100 טון כמכשיר המגדר והגדילה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, המכשיר המגדר לאחר האיזון מחדש יורכב מנגזר בהיקף כולל של 110 טון. השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר הוא סך השינוי בשווי ההוגן של הנגזרים המהווים את סך ההיקף של 110 טון. לנגזרים אלה יכולים להיות (וצפוי שיהיו) תנאים עיקריים שונים, כמו השיעור העתידי שלהם, מאחר שההתקשרות בהם הייתה בנקודות זמן שונות (כולל האפשרות של ייעוד נגזרים ליחסי גידור לאחר ההכרה לראשונה בהם).

6.5.20ב תיאום יחס הגידור על ידי הקטנת היקף הפריט המגודר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי של הפריט המגודר המתייחסים להיקף שממשיך להיות מיועד איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, ההיקף של הפריט המגודר שהוקטן אינו עוד חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידור במקור היקף של 100 טון של סחורת יסוד במחיר עתידי בסך 80 ש"ח והקטינה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, הפריט המגודר לאחר האיזון מחדש יהיה 90 טון שגודרו בסכום 80 ש"ח. 10 טון של הפריט המגודר שאינם עוד חלק מיחסי הגידור יטופלו בהתאם לדרישות לגבי הפסקת חשבונאות גידור (ראה סעיפים 6.5.6–6.5.7 וסעיפים 6.5.222–6.5.283).

6.5.21ב בעת איזון מחדש של יחסי גידור, ישות תעדכן את הניתוח שלה לגבי המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור אשר חזויים להשפיע על יחסי הגידור במהלך (יתרת) תקופת הגידור (ראה סעיף 6.4.2). התיעוד של יחסי הגידור יעודכן בהתאם.

הפסקת חשבונאות גידור

6.5.22ב הפסקה של חשבונאות גידור מיושמת מכאן ולהבא מהמועד שבו הקריטריונים לכשירות אינם מתקיימים עוד.

6.5.23ב ישות לא תבטל את הייעוד ובשל כך תפסיק יחסי גידור אשר :

(א) עדיין מקיימים את מטרת ניהול הסיכונים שעל בסיסה יחסי הגידור היו כשירים לחשבונאות גידור (כלומר הישות עדיין שואפת לאותה מטרת ניהול הסיכונים); וכן

(ב) ממשיכים לקיים את כל הקריטריונים האחרים לכשירות (לאחר הבאה בחשבון של איזון מחדש כלשהו של יחסי הגידור, כאשר מתאים).

6.5.24ב לצורכי תקן זה, יש להבחין בין אסטרטגיית ניהול הסיכונים של ישות לבין מטרות ניהול הסיכונים שלה. אסטרטגיית ניהול הסיכונים נקבעת ברמה הגבוהה ביותר שבה הישות קובעת את האופן שבו היא מנהלת את הסיכון שלה. אסטרטגיות ניהול סיכונים באופן רגיל מזהות את הסיכונים שהישות חשופה אליהם ומפרטות את האופן שבו הישות מגיבה אליהם. אסטרטגיית ניהול סיכונים היא בתוקף לתקופה ארוכה יותר ועשויה לכלול גמישות מסוימת כדי להגיב לשינויים בנסיבות אשר מתרחשים כאשר האסטרטגיה בתוקף (לדוגמה, שיעור ריבית שונה או רמות מחיר שונות של סחורת יסוד, אשר כתוצאה מהם מידת הגידור שונה). אסטרטגיית ניהול סיכונים מפורטת באופן רגיל במסמך כללי אשר מחלחל לדרגים נמוכים יותר בישות באמצעות מדיניות הכוללת הנחיות ספציפיות יותר. בניגוד לכך, מטרת ניהול סיכונים עבור יחסי גידור מיושמת ברמה של יחסי גידור מסוימים. היא מתייחסת לאופן שבו מכשיר מגדר מסוים שיועד משמש לגידור של חשיפה מסוימת אשר יועדה כפריט המגודר. לכן, באסטרטגיית ניהול סיכונים יכולים להיות מעורבים יחסי גידור

שוניים רבים שמטרות ניהול הסיכונים שלהם מתייחסות להוצאה לפועל של אסטרטגיית ניהול הסיכונים. לדוגמה:

(א) לישות אסטרטגיה של ניהול החשיפה שלה לשיעור ריבית על מימון באמצעות חוב אשר קובעת תחומים לישות כולה עבור השילוב של מימון בריבית משתנה ובריבית קבועה. האסטרטגיה היא לשמור על חוב בשיעור של בין 20 אחוז לבין 40 אחוז בריבית קבועה. הישות מחליטה מעת לעת כיצד להוציא לפועל אסטרטגיה זו (כלומר איפה למקם את עצמה בטווח שבין 20 אחוז לבין 40 אחוז חשיפה לשיעור ריבית קבוע) בהתאם לרמת שיעורי הריבית. אם שיעורי הריבית נמוכים, הישות מקבעת את הריבית עבור יותר חוב מאשר כאשר שיעורי הריבית גבוהים. החוב של הישות הוא 100 ש"ח בריבית משתנה שמתוכו הישות מחליפה 30 ש"ח לחשיפה לשיעור קבוע. הישות מנצלת את שיעורי הריבית הנמוכים כדי להנפיק חוב נוסף בסך 50 ש"ח כדי לממן השקעה גדולה, אשר הישות מבצעת על ידי הנפקת איגרת חוב בריבית קבועה. לאור שיעורי הריבית הנמוכים, הישות מחליטה לקבוע את חשיפת שיעור הריבית הקבועה שלה על 40 אחוז מסך החוב על ידי הקטנה בסך 20 ש"ח של הגידור שביצעה קודם לכן על החשיפה לריבית המשתנה שלה, וכתוצאה מכך החשיפה לשיעור ריבית קבוע מסתכמת ל-60 ש"ח. במצב זה אסטרטגיית ניהול הסיכונים בעצמה נותרת ללא שינוי. אולם, בניגוד לכך ההוצאה לפועל של האסטרטגיה על ידי הישות השתנתה והמשמעות היא שעבור 20 ש"ח של חשיפה לשיעור משתנה אשר גודרה קודם לכן, מטרת ניהול הסיכונים השתנתה (כלומר ברמת יחסי הגידור). כתוצאה מכך, במצב זה קיימת חובה להפסיק את חשבונאות הגידור עבור 20 ש"ח של חשיפה לשיעור משתנה אשר גודרה קודם לכן. ניתן לבצע זאת על ידי הקטנת פוזיציות חוזי ההחלפה בסכום נומינלי בסך 20 ש"ח, אך בהתאם לנסיבות, ישות יכולה להשאיר את היקף חוזי ההחלפה ולהשתמש, לדוגמה, בחוזי ההחלפה לגידור חשיפה אחרת או שחוזי ההחלפה יהפכו חלק מהתיק למסחר. בניגוד לכך, אם ישות במקום זאת החליפה חלק מהחוב בריבית קבועה החדש שלה לחשיפה לשיעור משתנה, הישות תהיה חייבת להמשיך בחשבונאות גידור לחשיפה לשיעור משתנה שגודרה קודם לכן.

(ב) חלק מהחשיפות נובעות מפוזיציות אשר משתנות לעיתים תכופות, לדוגמה, סיכון שיעור הריבית של תיק פתוח של מכשירי חוב. התוספת של מכשירי חוב חדשים והגרועה של מכשירי חוב משנות באופן מתמשך חשיפה זו (כלומר, מצב זה שונה מסגירה חד-צדדית של פוזיציה בעת פירעונה). זהו תהליך דינמי שבו הן החשיפה והן מכשירי החוב המשמשים לניהול החשיפה אינם נותרים זהים במשך זמן רב. כתוצאה מכך, ישות עם חשיפה כזו מתאימה לעיתים תכופות את המכשירים המגדרים המשמשים לניהול סיכון שיעור ריבית כשהחשיפה משתנה. לדוגמה, מכשירי חוב שיתרת התקופה עד למועד פירעונם היא 24 חודש מיועדים כפריט המגודר בגין סיכון שיעור ריבית ל-24 חודש. אותו תהליך מיושם לקבוצות בעלות טווחי זמן אחרים או תקופות לפירעון אחרות. לאחר תקופה קצרה של זמן, הישות מפסיקה את כל יחסי הגידור שיועדו קודם לכן לתקופות לפירעון, אחדים מהם או את חלקם, ומייעדת יחסי גידור חדשים לתקופות לפירעון על בסיס גודלם והמכשירים המגדרים שקיימים באותו זמן. הפסקת חשבונאות גידור במצב זה משקפת שיחסי גידור אלה נבנים בדרך כזו שהישות מסתכלת על מכשיר מגדר חדש ועל פריט מגודר חדש במקום המכשיר המגדר והפריט המגודר שיועדו קודם לכן. אסטרטגיית ניהול הסיכונים נשארת זהה, אך אין מטרת ניהול סיכונים שנמשכת עבור יחסי הגידור שיועדו קודם לכן, ולכן יחסי גידור אלה לא קיימים עוד. במצב זה, הפסקת חשבונאות גידור מיושמת במידה שבה מטרת ניהול הסיכונים השתנתה. זה תלוי במצב של ישות ויכול, לדוגמה, להשפיע על כל יחסי הגידור לתקופה לפירעון, רק על אחדים מהם או רק על חלק מיחסי הגידור.

(ג) לישות יש אסטרטגיית ניהול סיכונים שלפיה היא מנהלת את סיכון מטבע חוץ של מכירות חזויות והחייבים הנובעים מכך. במסגרת אסטרטגיה זו, הישות מנהלת את סיכון מטבע חוץ כיחסי גידור מסוימים רק עד לנקודת ההכרה בחייבים. לאחר מכן, הישות אינה מנהלת עוד את סיכון מטבע חוץ על הבסיס של יחסי גידור מסוימים אלה. במקום זאת, הישות מנהלת יחד את סיכון

מטבע חוץ הנובע מחייבים, מזכאים ומנגזרים (שאינם מתייחסים לעסקאות חזויות שעדיין תלויות ועומדות) הנקובים באותו מטבע חוץ. לצרכים חשבונאיים, זה פועל כגידור "טבעי" מאחר שהרווחים וההפסדים מסיכון מטבע חוץ של כל הפריטים האלה מוכרים באופן מיידי ברווח או הפסד. כתוצאה מכך, לצרכים חשבונאיים, אם יחסי הגידור מיועדים לתקופה עד למועד התשלום, חייבים להפסיק אותם בעת ההכרה בחייבים, מאחר שמטרת ניהול סיכונים של יחסי הגידור המקוריים לא חלה עוד. סיכון מטבע חוץ מנוהל כעת במסגרת אותה אסטרטגיה, אך על בסיס שונה. מנגד, אם לישות הייתה מטרת ניהול סיכונים שונה והיא הייתה מנהלת את סיכון מטבע חוץ כיחסי גידור יחידים מתמשכים באופן ספציפי עבור סכום המכירות החזויות הזה והחייב שנובע מכך עד למועד הסילוק, חשבונאות גידור הייתה נמשכת עד לאותו מועד.

6.5.25ב הפסקה של חשבונאות גידור עשויה להשפיע על:

(א) יחסי גידור במלואם; או

(ב) חלק מיחסי הגידור (המשמעות היא שחשבונאות גידור ממשיכה עבור שארית יחסי הגידור).

6.5.26ב יחסי גידור מופסקים במלואם כאשר, יחסי הגידור בכללותם מפסיקים לקיים את הקריטריונים לכשירות. לדוגמה:

(א) יחסי הגידור אינם מקיימים עוד את מטרת ניהול הסיכונים שלפיה הם היו זכאים לחשבונאות גידור (כלומר, הישות אינה שואפת עוד למטרת ניהול סיכונים זו);

(ב) המכשיר המגדר או המכשירים המגדרים נמכרו או חוסלו (ביחס למלוא ההיקף שהיה חלק מיחסי הגידור); או

(ג) לא קיים עוד קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר או שההשפעה של סיכון אשראי מתחילה להיות דומיננטית בשינויי השווי הנובעים מקשר כלכלי זה.

6.5.27ב חלק מיחסי גידור מופסק (וחשבונאות גידור נמשכת עבור שארית יחסי הגידור) כאשר רק חלק מיחסי הגידור מפסיק לקיים את הקריטריונים לכשירות. לדוגמה:

(א) בעת איזון מחדש של יחסי גידור, ניתן לתאם את יחס הגידור בדרך כזו שחלק מההיקף של הפריט המגודר אינו עוד חלק מיחסי הגידור (ראה סעיף 6.5.20); לכן, חשבונאות גידור מופסקת רק עבור ההיקף של הפריט המגודר שאינו עוד חלק מיחסי הגידור; או

(ב) כאשר ההתרחשות של חלק מההיקף של הפריט המגודר שהוא עסקה חזויה (או רכיב של עסקה חזויה) אינה צפויה עוד ברמה גבוהה, חשבונאות גידור מופסקת רק עבור ההיקף של הפריט המגודר שההתרחשות שלו אינה צפויה עוד ברמה גבוהה. אולם, אם לישות יש עבר של גידורים שיועדו של עסקאות חזויות שלאחר מכן נקבע לגביהן שהעסקאות החזויות אינן חזויות להתרחש עוד, היכולת של הישות לחזות עסקאות חזויות במדויק מוטלת בספק בעת חיזוי עסקאות חזויות דומות. זה משפיע על הבחינה אם עסקאות חזויות דומות צפויות ברמה גבוהה (ראה סעיף 6.3.3) ולכן אם הן כשירות כפריטים מגודרים.

6.5.28ב ישות יכולה ליעד יחסי גידור חדשים שבהם מעורב מכשיר מגדר או פריט מגודר מיחסי גידור קודמים שחשבונאות גידור הופסקה עבורם (בחלקה או במלואה). זה אינו מהווה המשך של יחסי גידור, אלא התחלה מחדש. לדוגמה:

(א) במכשיר מגדר חלה התדרדרות אשראי חמורה שהישות מחליפה אותו במכשיר מגדר חדש. המשמעות היא שיחסי הגידור המקוריים לא הצליחו להשיג את מטרת ניהול סיכונים ולכן הם הופסקו במלואם. המכשיר המגדר החדש מיועד כגידור של אותה חשיפה שגודרה קודם לכן ויוצר יחסי גידור חדשים. לכן, השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר נמדדים ממועד הייעוד של יחסי הגידור החדשים ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור המקוריים.

(ב) יחסי גידור מופסקים לפני סוף תקופתם. המכשיר המגדר ביחסי גידור אלה יכול להיות מיועד כמכשיר המגדר ביחסי גידור אחרים (לדוגמה, בעת תיאום יחס הגידור בעת איזון מחדש על ידי הגדלת ההיקף של המכשיר המגדר או בעת ייעוד יחסי גידור חדשים לגמרי).

הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות

6.5.29b אופציה יכולה להיחשב כמתייחסת לתקופת זמן מאחר שערך הזמן שלה מייצג חיוב עבור הספקת הגנה למחזיק באופציה לאורך תקופה של זמן. אולם, ההיבט הרלוונטי לצורך בחינה אם אופציה מגדרת פריט מגודר המתייחס לעסקה או פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן הוא המאפיינים של פריט מגודר זה, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד. לכן, ישות תבחן את סוג הפריט המגודר (ראה סעיף 6.5.15 סעיף קטן (א)) על בסיס מהותו של הפריט המגודר (ללא קשר אם יחסי הגידור הם גידור תזרים מזומנים או גידור שווי הוגן):

(א) ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לעסקה אם המהות של הפריט המגודר היא עסקה שלערך הזמן שלה יש מאפיין של העלויות של אותה עסקה. דוגמה לכך היא כאשר ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר שכתוצאה ממנו מוכר פריט שהמדידה לראשונה שלו כוללת עלויות עסקה (לדוגמה, ישות מגדרת רכישת סחורת יסוד, בין אם כעסקה חזויה או כהתקשרות איתנה, כנגד סיכון מחיר של סחורת היסוד וכוללת את עלויות העסקה במדידה לראשונה של המלאי). כתוצאה מהכללת ערך הזמן של האופציה במדידה לראשונה של פריט מגודר מסוים, ערך הזמן משפיע על רווח או הפסד באותו זמן כמו הפריט המגודר. באופן דומה, ישות אשר מגדרת מכירה של סחורת יסוד, בין אם כעסקה חזויה או כהתקשרות איתנה, תכלול את ערך הזמן של האופציה כחלק מהעלות המתייחסת למכירה זו (לכן, ערך הזמן יוכר ברווח או הפסד באותה תקופה כמו ההכנסות מהמכירה שגודרה).

(ב) ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לתקופת זמן אם המהות של הפריט המגודר היא כזו שלערך הזמן יש מאפיין של עלות להשגת הגנה כנגד סיכון לאורך תקופה מסוימת של זמן (אך התוצאה של הפריט המגודר אינה עסקה שבה מעורב המושג של עלות עסקה בהתאם ל-(א)). לדוגמה, אם מלאי של סחורת יסוד מגודר כנגד ירידה בשווי ההוגן לשישה חודשים תוך שימוש באופציית סחורת יסוד עם אורך חיים מקביל, ערך הזמן של האופציה יוקצה לרווח או הפסד (כלומר יופחת על בסיס שיטתי והגיוני) לאורך תקופת ששת החודשים הזו. דוגמה אחרת היא גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ אשר מגודרת ל-18 חודש תוך שימוש באופציית שערי חליפין של מטבע חוץ (foreign exchange option), אשר כתוצאה ממנו תהיה הקצאה של ערך הזמן של האופציה לאורך התקופה של 18 חודש אלה.

6.5.30b המאפיינים של הפריט המגודר, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד, משפיע גם על התקופה שלאורכה ערך הזמן של אופציה, אשר מגדרת פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, מופחת, שהיא עקבית עם התקופה שלאורכה הערך הפנימי של האופציה יכול להשפיע על רווח או הפסד בהתאם לחשבונאות גידור. לדוגמה, אם אופציית שיעור ריבית (תקרה) משמשת לספק הגנה כנגד עלויות בהוצאת ריבית על איגרת חוב בריבית משתנה, ערך הזמן של אופציית תקרה זו מופחת לרווח או הפסד לאורך אותה תקופה שבה ערך פנימי כלשהו של אופציית התקרה ישפיע על רווח או הפסד:

(א) אם התקרה מגדרת עליות בשיעורי הריבית לשלוש השנים הראשונות מתוך סך אורך החיים של איגרת החוב בריבית משתנה של חמש שנים, ערך הזמן של אופציית התקרה מופחת לאורך שלוש השנים הראשונות; או

(ב) אם התקרה היא אופציה שתחילתה היא עתידית (forward start option) אשר מגדרת עליות בשיעורי הריבית בשנה השנייה והשלישית מתוך סך אורך החיים של איגרת החוב בריבית משתנה לחמש שנים, ערך הזמן של התקרה מופחת במהלך השנה השנייה והשלישית.

6.5.31ב הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות בהתאם לסעיף 6.5.15 חל גם על שילוב של אופציה שנרכשה ואופציה שנכתבה (כשאחת מהן היא אופציית מכר והשנייה היא אופציית רכש) שבמועד הייעוד כמכשיר מגדר יש להן ערך זמן נטו בסכום אפס (בדרך כלל נקרא "רצועה בעלות אפס"). במקרה זה, ישות תכיר בשינויים כלשהם בערך הזמן ברווח כולל אחר, אף על פי שהשינוי המצטבר בערך הזמן לאורך כל תקופת יחסי הגידור הוא אפס. לכן, אם ערך הזמן של האופציה מתייחס ל:

(א) פריט מגודר המתייחס לעסקה, הסכום של ערך הזמן בסוף יחסי הגידור אשר מתאים את הפריט המגודר או שמשווג מחדש לרווח או הפסד (ראה סעיף 6.5.15 סעיף קטן (ב)) יהיה אפס.

(ב) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, הוצאת ההפחתה המתייחסת לערך הזמן היא אפס.

6.5.32ב הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות בהתאם לסעיף 6.5.15 חל רק במידה שבה ערך הזמן מתייחס לפריט המגודר (ערך זמן תואם). ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט המגודר אם התנאים העיקריים של האופציה (כמו הסכום הנומינלי, אורך החיים והבסיס) תואמים את הפריט המגודר. לכן, אם התנאים העיקריים של האופציה ושל הפריט המגודר אינם תואמים באופן מלא, ישות תקבע את ערך הזמן התואם, כלומר כמה מתוך ערך הזמן שנכלל בפרמיה (ערך הזמן בפועל) מתייחס לפריט המגודר (ולפיכך יש לטפל בו בהתאם לסעיף 6.5.15). ישות קובעת את ערך הזמן התואם תוך שימוש בהערכת שווי של האופציה שיש לה תנאים עיקריים שתואמים בצורה מושלמת את הפריט המגודר.

6.5.33ב אם ערך הזמן בפועל וערך הזמן התואם שונים, ישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון בהתאם לסעיף 6.5.15 כלהלן:

(א) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, ערך הזמן בפועל גבוה יותר מערך הזמן התואם, הישות:

(i) תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון על בסיס ערך הזמן התואם; וכן

(ii) תטפל בהפרשים בשינויי השווי ההוגן בין שני ערכי הזמן ברווח או הפסד.

(ב) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, ערך הזמן בפועל נמוך יותר מערך הזמן התואם, הישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון תוך התייחסות לנמוך מבין השינוי המצטבר בשווי ההוגן של:

(i) ערך הזמן בפועל; לבין

(ii) ערך הזמן התואם.

שארית כלשהי של השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן בפועל תוכר ברווח או הפסד.

הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזי אקדמה ומרווחי מטבע חוץ הבסיסיים של מכשירים פיננסיים

6.5.34 ב. חוזה אקדמה יכול להיחשב כמתייחס לתקופת זמן מאחר שאלמנט המחיר העתידי שלו מייצג חיובים עבור תקופה של זמן (שזו המגמה שלשמה הוא נקבע). אולם, ההיבט הרלוונטי לצורך בחינה אם מכשיר מגדר מגדר פריט מגודר המתייחס לעסקה או פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן הוא המאפיינים של פריט מגודר זה, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד. לכן, ישות תבחן את הסוג של פריט מגודר (ראה סעיפים 6.5.16 ו-6.5.15 סעיף קטן (א)) על בסיס מהותו של הפריט המגודר (ללא קשר אם יחסי הגידור הם גידור תזרים מזומנים או גידור שווי הוגן):

(א) אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לעסקה אם המהות של הפריט המגודר היא עסקה שלא למנט המחיר העתידי שלה יש מאפיין של העלויות של אותה עסקה. דוגמה לכך היא כאשר אלמנט המחיר העתידי מתייחס לפריט מגודר שכתוצאה ממנו מוכר פריט שהמדידה לראשונה שלו כוללת עלויות עסקה (לדוגמה, ישות מגדרת רכישת מלאי הנקובה במטבע חוץ, בין אם זו עסקה חזויה או התקשרות איתנה, כנגד סיכון מטבע חוץ וכוללת את עלויות העסקה במדידה לראשונה של המלאי). כתוצאה מהכללת אלמנט המחיר העתידי במדידה לראשונה של פריט מגודר מסוים, אלמנט המחיר העתידי משפיע על רווח או הפסד באותו זמן כמו הפריט המגודר. באופן דומה, ישות אשר מגדרת מכירה של סחורת יסוד הנקובה במטבע חוץ כנגד סיכון מטבע חוץ, בין אם זו עסקה חזויה או התקשרות איתנה, תכלול את אלמנט המחיר העתידי כחלק מהעלות המתייחסת למכירה זו (לכן, אלמנט המחיר העתידי יוכר ברווח או הפסד באותה תקופה כמו ההכנסות מהמכירה שגודרה).

(ב) אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לתקופת זמן אם המהות של הפריט המגודר היא כזו שלא למנט המחיר העתידי יש מאפיין של עלות להשגת הגנה כנגד סיכון לאורך תקופה מסוימת של זמן (אך התוצאה של הפריט המגודר אינה עסקה שבה מעורב המושג של עלות עסקה בהתאם ל-6.5.34). לדוגמה, אם מלאי של סחורת יסוד מגודר כנגד שינויים בשווי ההוגן לשישה חודשים תוך שימוש בחוזה אקדמה לסחורת יסוד עם אורך חיים מקביל, אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה יוקצה לרווח או הפסד (כלומר יופחת על בסיס שיטתי והגיוני) לאורך תקופת ששת החודשים הזו. דוגמה אחרת היא גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ אשר מגודרת ל-18 חודש תוך שימוש בחוזה אקדמה לשערי חליפין של מטבע חוץ, אשר כתוצאה ממנו תהיה הקצאה של אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה לאורך התקופה של 18 חודש אלה.

6.5.35 ב. המאפיינים של הפריט המגודר, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד, משפיעים גם על התקופה שלאורכה אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה, אשר מגדר פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, מופחת, שהיא התקופה שלאורכה מתייחס אלמנט המחיר העתידי. לדוגמה, אם חוזה אקדמה מגדר את החשיפה להשתנות בשיעורי הריבית לשלושה חודשים לתקופה של שלושה חודשים אשר מתחילה לאחר שישה חודשים, אלמנט המחיר העתידי מופחת במהלך התקופה שנמשכת בין החודש השביעי לבין החודש התשיעי.

6.5.36 ב. הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה בהתאם לסעיף 6.5.16 חל גם אם, במועד שבו חוזה האקדמה יועד כמכשיר מגדר, אלמנט המחיר העתידי הוא אפס. במקרה זה ישות תכיר בשינויי שווי הוגן כלשהם הניתנים לייחוס לאלמנט המחיר העתידי ברווח כולל אחר, אף על פי שהשינוי המצטבר בשווי ההוגן הניתן לייחוס לאלמנט המחיר העתידי לאורך כל תקופת יחסי הגידור הוא אפס. לכן, אם אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס ל:

(א) פריט מגודר המתייחס לעסקה, הסכום ביחס לאלמנט המחיר העתידי בסוף יחסי הגידור אשר מתאים את הפריט המגודר או שמשווג מחדש לרווח או הפסד (ראה סעיפים 6.5.15 סעיף קטן (ב) ו-6.5.16) יהיה אפס.

(ב) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, הוצאת ההפחתה המתייחסת לאלמנט המחיר העתידי היא אפס.

6.5.37 ב הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חווי אקדמה בהתאם לסעיף 6.5.16 חל רק במידה שבה אלמנט המחיר העתידי מתייחס לפריט המגודר (אלמנט מחיר עתידי תואם). אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט המגודר אם התנאים העיקריים של חוזה האקדמה (כמו הסכום הנומינלי, אורך החיים והבסיס) תואמים את הפריט המגודר. לכן, אם התנאים העיקריים של חוזה האקדמה ושל הפריט המגודר אינם תואמים באופן מלא, ישות תקבע את אלמנט המחיר העתידי התואם, כלומר כמה מתוך אלמנט המחיר העתידי שנכלל בחוזה האקדמה (אלמנט המחיר העתידי בפועל) מתייחס לפריט המגודר (ולפיכך יש לטפל בו בהתאם לסעיף 6.5.16). ישות קובעת את אלמנט המחיר העתידי התואם תוך שימוש בהערכת שווי של חוזה האקדמה שיש לו תנאים עיקריים שתואמים בצורה מושלמת את הפריט המגודר.

6.5.38 ב אם אלמנט המחיר העתידי בפועל ואלמנט המחיר העתידי התואם שונים, ישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון בהתאם לסעיף 6.5.16 כלהלן:

(א) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל גבוה יותר מזה של אלמנט המחיר העתידי התואם, הישות:

(i) תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון על בסיס אלמנט המחיר העתידי התואם; וכן

(ii) תטפל בהפרשים בשינויי השווי ההוגן בין שני האלמנטים של המחיר העתידי ברווח או הפסד.

(ב) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל נמוך יותר מזה של אלמנט המחיר העתידי התואם, הישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון תוך התייחסות לנמוך מבין השינוי המצטבר בשווי ההוגן של:

(i) הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל; לבין

(ii) הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי התואם.

שארית כלשהי של השינוי בשווי ההוגן של אלמנט המחיר העתידי בפועל תוכר ברווח או הפסד.

6.5.39 ב כאשר ישות מפרידה את מרווח מטבע חוץ הבסיסי ממכשיר פיננסי ומוציאה אותו מהיעוד של המכשיר הפיננסי הזה כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (ב)), הנחיות היישום בסעיפים 6.5.34–6.5.38 מיושמות על מרווח מטבע חוץ הבסיסי באותו אופן שהן מיושמות על אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה.

גידור של קבוצה של פריטים (תת-פרק 6.6)

גידור של פוזיציה נטו

זכאות לחשבונאות גידור וייעוד של פוזיציה נטו

6.6.1 ב פוזיציה נטו כשירה לחשבונאות גידור רק אם ישות מגדרת על בסיס נטו לצורכי ניהול סיכונים. השאלה אם ישות מגדרת בדרך זו היא עניין של עובדה (לא רק של טענה או תיעוד). לכן, ישות אינה יכולה ליישם חשבונאות גידור על בסיס נטו רק כדי להשיג תוצאה חשבונאית מסוימת אם זה לא ישקף את גישת ניהול הסיכונים שלה. גידור של פוזיציה נטו חייב להיות חלק מאסטרטגיה מבוססת של ניהול סיכונים. באופן רגיל, אסטרטגיה זו תאושר על ידי אנשי מפתח בהנהלה כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 24.

6.6.2b לדוגמה, לישות א' שמטבע הפעילות שלה הוא המטבע המקומי (ש"ח), יש התקשרות איתנה לשלם 150,000 מט"ח להוצאות פרסום בעוד תשעה חודשים והתקשרות איתנה למכור מוצרים גמורים עבור 150,000 מט"ח בעוד 15 חודש. ישות א' מתקשרת בנגזר מטבע חוץ אשר יסולק בעוד תשעה חודשים לפיו הישות תקבל 100 מט"ח ותשלם 70 ש"ח. לישות א' אין חשיפות אחרות למטבע חוץ זה. ישות א' אינה מנהלת סיכון מטבע חוץ על בסיס נטו. לכן, ישות א' אינה יכולה ליישם חשבונאות גידור ליחסי הגידור שבין נגזר מטבע חוץ לבין פוזיציה נטו בסך 100 מט"ח (המורכבת מ-150,000 מט"ח של ההתקשרות האיתנה לרכישה – כלומר שירותי הפרסום – ומ-149,900 מט"ח (מתוך ה-150,000 מט"ח) של ההתקשרות האיתנה למכירה) לתקופה של תשעה חודשים.

6.6.3b אם ישות א' הייתה מנהלת את סיכון מטבע חוץ על בסיס נטו ולא הייתה מתקשרת בנגזר מטבע חוץ (מאחר שהוא מגדיל את החשיפה לסיכון מטבע חוץ שלה במקום לצמצם אותה), הישות הייתה בפוזיציה מגודרת באופן טבעי לתקופה של תשעה חודשים. באופן רגיל, פוזיציה מגודרת זו לא הייתה משתקפת בדוחות הכספיים מאחר שהעסקאות מוכרות בתקופות דיווח שונות בעתיד. הפוזיציה נטו בסכום אפס תהיה כשירה לחשבונאות גידור רק אם התנאים בסעיף 6.6.6 מתקיימים.

6.6.4b כאשר קבוצה של פריטים המהווה פוזיציה נטו מיועדת כפריט מגודר, ישות תייעד את הקבוצה הכוללת של פריטים אשר כוללת את הפריטים אשר יכולים ליצור את הפוזיציה נטו. ישות אינה רשאית לייעד סכום מופשט לא ספציפי של הפוזיציה נטו. לדוגמה, לישות יש קבוצה של התקשרויות איתנות למכירה בעוד תשעה חודשים עבור 100 מט"ח וקבוצה של התקשרויות איתנות לרכישה בעוד 18 חודש עבור 120 מט"ח. הישות אינה יכולה לייעד סכום מופשט של 20 מט"ח מתוך הפוזיציה נטו. במקום זאת, היא חייבת לייעד סכום ברוטו של רכישות וסכום ברוטו של מכירות שיחד יוצרים את הפוזיציה נטו המגודרת. ישות תייעד פוזיציות ברוטו אשר יוצרות את הפוזיציה נטו כך שהישות תוכל לציית לדרישות של הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים.

יישום של דרישות אפקטיביות הגידור לגידור של פוזיציה נטו

6.6.5b כאשר ישות קובעת אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות כאשר היא מגדרת פוזיציה נטו, היא תשקול את השינויים בשווי של הפריטים בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר יחד עם שינוי השווי ההוגן של המכשיר המגדר. לדוגמה, לישות יש קבוצה של התקשרויות איתנות לרכישה בעוד תשעה חודשים עבור 100 מט"ח וקבוצה של התקשרויות איתנות למכירה בעוד 18 חודש עבור 120 מט"ח. הישות מגדרת את סיכון מטבע החוץ של הפוזיציה נטו בסך 20 מט"ח באמצעות חוזה אקדמה למטבע חוץ של 20 מט"ח. בעת קביעה אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות, הישות תשקול את היחסים בין:

(א) שינוי השווי ההוגן של חוזה האקדמה למטבע חוץ יחד עם השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות למכירה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ; וכן

(ב) השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות לרכישה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ.

6.6.6b באופן דומה, אם בדוגמה בסעיף 6.6.5b לישות הייתה פוזיציה נטו בסכום אפס, הישות הייתה שוקלת את היחסים בין שינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות למכירה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ לבין השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות לרכישה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ בעת קביעה אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות.

גידורי תזרים מזומנים המהווים פוזיציה נטו

6.6.7b כאשר ישות מגדרת קבוצה של פריטים עם פוזיציות סיכון מקזזות (כלומר פוזיציה נטו), הזכאות לחשבונאות גידור תלויה בסוג הגידור. אם הגידור הוא גידור שווי הוגן,

הפוזיציה נטו עשויה להיות כשירה כפריט המגודר. אם, לעומת זאת, הגידור הוא גידור תזרים מזומנים, הפוזיציה נטו עשויה להיות כשירה כפריט המגודר רק אם הגידור הוא של סיכון מטבע חוץ והיעוד של פוזיציה נטו זו מגדיר את תקופת הדיווח שבה חזויות להשפיע על רווח או הפסד העסקאות החזויות, ומגדיר גם את מהות והיקף העסקאות.

6.6.8ב לדוגמה, לישות יש פוזיציה נטו שמורכבת משכבה תחתונה של מכירות בסך 100 מט"ח ושכבה תחתונה של רכישות בסך 150 מט"ח. הן המכירות והן הרכישות נקובות באותו מטבע חוץ. כדי לפרט באופן מספיק את הייעוד של הפוזיציה נטו המגודרת, הישות מפרטת בתייעוד המקורי של יחסי הגידור שהמכירות יכולות להיות של מוצר א' או של מוצר ב' והרכישות יכולות להיות של מכונות מסוג א', מכונות מסוג ב' וחומר גלם א'. הישות גם מפרטת את היקפי העסקאות לפי מהותן. הישות מתעדת שהשכבה התחתונה של מכירות (100 מט"ח) מורכבת מהיקף מכירות חזויות ראשונות של מוצר א' בסך 70 מט"ח ומהיקף מכירות חזויות ראשונות של מוצר ב' בסך 30 מט"ח. אם היקפי מכירות אלה חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופות דיווח שונות, הישות הייתה כוללת זאת בתייעוד, לדוגמה, מכירות ראשונות של מוצר א' בסך 70 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופת הדיווח הראשונה ומכירות ראשונות של מוצר ב' בסך 30 מט"ח שחזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופת הדיווח השנייה. הישות מתעדת גם שהשכבה התחתונה של הרכישות (150 מט"ח) מורכבת מהרכישות הראשונות של מכונות מסוג א' בסך 60 מט"ח, מהרכישות הראשונות של מכונות מסוג ב' בסך 40 מט"ח ומרכישות ראשונות של חומר גלם א' בסך 50 מט"ח. אם היקפי רכישות אלה חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופות דיווח שונות, הישות הייתה כוללת בתייעוד פיצול של היקפי רכישות לפי תקופות הדיווח שבהן הן חזויות להשפיע על רווח או הפסד (בדומה לאופן שהיא מתעדת את היקפי המכירות). לדוגמה, העסקה החזויה תפורט כ:

(א) הרכישות הראשונות של מכונות מסוג א' בסך 60 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד מתקופת הדיווח השלישית לאורך עשר תקופות הדיווח הבאות;

(ב) הרכישות הראשונות של מכונות מסוג ב' בסך 40 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד מתקופת הדיווח הרביעית לאורך 20 תקופות הדיווח הבאות; וכן

(ג) הרכישות הראשונות של חומר גלם א' בסך 50 מט"ח אשר חזויות להתקבל בתקופת הדיווח השלישית ולהימכר, כלומר להשפיע על רווח או הפסד בתקופת דיווח זו ובתקופת הדיווח שלאחריה.

פירוט המהות של היקפי העסקאות החזויות יכלול היבטים כמו תבנית הפחת עבור פריטים של רכוש קבוע מאותו סוג, אם המהות של פריטים אלה היא כזו שתבנית הפחת עשויה להשתנות בהתאם לאופן שבו הישות משתמשת בפריטים אלה. לדוגמה, אם הישות משתמשת בפריטים של מכונות מסוג א' בשני תהליכי ייצור שונים וכתוצאה מכך יש הפחתה בקו ישר לאורך עשר תקופות דיווח והפחתה לפי שיטת יחידות תפוקה, בהתאמה, התייעוד שלה של היקפי הרכישות החזויות של מכונות מסוג א' יפצל היקף זה לפי תבניות הפחת שיחולו.

6.6.9ב עבור גידור תזרים מזומנים של פוזיציה נטו, הסכומים שנקבעו בהתאם לסעיף 6.5.11 יכללו את השינויים בשווי של הפריטים בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר יחד עם שינוי השווי ההוגן של המכשיר המגדר. אולם, השינויים בשווי של הפריטים בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר מוכרים רק כאשר העסקאות שהם קשורים אליהן מוכרות, כגון כאשר מכירה חזויה מוכרת כהכנסות. לדוגמה, לישות יש קבוצה של מכירות חזויות שצפויות ברמה גבוהה בעוד תשעה חודשים בסך 100 מט"ח וקבוצה של רכישות חזויות שצפויות ברמה גבוהה בעוד 18 חודש בסך 120 מט"ח. הישות מגדרת את סיכון מטבע החוץ של הפוזיציה נטו בסך 20 מט"ח תוך שימוש בחוזה אקדמה למטבע חוץ בסך 20 מט"ח. בעת קביעת הסכומים שמוכרים בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם לסעיפים 6.5.11 סעיף קטן (א) וסעיף קטן (ב), הישות משווה את:

(א) שינוי השווי ההוגן של חוזה אקדמה למטבע חוץ יחד עם השינויים בשווי של המכירות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ; ל-

(ב) שינויים בשווי של הרכישות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ.

אולם, הישות מכירה רק בסכומים המתייחסים לחוזה אקדמה למטבע חוץ עד שהעסקאות של המכירות החזויות הצפויות ברמה גבוהה מוכרות בדוחות הכספיים, ובזמן הזה הרווחים או ההפסדים בגין עסקאות חזויות אלה מוכרים (כלומר השינוי בשווי הניתן לייחוס לשינוי בשער החליפין של מטבע חוץ בין הייעוד של יחסי הגידור לבין ההכרה בהכנסות).

6.6.10ב באופן דומה, אם בדוגמה לישות הייתה פוזיציה נטו בסכום אפס, הישות הייתה משווה את השינויים בשווי של המכירות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ לשינויים בשווי של הרכישות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ. אולם, סכומים אלה מוכרים רק כאשר העסקאות החזויות המתייחסות מוכרות בדוחות הכספיים.

שכבות של קבוצות של פריטים שיועדו כפריט המגודר

6.6.11ב מאותן סיבות המצוינות בסעיף 6.3.19, ייעוד רכיבי שכבה של קבוצות של פריטים קיימים דורש זיהוי ספציפי של הסכום הנומינלי של הקבוצה של פריטים שממנה רכיב השכבה המגודר מוגדר.

6.6.12ב יחסי גידור יכולים לכלול שכבות ממספר קבוצות שונות של פריטים. לדוגמה, בגידור של פוזיציה נטו של קבוצה של נכסים וקבוצה של התחייבויות, יחסי הגידור יכולים להיות מורכבים משילוב של רכיב שכבה של קבוצה של נכסים ורכיב שכבה של קבוצה של התחייבויות.

הצגה של רווחים או הפסדים בגין מכשיר מגדר

6.6.13ב אם פריטים מגודרים יחד כקבוצה בגידור תזרים מזומנים, הם עשויים להשפיע על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. ההצגה של רווחים או הפסדים מגידור בדוח זה תלויה בקבוצה של הפריטים.

6.6.14ב אם לקבוצה של פריטים אין פוזיציות סיכון מקוזות כלשהן (לדוגמה, קבוצה של הוצאות במטבע חוץ אשר משפיעות על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר אשר מגודרת כנגד סיכון מטבע חוץ), רווחים או הפסדים בגין המכשיר המגדר אשר מסווגים מחדש יוקצו לסעיפים שמושפעים מהפריטים המגודרים. הקצאה זו תבוצע על בסיס שיטתי והגיוני וכתוצאה מההקצאה לא יבוצע גילום של הרווחים או ההפסדים נטו הנובעים ממכשיר מגדר אחד.

6.6.15ב אם לקבוצה של פריטים יש פוזיציות סיכון מקוזות (לדוגמה, קבוצה של מכירות והוצאות הנקובות במטבע חוץ שגודרו יחד כנגד סיכון מטבע חוץ), ישות תציג את הרווחים או ההפסדים מהגידור בסעיף נפרד בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. נניח, לדוגמה, גידור של סיכון מטבע חוץ של פוזיציה נטו של מכירות בסך 100 מט"ח והוצאות בסך 80 מט"ח באמצעות חוזה אקדמה למטבע חוץ של 20 מט"ח. הרווח או ההפסד בגין חוזה האקדמה למטבע חוץ אשר מסווג מחדש מקרן גידור תזרים המזומנים לרווח או הפסד (כאשר הפוזיציה נטו משפיעה על רווח או הפסד) יוצג בסעיף נפרד מהמכירות וההוצאות שגודרו. יתרה מכך, אם המכירות מתרחשות בתקופה מוקדמת יותר מאשר ההוצאות, ההכנסות ממכירות עדיין נמדדות לפי שער חליפין מיידי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21. הרווח או ההפסד מהגידור המתייחס מוצג בסעיף נפרד, כך שהרווח או ההפסד משקף את ההשפעה של גידור הפוזיציה נטו עם תיאום מקביל לקרן גידור תזרים המזומנים. כאשר ההוצאות שגודרו משפיעות על רווח או הפסד בתקופה מאוחרת יותר, הרווח או ההפסד מהגידור שהוכרו קודם לכן בקרן גידור תזרים המזומנים בגין המכירות מסווגים מחדש לרווח או הפסד ומוצגים בסעיף נפרד מהסעיפים שבהם כלולות

ההוצאות שגודרו, אשר נמדדות לפי שער החליפין המידי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21.

6.6.16ב עבור סוגים אחדים של גידורי שווי הוגן, המטרה של הגידור אינה בעיקרה לקזז את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר. לדוגמה, ישות מגדרת את סיכון שווי הוגן של שיעור ריבית של מכשיר חוב בריבית קבועה באמצעות חוזה החלפת שיעור ריבית. מטרת הגידור של הישות היא להמיר את תזרימי המזומנים של ריבית קבועה לתזרימי מזומנים של ריבית משתנה. המטרה משתקפת בטיפול החשבונאי ביחסי הגידור על ידי צבירת הריבית נטו שנצברה בגין חוזה החלפת שיעור ריבית ברווח או הפסד. במקרה של גידור של פוזיציה נטו (לדוגמה, פוזיציה נטו של נכס בריבית קבועה והתחייבות בריבית קבועה), הריבית נטו שנצברה חייבת להיות מוצגת בסעיף נפרד בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. זאת כדי למנוע גילום של הרווחים או ההפסדים נטו של מכשיר בודד לסכומים ברוטו שמתקזזים ולהכיר בהם בסעיפים שונים (לדוגמה, זה מונע גילום של תקבול ריבית נטו בגין חוזה החלפת ריבית יחיד להכנסות ריבית ברוטו והוצאות ריבית ברוטו).

דוגמאות להמחשת הסיווג והטיפול החשבונאי

נספח זה אינו מהווה חלק מהתקן.

דוגמאות לסיווג השקעות במכשירי חוב כנכס בסיסי/לא בסיסי

דוגמה מספר 1 - הלוואה בריבית אפס

א. עבור הלוואה בריבית אפס, התשואה של המחזיק היא ההפרש בין הסכום הנומינלי של ההלוואה לבין מחיר ההנפקה. המחזיק (מלווה) מקבל סכום קבוע כאשר מגיע מועד פירעון ההלוואה והמנפיק (לווה) משלם את ההלוואה. התשואה למחזיק מקיימת את התנאי בסעיף 6(א)(i).

דוגמה מספר 2 - הלוואה בשיעור ריבית קבוע בתקופת קשירה ראשונית (initial tie-in period) אשר חוזרת לשיעור ריבית משתנה סטנדרטי של הבנק לאחר תקופת הקשירה

ב. שיעור הריבית הקבוע הראשוני הוא תשואה המותרת על ידי סעיף 6(א)(ii). שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק הוא שיעור ריבית ניתן לצפייה ובהתאם להגדרה של שיעור משתנה, הוא הצמדה מותרת ולכן מקיים את התנאי בסעיף 6(א)(ii). השינוי של שיעור הריבית לאחר תקופת הקשירה אינו מותנה ומאחר שהשיעור החדש (שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק) מקיים את התנאים בסעיף 6(א), התנאים בסעיף 6(ג)(i) מתקיימים.

דוגמה מספר 3 - הלוואה הנושאת ריבית לפי שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק בתוספת 1 אחוז לאורך כל תקופת הלוואה

ג. כאמור בדוגמה 2 לעיל, שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק הוא שיעור משתנה מותר בהתאם להגדרה של שיעור משתנה. השילוב של שיעור קבוע חיובי (כלומר התוספת של 1 אחוז) ושיעור הריבית המשתנה החיובי הוא תשואה מותרת בהתאם לסעיף 6(א)(iii). השילוב של שיעור ריבית משתנה סטנדרטי של הבנק בתוספת שיעור ריבית קבוע של 1 אחוז מקיים את התנאי בסעיף 6(א)(iii).

דוגמה מספר 4 - הלוואה הנושאת ריבית לפי שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק בתוספת 1 אחוז לאורך כל תקופת הלוואה – שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק הוא שלילי

ד. כאמור בדוגמה 3 לעיל, השילוב של שיעור קבוע חיובי (כלומר התוספת של 1 אחוז) ושיעור הריבית המשתנה החיובי מקיים את התנאי בסעיף 6(א)(iii). אולם, התנאים בסעיף 6(א) אינם מתייחסים מפורשות למקרה שבו שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק הוא שלילי ושיעור כזה עשוי שלא לקיים את התנאים. שיעור הריבית הוא עקבי עם התיאור בסעיף 7 בתנאי ששיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק משקף את התנאים הכלכליים השוררים ואת המדיניות המוניטרית השוררת. במקרה כזה שיעור הריבית השלילי מייצג פיצוי סביר עבור סיכוני הלוואה בסיסיים.

דוגמה מספר 5 - הלוואה הנושאת ריבית לפי שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק בניכוי 1 אחוז לאורך כל תקופת הלוואה, בתנאי ששיעור הריבית לא יהיה מתחת ל-2 אחוז

ה. סעיף 6(ג)(i)(1) מתיר שינוי בתשואה למחזיק (מלווה) אשר מותנית בשינוי בשיעור משתנה חוזי. בדוגמה זו, השיעור המשתנה החוזי הוא שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק. השינוי של התשואה למחזיק היא בין שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק בניכוי 1 אחוז לבין 2 אחוז, בהתאם לשיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק. לדוגמה, אם

שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי הוא פחות מ-3 אחוז, התשואה למחזיק היא קבועה ב 2 אחוז. אם שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי הוא גבוה מ-3 אחוז, התשואה למחזיק היא שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק בניכוי 1 אחוז. השינוי החוזי מקיים את התנאי בסעיף 6(i)(1). המחזיק מוגן בפני הסיכון של אובדן סכום הקרן של ההלוואה דרך הרצפה של שיעור הריבית של 2 אחוז. התנאי בסעיף 6(ב) לכן מתקיים.

דוגמה מספר 6 - הלוואה עם תנאי שיעור הריבית יקבע מחדש לשיעור גבוה יותר אם מספר קבוע של תשלומים לא יבוצע

1. במקרה זה, השינוי בשיעור הריבית מותנה באי עמידה במספר תשלומים. אי עמידה בתשלומים הוא סימן להדרדרות בסיכון האשראי של המנפיק. התנאי של קביעה מחדש של שיעור הריבית לפיכך מקיים את התנאי בסעיף 6(i)(2) (בתנאי שיעור הריבית החדש מקיים את התנאים בסעיף 6(א)), והתנאי של קביעה מחדש של שיעור הריבית לא יגרום לכך שההלוואה תמדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי.

דוגמה מספר 7 - שיעור הריבית על ההלוואה הוא פעמיים שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק

2. בהתאם להגדרה של שיעור ריבית משתנה, שיעור הריבית החוזי לשלם עשוי להיות צמוד לשיעור ריבית ניתן לצפייה יחיד. שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק הוא שיעור ריבית ניתן לצפייה והוא מקיים את ההגדרה של שיעור ריבית משתנה, אך השיעור בדוגמה זו הוא פעמיים שיעור הריבית המשתנה הסטנדרטי של הבנק ולכן ההצמדה לשיעור הריבית הניתן לצפייה היא ממונפת. כתוצאה מהמינוף, השיעור בדוגמה זו אינו שיעור ריבית משתנה כמתואר בסעיף 6(א). קשר ממונף לשיעור ריבית ניתן לצפייה אינו עקבי גם עם התיאור בסעיף 7 מאחר שהוא מגדיל את ההשתנות של תזרימי המזומנים כך שהם אינם מייצגים פיצוי סביר עבור ערך הזמן של הכסף, סיכון אשראי, או עלויות אחרות וסיכוני הלוואה בסיסיים אחרים. המכשיר ימדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי.

דוגמה מספר 8 - ריבית על הלוואה מחויבת ב-10% בניכוי פריים ל-6 חודשים לאורך כל תקופת ההלוואה

3. ההשפעה של ניכוי שיעור משתנה משיעור קבוע חיובי היא שהריבית על ההלוואה גדלה כאשר הריבית המשתנה קטנה ולהיפך (מכונה גם ריבית צפה הפוכה). בהתאם לסעיף 6(א)(iii) השילוב של שיעור קבוע חיובי או שלילי ושיעור משתנה חיובי הוא תשואה מותרת. השיעור המשתנה (פריים ל-6 חודשים) מקיים את ההגדרה של שיעור משתנה מאחר שהשיעור הוא שיעור ריבית מצוטט. אולם, מאחר שהשיעור המשתנה הוא שלילי (בניכוי פריים ל-6 חודשים), השיעור הוא הפרה של התנאי בסעיף 6(א)(iii). שיעור הריבית הצף ההפוך אינו עקבי גם עם התיאור בסעיף 7 מאחר שהריבית המחויבת גדלה כאשר פיצוי עבור ערך הזמן, סיכון אשראי, או עלויות אחרות וסיכוני הלוואה בסיסיים אחרים יקטן ולהיפך. המכשיר ימדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי.

דוגמה מספר 9 - ריבית על הלוואה מחויבת ב-3 אחוז וצמודה למדד המחירים לצרכן

4. התשואה של המחזיק היא שיעור קבוע של 3 אחוז אשר מקיימת את התנאי בסעיף 6(א)(ii). כמו כן, בהתאם לסעיף 6(ב) קרן ההלוואה והתשואה של המחזיק עשויות להיות צמודות למדד של אינפלציית מחירים כאשר מטרתה העיקרית של ההצמדה היא לשמור על הערך הריאלי של מכשיר החוב במטבע שבו נקוב מכשיר. לפיכך, הצמדה למדד המחירים לצרכן בישראל כאשר המחזיק פועל בישראל מקיימת את התנאי בסעיף 6(ב).

דוגמה מספר 10 - ריבית על הלוואה מחויבת ב-3 אחוז וצמודה למדד מניות תל אביב 25

התשואה של המחזיק היא שיעור קבוע של 3 אחוז אשר מקיימת את התנאי בסעיף 6(א)(ii). אולם, בהתאם לסעיף 6(ב) קרן הלוואה והתשואה של המחזיק עשויות להיות צמודות למדד של אינפלציית מחירים כאשר מטרתה העיקרית של ההצמדה היא לשמור על הערך הריאלי של מכשיר החוב במטבע בו נקוב מכשיר החוב. מאחר שמדד מניות תל אביב 25 אינו מדד של אינפלציית מחירים אשר מיועד לשמור על ערך ריאלי, אלא טומן בחובו סיכון השקעה או אלמנט ספקולטיבי ואינו קשור למטבע שבו נקוב מכשיר החוב, ההצמדה אינה מקיימת את התנאי בסעיף 6(ב).

דוגמה מספר 11 - פירעון מוקדם של הלוואה אינו מותר במהלך השנתיים הראשונות, אך מותר לאחר מכן

י. התנאים של הלוואה לעשר שנים כוללים תנאי לפיו לא ניתן לפרוע מוקדם את הלוואה בשנתיים הראשונות, אך לאחר מכן ניתן לבצע פירעון מוקדם לבחירת המנפיק, כפוף רק לתשלום של פיצוי סביר עבור הסיום המוקדם. התנאי של פירעון מוקדם אינו מותנה באירועים עתידיים, אך נכנס לתוקף באופן אוטומטי בחלוף הזמן, ולכן מקיים את התנאי בסעיף 6(ה). כמו כן, התנאי אינו מפר את סעיף 6(ד). לפיכך, תוצאת התנאי של פירעון מוקדם לא תהיה שההלוואה תמדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי.

דוגמה מספר 12 - פירעון מוקדם של חוב נחות המותנה בפירעון של חוב בכיר

יא. בנק א מלווה 10 מיליון לישות ב'. לישות ב' יש אופציה לפרוע את הלוואה בכל עת. החברה האם של ישות ב', ישות א', מלווה גם היא לישות ב' 10 מיליון. להלוואות יש אותו מועד פירעון אך הלוואה מהבנק יש עדיפות על הלוואה מישות א'. לישות ב' יש זכות לפרוע את הלוואה מישות א' בערך נקוב בתוספת הריבית שנצברה בכל עת לאחר שההלוואה מהבנק נפרעה. תנאי פירעון מוקדם אשר נמצאים בשליטת המנפיק אינם מותנים באירועים עתידיים. לפיכך, אם פירעון מוקדם של שתי הלוואות הוא בשליטת ישות ב' האופציה לפירעון מוקדם בהלוואה מישות א' אינה נחשבת מותנית, אינה מפרה את התנאי בסעיף 6(ה). כמו כן, התנאי אינו מפר את סעיף 6(ד) שכן בעת פירעון נדרשת ישות ב' לפרוע את הריבית שנצברה בגין הלוואה. לפיכך, אופציית הפירעון המוקדם אינה גורמת להלוואה מישות א' להימדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי.

יב. אם התנאים היו כאלה שפירעון מוקדם של הלוואה מבנק א לא היתה בשליטת ישות ב', אזי אופציית הפירעון המוקדם בהלוואה מישות א' היתה תלויה באירוע עתידי מלבד אלה המפורטים בסעיף 6(ה). מהות האירוע העתידי עשויה להוות סימן בעת הבחינה אם מכשיר חוב הוא עקבי עם התיאור בסעיף 7, אך אינה בפני עצמה גורם מכריע. ההגבלה על מאפיין הפירעון המוקדם בהלוואה מישות א' תהיה עקבית עם התיאור בסעיף 7 מאחר שהיא קיימת רק כדי לאכוף את הנחיתות לעומת מכשיר חוב אחר. ההגבלה על היכולת של ישות ב' להפעיל את אופציית הפירעון המוקדם בהלוואה מישות א' לא תגרום לפיכך להלוואה מישות א' להימדד בשווי הוגן כמכשיר פיננסי לא בסיסי על ידי ישות ב'.

דוגמה מספר 13 - הלוואה הנושאת ריבית השווה לאחוז מהרווחים של המנפיק

יג. התשואה החוזית אינה שיעור או סכום קבוע וגם אינה שיעור משתנה הצמוד לשיעור ריבית יחיד ניתן לצפייה או למדד של אינפלציית מחירים כאשר מטרתה העיקרית של ההצמדה היא לשמור על הערך הריאלי של מכשיר. לפיכך, התשואה מפרה את התנאים בסעיף 6(א). נוסף על כך, הלוואה אינה עקבית עם התיאור בסעיף 7 מאחר שההצמדה לרווחים של המנפיק חושפת לסיכון שאינו עקבי עם הסדר הלוואה בסיסי. המכשיר הוא מכשיר פיננסי לא בסיסי וימדד בשווי הוגן על ידי המחזיק.

דוגמה להכרה בהפסד מירידת ערך ולטיפול החשבונאי העוקב

דוגמה מספר 14

יד. ביום 1 בינואר 2028 ישות השקיעה באגרת חוב של ישות אחרת בערך נקוב בסך 100,000 ש"ח, הנושאת ריבית שנתית בשיעור של 5% הנפרעת ביום 1 בינואר בכל שנה. אגרת החוב עומדת לפירעון ביום 1 בינואר 2033.

טו. להלן נתונים לגבי שיעורי הריבית המתאימים להיוון, בהתחשב בסיכון האשראי של הישות האחרת:

תאריך	1.1.2028	31.12.2030	1.1.2032
שיעור ריבית להיוון	4%	6%	5%

טז. ההשקעה באגרת החוב תימדד בהכרה לראשונה בשווייה ההוגן (104,452 ש"ח) ותימדד במדידה עוקבת בעלות מופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יז. בסוף שנת 2030 נקלעה הישות האחרת לקשיים פיננסיים משמעותיים והישות בחנה ירידת ערך. להערכת הישות ביום 31.12.2030, הישות האחרת תשלם כ-90% מהתשלומים עד ל-1 בינואר 2033. הנחה זו התממשה בפועל.

יח. להלן התנועה בהשקעה באגרת חוב בהנחה שתחזיות הישות התממשו במלואן:

	ש"ח	
רכישת השקעה באגרת חוב	104,452	הכרה לראשונה בשווי הוגן (חושב לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים לפי שיעור ריבית של 4%)
צבירת הכנסות ריבית	4,178	לפי שיעור ריבית אפקטיבי 4%
יתרה ליום 31.12.28	108,630	
פירעון ריבית 1.1.29	(5,000)	
צבירת הכנסות ריבית	4,145	לפי שיעור ריבית אפקטיבי 4%
יתרה ליום 31.12.29	107,775	
פירעון ריבית 1.1.30	(5,000)	
צבירת הכנסות ריבית	4,111	
יתרה ליום 31.12.30	106,886	
הפרשה לירידת ערך ⁶	(10,689)	$106,886 * 10\% =$
ערך בספרים נטו 31.12.30	96,197	
פירעון ריבית 1.1.31	(4,500)	$5,000 * 90\% =$
צבירת הכנסות ריבית	3,668	לפי שיעור ריבית אפקטיבי מקורי 4%
יתרה ליום 31.12.31	95,365	
פירעון ריבית 1.1.32	(4,500)	$5,000 * 90\% =$
צבירת הכנסות ריבית	3,635	לפי שיעור ריבית אפקטיבי מקורי 4%
יתרה ליום 31.12.32	94,500	
פירעון אגרת החוב והריבית	(94,500)	$105,000 * 90\% =$
יתרה ליום 2.1.33	-	

⁶ החישוב הוא לפי שיעור הריבית האפקטיבי המקורי

דוגמאות לטיפול החשבונאי בעסקאות עם הבעלים מכוח מעמדם כבעלים

דוגמה מספר 15 - הלוואות

יט. ביום 31 בדצמבר 2028 העניקו כל בעלי מניותיה של הישות לישות הלוואה, באופן יחסי להחזקותיהם, בסך 1,000,000 ש"ח שמועד פירעונה הוא 31 בדצמבר 2033. ההלוואה נושאת ריבית בשיעור שנתי של 5%. שיעור הריבית של הישות הוא 10% לשנה.

הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הישות ליום 31 בדצמבר 2028 (מטעמי נוחות לא נלקחה בחשבון השפעת המס)

כ. השווי ההוגן של ההלוואה ביום 31 בדצמבר 2028 הוא הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים של ההלוואה, המחושב בהתאם לשיעור הריבית של הישות.

	ערך נוכחי קרן	620,920	$1,000,000 / 1.1^5 =$
מקדם ערך נוכחי של סדרה			
	ערך נוכחי תשלומי ריבית	<u>189,540</u>	$50,000 * (i = 10, n = 5) =$
	סה"כ ערך נוכחי	<u>810,460</u>	

כא. לפיכך, פקודת היומן ביום 31 בדצמבר 2028 תהיה כלהלן:

	ח' מזומן	1,000,000	
	ז' הלוואה	810,460	
	ז' הון עצמי	189,540	

הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הישות ליום 31 בדצמבר 2029

כב. פקודת היומן ביום 31 בדצמבר 2029 תהיה:

	ח' הוצאות מימון	81,046	
	ז' הלוואה	31,046	
	ז' מזומן	50,000	

דוגמה מספר 16

כג. ביום 31 בדצמבר 2028 בעלי המניות נטלו על עצמם, באופן יחסי להחזקותיהם, הלוואה שהישות קיבלה מבנק, שסכומה בדוח על המצב הכספי של הישות באותו יום הוא 200,000 ש"ח. השווי ההוגן של ההלוואה, כשהוא מחושב לפי שיעור הריבית של הישות באותו מועד, הוא 250,000 ש"ח.

הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הישות ליום 31 בדצמבר 2028 (מטעמי נוחות לא נלקחה בחשבון השפעת המס)

כד. בהתאם לסעיף 58, ישות מכירה בהטבה כתוצאה מנטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי על ידי בעלי המניות מכוח מעמדם כבעלים בהון העצמי. ההטבה נמדדת לפי שוויה ההוגן. מאחר שבעלי המניות נטלו על עצמם הלוואה ששוויה ההוגן הוא 250,000 ש"ח, סכום זה יוכר בהון העצמי. ההפרש שבין השווי ההוגן של ההלוואה לבין ערכה בספרים ייזקף לרווח או הפסד.

כה. לפיכך, פקודת היומן ביום 31 בדצמבר 2028 תהיה כלהלן:

200,000	ח' הלוואה מבנק
50,000	ח' הפסד מפירעון מוקדם
250,000	ז' הון עצמי

דוגמה מספר 17

כו. ביום 31 בדצמבר 2028 ויתרו כל בעלי המניות לישות על הלוואות הבעלים שנתנו לישות, באופן יחסי להחזקותיהם, שסכומן בדוח על המצב הכספי של הישות באותו יום הוא 9,000,000 ש"ח. השווי ההוגן של הלוואות הבעלים, כשהוא מחושב לפי שיעור הריבית של הישות באותו מועד, הוא 10,000,000 ש"ח.

הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הישות ליום 31 בדצמבר 2028 (מטעמי נוחות לא נלקחה בחשבון השפעת המס)

כז. בהתאם לסעיף 58, ישות מכירה בהטבה כתוצאה מויתור של בעלי המניות לישות על הלוואות הבעלים שניתנו מכוח מעמדם כבעלים בהון העצמי. ההטבה נמדדת לפי שוויה ההוגן. מאחר שבעלי המניות ויתרו לישות על הלוואות הבעלים ששוויין ההוגן הוא 10,000,000 ש"ח, סכום זה יוכר בהון העצמי. ההפרש שבין השווי ההוגן של הלוואות הבעלים לבין ערכן בספרים ייזקף לרווח או הפסד.

כח. לפיכך, פקודת היומן ביום 31 בדצמבר 2028 תהיה כלהלן:

9,000,000	ח' הלוואות בעלים
1,000,000	ח' הפסד מפירעון מוקדם
10,000,000	ז' הון עצמי

נספח ד - הדגמות לגילוי

נספח זה אינו מהווה חלק מהתקן.

תוכן עניינים

- דוגמה 1 - מדיניות חשבונאית
- דוגמה 2 - גילויים לגבי מכשירים פיננסיים
- דוגמה 3 - סיכון אשראי
- דוגמה 4 - שווי הוגן

להלן דוגמאות להמחשת הגילוי הנדרש לגבי מכשירים פיננסיים על פי סעיפים אחדים בתקן. הדוגמאות שלהלן נועדו לסייע לחברות בהבנת הגילוי הנדרש על פי סעיפים אלה. אין לראות במתכונת ההצגה, כפי שהובאה בדוגמאות המצורפות את המתכונת האפשרית היחידה להצגה. כמו כן, דוגמאות אלה אינן תחליף לקריאת התקן או להפעלת שיקול דעת לגבי רמת הפירוט והיקפו. הדוגמאות אינן כוללות את כל הגילויים הנדרשים על ידי התקן. מידע ספציפי נוסף עשוי להידרש כדי להבטיח את מטרת הגילוי בתקן.

דוגמה 1 - מדיניות חשבונאית

להלן דוגמאות למדיניות חשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים בהתייחס למכשירים פיננסיים:

לקוחות

הלקוחות נמדדים במחיר העסקה, אם מחיר העסקה אינו כולל רכיב מימון משמעותי או שמחיר העסקה כולל רכיב מימון משמעותי, אך מיושמת ההקלה המעשית שמאפשרת אי התאמת התמורה בגין רכיב המימון המשמעותי. לקוחות הכוללים רכיב מימון משמעותי ושלא יושמה בגינם ההקלה נמדדים בהכרה לראשונה בסכום שמשקף את המחיר שהיה על לקוח לשלם עבור סחורות או שירותים שהובטחו אם הלקוח היה משלם במזומן ובמדידה העוקבת מיושמת שיטת הריבית האפקטיבית.

השקעות במכשירי חוב

השקעות במכשירי חוב שמקיימים את התנאים של מאפייני תזרימי מזומנים בסיסיים נמדדות בהכרה לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין לרכישה ונמדדות במדידה עוקבת בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית בניכוי ירידת ערך.

השקעות במכשירי חוב שאינם מקיימים את התנאים של מאפייני תזרימי מזומנים בסיסיים נמדדות בהכרה לראשונה בשווי הוגן ובמדידה עוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד, אלא אם כן המכשיר הוא מכשיר מגדר ביחס גידור.

השקעות במניות, אופציות ואג"ח להמרה (למעט השקעות בחברות בנות, בחברות כלולות ובעסקאות משותפות)

כל ההשקעות במניות, באופציות ובאג"ח להמרה (למעט השקעות בחברות בנות, בחברות כלולות ובעסקאות משותפות) נמדדות בהכרה לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין לרכישה.

השקעות במניות, באופציות ובאג"ח להמרה שיש להם מחיר מצוטט בשוק פעיל נמדדות בשווי הוגן במדידה העוקבת כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.

השקעות במניות ובאופציות שאין להם מחיר מצוטט בשוק פעיל נמדדות במדידה עוקבת בעלות בניכוי ירידת ערך עד למועד שבו ניתן יהיה לקבוע שווי הוגן על בסיס מחיר הניתן לצפייה של עסקאות רגילות במכשיר זהה או דומה. השקעות באג"ח להמרה שאין להן מחיר מצוטט בשוק פעיל נמדדות במדידה עוקבת בעלות מופחתת בניכוי ירידת ערך עד למועד שבו ניתן יהיה לקבוע שווי הוגן על בסיס מחיר הניתן לצפייה של עסקאות רגילות במכשיר זהה או דומה.

השקעות בנגזרים אחרים

ההשקעות נמדדות בהכרה לראשונה ובמדידה העוקבת בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד, למעט מכשירים שהם מכשירים מגדרים ביחס גידור.

ספקים

ספקים נמדדים בהכרה לראשונה בשוויים ההוגן (שהוא בדרך כלל מחיר החשבונאי). לאחר מכן, מיושמת שיטת הריבית האפקטיבית.

אשראי והלוואות

אשראי והלוואות נמדדים בהכרה לראשונה בשוויים ההוגן בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין ונמדדים במדידה עוקבת בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

הלוואה מהבעלים

הלוואה מהבעלים נמדדת בהכרה לראשונה בשווי הוגן בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין ונמדדת במדידה עוקבת בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. הפרש בין מחיר העסקה לבין השווי ההוגן נזקף להון העצמי במועד ההכרה לראשונה.

אג"ח להמרה שהונפק

אג"ח להמרה שהונפק נמדד בשווי ההוגן בניכוי עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין במועד ההכרה לראשונה. רכיב ההתחייבות והרכיב ההוני הגלומים באגרות החוב להמרה הוכרו בנפרד בדוח על המצב הכספי. במועד ההכרה לראשונה, השווי ההוגן של רכיב ההתחייבות נקבע בהתבסס על שיעור הריבית המקובל לאגרות חוב בעלות מאפיינים דומים, שאינן כוללות אופציית המרה. יתרת התמורה יוחסה לאופציית ההמרה הגלומה באגרות החוב להמרה ומוצגת בהון העצמי. עלויות העסקה הוקצו באופן יחסי לרכיבי אגרת החוב להמרה. החלק שיוחס לרכיב ההתחייבות הופחת מההתחייבות והובא בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבי והחלק שיוחס לרכיב ההוני הופחת מההון העצמי. בתקופות עוקבות הרכיב ההוני אינו נמדד מחדש ואילו רכיב ההתחייבות נמדד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

חוזי ערבות פיננסית

החברה מודדת בהכרה לראשונה חוזי ערבות פיננסית לצדדים שאינם צדדים קשורים בסכום התמורה שהתקבלה.

במדידה עוקבת נמדדים חוזי ערבות פיננסית לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שהיה מוכר לפי תקן חשבונאות מספר 10, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים; לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 43 (מיוחדן 2025).

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשווקים פעילים מבוסס על מחיר השוק המצוטט נכון למועד הדיווח.

שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשווקים פעילים, כאשר קיימים מכשירים פיננסיים דומים שנסחרים בשווקים פעילים, מבוסס על מחיר השוק המצוטט נכון למועד הדיווח של מכשירים דומים, תוך התאמתו להבדלים בין המכשירים.

שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשווקים פעילים, כאשר לא קיימים מכשירים פיננסיים דומים שנסחרים בשווקים פעילים, מבוסס על מחיר הסכמ מכירה מחייב או עסקה עדכנית בנכס זהה (או בנכס דומה) בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים הפועלים בצורה מושכלת, ככל שמתאים.

שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשווקים פעילים, כאשר לא קיימים מכשירים פיננסיים דומים שנסחרים בשווקים פעילים, ואין הסכמי מכירה מחייבים או עסקאות עדכניות כלשהם באותם מכשירים או במכשירים דומים נאמד באמצעות טכניקת הערכה.

דוגמה 2 – גילויים לגבי מכשירים פיננסיים

הדוגמה שלהלן ממחישה את הגילוי הנדרש על פי סעיפים 77, 78, 81 ו-87 לתקן. הדוגמה אינה ממצה את הגילויים הנדרשים על פי סעיפים אלה בכל הנסיבות.

הטבלה שלהלן מציגה את הערכים בספרים של מכשירים פיננסיים לפי הקבוצות השונות ואת ההכנסות, ההוצאות, רווחים והפסדים במהלך השנה:

מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן, למעט אלה שיועדו למדידה בשווי הוגן	נכסים פיננסיים שיועדו למדידה בשווי הוגן	התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן, למעט אלה שיועדו למדידה בשווי הוגן	התחייבויות פיננסיות שיועדו למדידה בשווי הוגן	
ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	
XXX	(XXX)	XXX	(XXX)	יתרת פתיחה ⁷
XXX	(XXX)	XXX	(XXX)	רכישות / הנפקות ⁶
XXX	XXX	XXX	XXX	סילוק ⁶
XXX	(XXX)	XXX	(XXX)	שינויים בשווי ההוגן
XXX	(XXX)	XXX	(XXX)	יתרת סגירה

מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות או בעלות מופחתת

השקעות במכשירי חוב	השקעות במכשירים הונניים	חוזים הקשורים למכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות או בעלות מופחתת	התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת	מחויבויות למתן הלוואה	חוזי ערבות פיננסית שהונפקו	
ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	
XXX	XXX	XXX	(XXX)	(XXX)	(XXX)	יתרת פתיחה ⁶
XXX	XXX	XXX	(XXX)	(XXX)	(XXX)	רכישות (הנפקות) ⁶
XXX	XXX	XXX	(XXX)	(XXX)	(XXX)	הכנסות (הוצאות) ריבית
(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	XXX	XXX	סילוק ⁶
(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	-	-	הפסד מירידת ערך
(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	-	-	ביטול (קיטון) הפסד מירידת ערך
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	יתרת סגירה

⁷ התקן אינו מחייב מתן גילוי לסכומים אלה.

תנאים של מכשירים פיננסיים

הטבלה הבאה מציגה את הערכים בספרים של מכשירים פיננסיים תוך הבחנה בין מכשירים נושאי ריבית קבועה לבין מכשירים נושאי ריבית משתנה ותוך ציון שיעור הריבית והמטבע שבו נקוב המכשיר:

סה"כ אלפי ש"ח	U%-V%	S%-T%	Z%	Y%	X%	W%	
			ש"ח	אלפי			
							נכסים פיננסיים הנושאים ריבית קבועה
XXX				XXX			אגרות חוב סחירות: אג"ח שקלי
XXX					XXX		אג"ח ממשלתיות
							הלוואות שניתנו: הלוואה לצד ג'
XXX			XXX				נכסים פיננסיים הנושאים ריבית משתנה
							הלוואות שניתנו: הלוואה שקלית
XXX	XXX						הלוואה צמודה
							הלוואה שקלית
XXX		XXX					לא צמודה
							הלוואה דולרית
							אגרות חוב סחירות: אג"ח ביורו
<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	סה"כ נכסים פיננסיים
							התחייבויות פיננסיות הנושאות ריבית קבועה
							הלוואות מתאגידים בנקאיים:
(XXX)				(XXX)			הלוואה דולרית
(XXX)					(XXX)		הלוואה שקלית לא צמודה
							הלוואה מחברה אם
(XXX)					(XXX)		התחייבויות בגין חכירה
							התחייבויות פיננסיות הנושאות ריבית משתנה
							הלוואות מתאגידים בנקאיים:
(XXX)		(XXX)					הלוואה ביורו
(XXX)	(XXX)						הלוואה שקלית צמודה
<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	<u>(XXX)</u>	התחייבויות סה"כ פיננסיות

לוח תשלומים של התחייבויות פיננסיות

הטבלה שלהלן מציגה את הערכים בספרים של קבוצות של התחייבויות פיננסיות בהתאם למועדי הפירעון:

ביאור	סכום הקרן	עד שנה	1-2 שנים	2-3 שנים	3-4 שנים	4-5 שנים	מעל 5 שנים	סה"כ אלפי ש"ח
<i>התחייבויות פיננסיות</i>								
הלוואות מתאגידים בנקאיים	(XXX)		(XXX)				(XXX)	(XXX)
הלוואה מחברה כלולה	(XXX)						(XXX)	(XXX)
התחייבויות בגין חכירה	(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)	(XXX)

בטבלה סכומי ההלוואות הצמודות למדד המחירים לצרכן כוללים הצמדה של הקרן והריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש דצמבר 20X2 וסכומי ההלוואות ביורו ובדולר מוצגים לפי שער החליפין במועד הדיווח.

ערבויות פיננסיות

החברה נתנה ערבות לבנק בגין הלוואה בסך 1 מיליון ש"ח שנטלה חברה X.

דוגמה 3 - סיכון אשראי

להלן דוגמאות הממחישות את הגילוי בגין סיכון אשראי, כאמור בסעיף 80.

ריכוזי סיכון אשראי - כללי⁸

סיכון אשראי הוא הסיכון שאי קיום מחויבויותיהם של צדדים שכנגד עלול להקטין את הסכום של תזרימי מזומנים חיוביים בעתיד מנכסים פיננסיים שהוכרו בסוף תקופת הדיווח. ריכוז סיכוני אשראי עשוי להתעורר אם חלק ניכר מהנכסים הפיננסיים של ישות מיוחס לחייב עיקרי בודד או לקבוצות של חייבים שיש להם מאפיינים דומים, שיכולתם לעמוד במחויבויותיהם צפויה להיות מושפעת באופן דומה משינויים בתנאים כלכליים או אחרים (ריכוז קבוצתי). מאפיינים העשויים לגרום לריכוז סיכון כוללים את הענף שבו הם פועלים, האזור הגיאוגרפי שבו מתבצעות פעילויותיהם ורמת איתנותם הפיננסית של קבוצות לווים.

א. ליום 31 בדצמבר 2026 כוללת יתרת הלקוחות חובות של מספר לקוחות מתחום האלקטרוניקה, אשר לגביהם קיים ריכוז סיכון אשראי, כדלקמן:

31.12.25 אלפי ש"ח	31.12.26 אלפי ש"ח	
XX	XX	לקוחות אלקטרוניקה
(XX)	(XX)	הפרשה לחומ"ס
<u>XX</u>	<u>XX</u>	לקוחות אלקטרוניקה נטו
		לקוחות בפיגור (שלא נפרעו עד למועד אישור הדוחות הכספיים ושלא הוכרה בגינם הפרשה לחומ"ס)
XX	XX	
XX	XX	הפסד מירידת ערך שהוכר ברווח או הפסד בשנה שהסתיימה ביום

ב. החברה משקיעה במהלך העסקים הרגיל באגרות חוב סחירות. לחברה השקעה בסכום של xx אלפי ש"ח (ליום 31.12.25 של yy אלפי ש"ח) באגרות חוב של חברות ממונפות, העוסקות בענף הטקסטיל, אשר יוצרת ריכוז סיכון אשראי.

⁸ גילוי זה אינו נדרש במישרין בתקן - ניתן להתחיל את הביאור החל מסעיף א'.

דוגמה 4 - שווי הוגן

להלן דוגמה הממחישה את הגילוי לשווי הוגן לפי סעיפים 82-84.

להלן טבלה המפרטת ליום 31.12.27 את:

- (א) הבסיס לקביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן,
 (ב) השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת, אשר יש להם מחיר מצוטט,
 (ג) הערך בספרים של מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות או בעלות מופחתת מאחר שמדידה מהימנה של שווי הוגן אינה זמינה עוד לגבי מכשירים פיננסיים אשר אחרת היו נמדדים בשווי הוגן.

מחיר מצוטט	מחיר מצוטט בשוק פעיל	מחיר מצוטט בשוק פעיל לנכס זהה	מחיר הסכם מכירה מחייב או עסקה עדכנית בנכס זהה או דומה	טכניקת הערכה ¹⁰	ערך בספרים
ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן					
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	השקעות במניות ובמכשירים הונניים אחרים
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	השקעות בחוזים הקשורים למכשירים הונניים
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	השקעות במכשירי חוב
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	נגזרים אחרים
XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	מכשירי חוב שהונפקו
מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת אשר יש להם מחיר מצוטט					
XXX					
מכשירים פיננסיים הנמדדים בעלות או בעלות מופחתת מאחר שמדידה מהימנה של שווי הוגן אינה זמינה עוד					
					XXX

⁹ ישות נדרשת לספק את המידע האמור גם לגבי מספרי השוואה.
¹⁰ יש לפרט את ההנחות המתייחסות לשיעורי פירעונות מוקדמים, אומדן שיעורי הפסדי אשראי, ושיעורי הריבית או שיעורי ההיוון.

הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

חברי הוועדה

רו"ח משה פרץ - יו"ר הוועדה

רו"ח לילי איילון
רו"ח אודי גרינברג
רו"ח יעל גירסי
רו"ח דני ויטאן
רו"ח רוני זוכוביצקי
רו"ח גיא טביביאן

יו"ר הוועדה לשעבר שהשתתף בהכנת התקן

רו"ח דב ספיר

חבר הוועדה לשעבר שהשתתף בהכנת התקן

פרופסור חיים אסיאג, רו"ח

צוות מקצועי

רו"ח שרון מימון צדיק

משתתפים קבועים

רו"ח שירה אייאש
רו"ח מאיר אינדורסקי
רו"ח אלי גולדשטיין
רו"ח אבי דויטשמן
רו"ח שאול טבח
רו"ח רונן מנשס
רו"ח אלעד עדיני
רו"ח יוני רובינזון
רו"ח גיל רוזנשטוק
רו"ח שלומי שוב

משתתף לשעבר שהשתתף בהכנת התקן

רו"ח דוד טרגין